

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและทบทวนวรรณกรรม โดยแบ่งออกเป็น 5 ส่วน กล่าวคือ

- 1) แนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดโทษ
- 2) หลักเกณฑ์การกำหนดโทษจำเลย
- 3) หลักความเป็นอิสระของผู้พิพากษา
- 4) องค์ประกอบความผิดฐานลักทรัพย์
- 5) ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดโทษ

“การกำหนดโทษ” ตามประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และพจนานุกรมศัพท์กฎหมายฉบับราชบัณฑิตยสถานไม่ได้ให้คำนิยามศัพท์ไว้ อย่างไรก็ตามมีผู้ให้ความหมายของคำว่า “การกำหนดโทษ” ไว้ 2 ลักษณะ คือ ความหมายอย่างแคบ เป็นการให้คำนิยามโดยการตีความตามตัวอักษร โดยยึดเอาความหมายของคำที่ปรากฏอยู่ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานเป็นฐานในการให้คำนิยามกับความหมายอย่างกว้างเป็นการให้คำนิยามที่มองการกำหนดโทษว่าเป็นกระบวนการหนึ่งของการดำเนินคดีอาญาที่มีรูปแบบและหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนแน่นอน เป็นระบบ ซึ่งจากคำอธิบายเกี่ยวกับความหมายของคำว่า “การกำหนดโทษ” สามารถสรุปคำนิยามคำว่า “การกำหนดโทษ” ว่าหมายถึง คำพิพากษาลงโทษที่มีต่อจำเลยซึ่งถูกตัดสินว่าเป็น ผู้กระทำผิดโดยโทษที่กำหนดขึ้นนั้นต้องเป็นโทษที่กฎหมายบัญญัติไว้ซึ่งอาจกระทำต่อตัวบุคคล เช่น ประหารชีวิต จำคุก กักขัง หรือกระทำต่อทรัพย์สิน เช่น ปรับ ริบทรัพย์สิน ซึ่งทำให้เกิดความทุกข์แก่ผู้กระทำผิด (เกียรติภูมิ แสงศศิธร, 2545 : 12)

2.1.1 แนวคิดการลงโทษ

แนวคิดการลงโทษมีหลายแนวคิดซึ่งมีข้อแตกต่างกันบ้างในบางประการ แต่ที่ศาลยุติธรรมนำมาประกอบดุลพินิจมีอยู่ 4 แนวคิด คือ

1. การลงโทษเพื่อตอบแทนความผิดที่ได้กระทำขึ้น (Retribution) แนวคิดนี้ถือว่าการลงโทษเป็นการชดใช้ (Expiation) ให้แก่สังคมในความผิดที่ผู้กระทำความผิดได้กระทำลงไปโดยนำสิ่งที่ตนเอาไปจากสังคมกลับคืนไปให้สังคมดั้งเดิม เช่น ผู้กระทำความผิดฆ่าสมาชิกในสังคมก็จำเป็นต้องนำชีวิตของตนกลับคืนมาชดใช้ให้กับสังคม นอกจากนี้การที่ผู้กระทำความผิดได้ก่อให้เกิดความไม่สงบสุขขึ้นในสังคม ก็จำเป็นที่สังคมจะต้องแก้แค้น (Revenge) ตอบแทนโดยการลงโทษด้วย

2. การลงโทษเพื่อยับยั้งมิให้เกิดการกระทำความผิดอย่างเดียวกันขึ้นอีก (Deterrence) แนวคิดนี้ถือว่าการลงโทษเป็นการข่มขู่เพื่อให้ผู้กระทำความผิดเกิดความเกรงกลัว ไม่กล้ากระทำความผิด ซ้ำอีกและเป็นตัวอย่างให้บุคคลอื่นๆ ในสังคมเกิดความหวาดกลัวต่อการลงโทษ

3. การลงโทษเพื่อปรับปรุงแก้ไขผู้กระทำความผิดให้กลับตนเป็นคนดี (Reformation) แนวคิดนี้ถือหลักมนุษยธรรมที่ว่าผู้กระทำความผิดเป็นสมาชิกที่กำลังเจ็บป่วยของสังคม การลงโทษจึงมีวัตถุประสงค์เป็นการรักษาช่วยเหลือฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจให้กลับคืนสู่ปกติจนสามารถจะกลับมาอยู่ร่วมกับสมาชิกคนอื่นๆ ของสังคมได้ตามเดิม

4. การลงโทษเพื่อป้องกันสังคมจากผู้กระทำความผิดโดยการทำให้สิ้นความสามารถ (Incapacitation) แนวคิดนี้ถือว่าการลงโทษเป็นการตัดโอกาสไม่ให้ผู้กระทำความผิดได้มีโอกาสกระทำความผิดใหม่อีกโดยการตัดออกจากสังคม ซึ่งอาจจะเป็นการชั่วคราว เช่น จำคุกหรือกักขังหรือตัดออกไปจากสังคมเป็นการถาวร เช่น การประหารชีวิต ก็ได้ การลงโทษผู้กระทำความผิดเป็นเรื่องส่วนรวมของสังคมมิใช่เป็นเรื่องส่วนตัว แม้ผู้เสียหายจะไม่ติดใจเอาความ ผู้กระทำความผิดก็ยังต้องรับโทษที่เป็นความผิดอาญาแผ่นดินเพื่อความมั่นคงเป็นปึกแผ่นของสังคม (ประสพสุข บุญเดช, 2540: 162-163)

สำหรับวัตถุประสงค์ในการลงโทษมีอยู่ 5 ประการ คือ

1. เพื่อป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดกระทำความผิดขึ้นอีก
2. เพื่อตัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคม
3. เพื่อแก้ไขปรับปรุงตัวผู้กระทำความผิด
4. เพื่อเป็นการป้องปรามมิให้ผู้ใดคิดกระทำความผิด เพราะถ้าขึ้นกระทำก็จะได้รับผลร้าย คือ ถูกลงโทษ

รับผลร้าย คือ ถูกลงโทษ

5. เพื่อเป็นการแก้แค้นทดแทนต่อการกระทำความผิดซึ่งวัตถุประสงค์ในข้อนี้ นักนิติศาสตร์ต่างมีความเห็นว่าเป็นวัตถุประสงค์ตามหลักกฎหมายอาญา แต่วัตถุประสงค์ข้อนี้ ก็ยังคงมีอยู่ตามวิสัยของมนุษยธรรมคา (วินัย เรื่องศรี , 2536 : 1)

2.1.2 ทฤษฎีในการกำหนดโทษ

หลักทฤษฎีสำคัญที่ใช้ในการกำหนดโทษมี 2 ทฤษฎีด้วยกัน คือ ทฤษฎีเด็ดขาด (Absolute Theory) และทฤษฎีสัมพัทธ์ (Relative Theory) ซึ่งมีหลักการดังนี้

(1) ทฤษฎีเด็ดขาด มีแนวคิดที่ว่า วัตถุประสงค์ในการลงโทษนั้นเพื่อเป็นการตอบแทนความผิดที่ผู้กระทำความผิดได้ก่อให้เกิดขึ้น อีกทั้งเป็นการรักษาความยุติธรรมของสังคมไว้ การลงโทษจึงไม่ต้องคำนึงถึงกาลเทศะหรือพฤติการณ์แวดล้อมใด ๆ ทั้งสิ้น โดยเป็นทฤษฎีที่ใช้ได้เสมอไปและตลอดไป ไม่ว่าในสถานที่ใด

(2) ทฤษฎีสัมพัทธ์ มีแนวคิดที่ว่า ควรจะลงโทษอย่างใดจึงจะเกิดประโยชน์ ดังนั้น การลงโทษจึงต้องคำนึงถึงตัวผู้กระทำความผิดกับเพื่อนมนุษย์อื่น ๆ ด้วย สำหรับโทษที่จะลงนั้น ควรจะมีผลเป็นการกระทำให้ผู้กระทำความผิดเกิดความหวาดกลัวไม่กล้ากระทำความผิดขึ้นอีก และในขณะเดียวกันก็ทำให้บุคคลทั่วไปเกิดความกลัวไม่กล้ากระทำความผิดเช่นกัน นอกจากนี้โทษยังควรมีผลทำให้ผู้กระทำความผิดกลับตัวเป็นคนดี หรือทำให้สังคมปลอดภัยจากการกระทำความผิดเพื่อให้เหมาะสมกับพฤติการณ์แวดล้อมเป็นกรณี ๆ ไป

อย่างไรก็ตาม การที่จะนำทฤษฎีเด็ดขาดหรือทฤษฎีสัมพัทธ์มาใช้แต่เพียงทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่งให้บรรลุมวัตถุประสงค์ในทุกเรื่องนั้นคงเป็นไปได้ยาก เนื่องจากวัตถุประสงค์ของการลงโทษที่ได้นั้นจะขาดไปไม่ได้รับผลอันเป็นที่น่าพอใจ และถ้าจะนำมารวมกันก็จะมีผลขัดแย้งเกิดขึ้นในทางตรรกวิทยา เพราะวัตถุประสงค์ในการลงโทษของแต่ละทฤษฎีจะมีรากฐานของแนวคิดและเหตุผลขัดแย้งกันอยู่ในตัวเอง เช่น ทฤษฎีลงโทษเพื่อทดแทนจะมองย้อนหลังไปในอดีตว่า การลงโทษควรมีเพื่อเป็นการทดแทนความผิดที่ผู้กระทำความผิดได้กระทำขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากการกระทำความผิดเป็นการละเมิดความยุติธรรม จึงต้องลงโทษเพื่อทดแทนความยุติธรรมที่สูญเสียไปให้กลับคืนมา สำหรับทฤษฎีลงโทษเพื่อป้องกันและทฤษฎีลงโทษเพื่อปรับปรุงแก้ไขจะมองไปในอนาคตว่า การลงโทษมีเพื่อป้องกันให้สังคมมีความปลอดภัย โดยที่ทฤษฎีการลงโทษเพื่อป้องกันมีผลในการข่มขู่ยังทำให้บุคคลไม่กล้ากระทำความผิดขึ้น และทฤษฎีการลงโทษเพื่อปรับปรุงแก้ไข มีผลทำให้ผู้กระทำความผิดไม่หวนกลับมากระทำความผิดซ้ำอีก เป็นต้น ซึ่งความขัดแย้งในวัตถุประสงค์ของการลงโทษดังกล่าว จะส่งผลให้การใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษมีความแตกต่างกันด้วย เช่น ถ้าวัตถุประสงค์ของการลงโทษต้องการความยุติธรรมแล้ว วิธีการกำหนดโทษก็ต้องให้มีความสาสมกับความผิด หรือถ้ามีวัตถุประสงค์ของการลงโทษเพื่อป้องกันสังคม วิธีการกำหนดโทษก็ต้องให้สูงกว่าความเขี้ยววนใจให้กระทำความผิด แต่ถ้าวัตถุประสงค์ของการลงโทษเพื่อปรับปรุงแก้ไขวิธีการกำหนดโทษก็ต้องไม่ทำให้เสื่อมเสีย คุณลักษณะประจำตัวของเขา เป็นต้น

นักวิชาการหลายท่านมีแนวคิดที่ควรจะต้องมีการประสานทฤษฎีต่าง ๆ เข้าไว้ด้วยกัน เพื่อให้วัตถุประสงค์ของการลงโทษ มีทั้งเพื่อความยุติธรรมและเพื่อคุ้มครองสังคม รวมทั้ง เพื่อสามารถปรับปรุงแก้ไขผู้กระทำผิดได้ด้วย เช่น ประเทศเยอรมัน ได้นำเอาทฤษฎีการลงโทษเด็ดขาด และทฤษฎีสัมพัทธ์มารวมกันโดยนำมาเลือกใช้ให้ได้ผลดีในทางปฏิบัติ เรียกว่า ทฤษฎีผสม (Vereinigungstheorie) ซึ่งการรวมกันของทฤษฎีนี้ไม่ได้หมายถึงเอาหลักเกณฑ์ที่ขัดแย้งมารวมกัน แต่หมายถึงเป็นการนำเอาทฤษฎีต่าง ๆ มารวมพิจารณาในแง่ปฏิบัติ กล่าวคือ เป็นการพิจารณาทั้งในแง่บุคคลที่เกี่ยวข้องและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งพิจารณาถึงวัตถุประสงค์ของการลงโทษเป็นส่วนรวม ซึ่งมีหลักการว่าจะต้องลงโทษให้เหมาะสมกับจุดประสงค์ของการลงโทษต่าง ๆ โดยพิจารณาเฉลี่ยกันไป ไม่เน้นหนักไปทางทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่งแต่เพียงทฤษฎีเดียวแต่หากมีจุดประสงค์ขัดแย้งกัน ก็จะต้องชั่งน้ำหนักดูว่าควรลงโทษให้เป็นไปเพื่อจุดประสงค์ใด จึงจะเหมาะสมมากที่สุด

สำหรับความสำคัญของการประสานความขัดแย้งดังกล่าวนี้มาจากแนวความคิดที่ว่า มนุษย์จะต้องมีความรับผิดชอบต่อความยุติธรรมและสังคม ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องนำทฤษฎีการลงโทษมารวมกัน เพื่อให้ได้วัตถุประสงค์ของการลงโทษที่มีความสมบูรณ์สอดคล้องกับความต้องการของมนุษย์ทั้งสองประการดังกล่าว ซึ่งในการนำทฤษฎีการลงโทษมารวมกันนั้น มีหลักในการประสานความขัดแย้งที่สำคัญอยู่ 2 แนวทางด้วยกัน สำหรับแนวทางแรก คือ ในรูปแบบการนำทฤษฎีการลงโทษมาผสมกันดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ส่วนแนวทางที่สองนั้นคือ ในรูปแบบการยึดถือทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่งมาเป็นหลัก แล้วทฤษฎีอื่นเข้ามาเสริม (อุทิศ สุภาพ, 2545 : 62 – 64)

2.1.3 ปรัชญาอาชญาวิทยาในการลงโทษ

หลักปรัชญาอาชญาวิทยาที่ถือเป็นแนวคิดพื้นฐานและมีความสำคัญต่อการกำหนดโทษที่ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก นำไปเป็นหลักการในการกำหนดโทษไว้ในกฎหมายอาญารวมทั้งประเทศไทยก็ได้นำมาเป็นหลักการในการกำหนดโทษไว้ในประมวลกฎหมายอาญาและกฎหมายอื่น ๆ ที่มีโทษทางอาญาด้วย นอกจากนี้ยังนำมาใช้เป็นแนวทางปฏิบัติของศาลในการลงโทษผู้กระทำผิดอีกด้วย ซึ่งปรัชญาอาชญาวิทยาในการลงโทษที่สำคัญดังกล่าวนี้มีอยู่ 4 ปรัชญาดังนี้

1) ปรัชญาอาชญาวิทยาดั้งเดิม หรือปรัชญาดั้งเดิมทางอาชญาวิทยา (Classical School of Criminology) เป็นแนวคิดของสำนักอาชญาวิทยาดั้งเดิม มีวัตถุประสงค์ในการลงโทษ ที่สำคัญ 2 ประการคือ (1) เพื่อเป็นการทดแทนความผิดหรือเพื่อให้สาสมกับความผิด (Retribution) (2) เพื่อเป็นการป้องกัน (Prevention) ซึ่งวัตถุประสงค์ในการลงโทษดังกล่าวนี้สามารถนำมาแยกออกเป็นทฤษฎีการลงโทษได้ 2 ทฤษฎี คือ (ก) ทฤษฎีการลงโทษเพื่อทดแทนหรือเพื่อให้สาสม (Retributive Theory) และ (ข) ทฤษฎีการลงโทษแบบอรรถประโยชน์ (Utilitarian Theory) สำหรับทฤษฎีการ

ลงโทษแบบบรรณาธิปไตยนั้น ยังแยกออกได้เป็น 3 ทฤษฎี คือ (ก) ทฤษฎีการลงโทษเพื่อป้องกันอาชญากรรม (Prevention Theory) (ข) ทฤษฎีการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง (Deterrence Theory) และ (ค) ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขปรับปรุงผู้กระทำความผิด (Reformation Theory) ซึ่งทฤษฎีการลงโทษต่าง ๆ ที่กล่าวมาปัจจุบันยังมีความสำคัญต่อการนำมาใช้ประกอบในการกำหนดโทษผู้กระทำความผิดอยู่ตลอดมา

2) **ปรัชญาอาชญาวิทยาถึงดั้งเดิม หรือปรัชญาถึงดั้งเดิมทางอาชญาวิทยา (Neo-Classical School of Criminology)** เป็นแนวคิดของสำนักอาชญาวิทยาถึงดั้งเดิม ซึ่งมีแนวความคิดว่าการลงโทษผู้กระทำความผิดควรจะต้องคำนึงถึงข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับคดีเป็นหลักสำคัญด้วย เช่น ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประวัติภูมิหลังของผู้กระทำความผิด หรือพฤติกรรมแห่งคดี เป็นต้น เพื่อนำข้อเท็จจริงต่าง ๆ นั้นมาปรับให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการลงโทษ อันจะทำให้การกำหนดโทษมีความยืดหยุ่นและสอดคล้องเป็นไปตามข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น เช่น ข้อเท็จจริงที่มีเหตุลดหย่อนผ่อนโทษสำหรับบุคคลบางประเภทที่กระทำผิดไปเพราะความบกพร่องต่าง ๆ หรือข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับประวัติการกระทำความผิดเพื่อแยกผู้กระทำความผิดออกเป็นประเภทต่าง ๆ เป็นต้น ทำให้การกำหนดโทษ มีความเหมาะสมกับตัวผู้กระทำความผิดมากยิ่งขึ้น ดังนั้นการนำหลักทฤษฎีเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการลงโทษมาใช้ในการกำหนดโทษต่อผู้กระทำความผิดนั้น จึงต้องไม่ตายตัวขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงเป็นกรณี ๆ ไป

3) **ปรัชญาอาชญาวิทยาวิทยาศาสตร์ หรือปรัชญาวิทยาศาสตร์ในทางอาชญาวิทยา (Positive School of Criminology)** เป็นแนวความคิดของสำนักอาชญาวิทยาปฏิฐานนิยม มีวัตถุประสงค์ในการลงโทษเพื่อปรับปรุงแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด ซึ่งเป็นแนวความคิดพื้นฐานของทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด (Rehabilitative Theory) โดยให้ปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดเป็นรายบุคคล เพื่อแก้ไขฟื้นฟูให้เป็นคนดี และการลงโทษจะต้องให้เหมาะสมกับตัวบุคคลผู้กระทำความผิดเป็นราย ๆ ไปด้วย

4) **ปรัชญาอาชญาวิทยาป้องกันสังคม หรือปรัชญาป้องกันสังคมทางอาชญาวิทยา (Social Defense School of Criminology)** เป็นแนวความคิดของสำนักอาชญาวิทยาป้องกันสังคม มีวัตถุประสงค์ในการลงโทษเพื่อป้องกันสังคมให้ปลอดภัยจากอาชญากรรม โดยนำเอาแนวคิดของสำนักอาชญาวิทยาถึงดั้งเดิมและสำนักอาชญาวิทยาปฏิฐานนิยมมาผสมผสานกัน เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการลงโทษสูงสุด โดยนำกฎหมายอาญาเข้ามาเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดด้วย ซึ่งเน้นในการปรับปรุงแก้ไขผู้กระทำความผิดเป็นรายบุคคลมากกว่าการลงโทษผู้กระทำความผิด เช่น การใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย เป็นต้น (อุทิศ สุภาพ, 2545 : 94-95)

2.2 หลักเกณฑ์การกำหนดโทษจำเลย

2.2.1 หลักเกณฑ์การกำหนดโทษจำเลยคืออาญาของประเทศสหรัฐอเมริกาปัจจุบันปัญหาการเพิ่มจำนวนของอาชญากรรม นับเป็นปัญหาสำคัญซึ่งทำให้นักกฎหมายอเมริกันมีแนวคิดที่สอดคล้องกันเกี่ยวกับการลงโทษจำเลยว่า ควรกระทำไปเพื่อให้จำนวนอาชญากรรมลดน้อยลง แต่สำหรับหลักเกณฑ์การกำหนดโทษจำเลยนั้น นักกฎหมายอเมริกันกลับมีแนวคิดที่แตกต่างกันเป็น 3 กลุ่ม

กลุ่มแรก ได้วางหลักเกณฑ์การกำหนดโทษว่า การลงโทษควรกระทำเพื่อป้องกันความถี่กับการก่อตัวของอาชญากรรม (Deterrence & Incapacitation) โดยการใช้วิธีจำคุกสำหรับผู้กระทำผิดร้ายแรง นักกฎหมายกลุ่มนี้ ได้แก่ J. Wilson

กลุ่มที่สอง ซึ่งมีเนติบัญญัติสภาอเมริกันเป็นผู้นำ กลุ่มนี้เห็นว่าการกำหนดโทษจำเลยควรมีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน เช่น การนำบัญญัติระดับอัตราโทษ (Sentencing Guidelines) มาใช้ ทั้งนี้เพื่อป้องกันการใช้อุปนิสัยอย่างไม่จำกัด

กลุ่มที่สาม เห็นว่าการลงโทษต้องสมดุลกับความผิดที่จำเลยได้กระทำลงไป (Desert) นักกฎหมายกลุ่มนี้ได้แก่ Andrew Von Girsch

ถึงแม้ว่านักกฎหมายอเมริกัน จะมีแนวความคิดเกี่ยวกับการกำหนดโทษจำเลยที่แตกต่างกัน แต่ในการกำหนดโทษจำเลยที่เป็นอยู่ในปัจจุบันได้ประสานแนวความคิดของนักกฎหมายทั้งสามกลุ่มเข้าด้วยกัน โดยพิจารณาได้จากประมวลกฎหมายสหรัฐ บทที่ 18 มาตรา 3553 : การกำหนดโทษ (แก้ไขเพิ่มเติม ปี 1988) และบัญญัติระดับอัตราโทษ และนโยบายการใช้บัญญัติระดับอัตราโทษ (Sentencing Guidelines and Policy Statements) ปี 1998

2.2.1.1 พิจารณาจากประมวลกฎหมายสหรัฐ (United States Code) ประมวลกฎหมายสหรัฐได้วางหลักเกณฑ์การกำหนดโทษจำเลยไว้ดังนี้ ประมวลกฎหมายสหรัฐ มาตรา 3553 บัญญัติว่า “การกำหนดโทษ

(a) ข้อเท็จจริงที่นำมาใช้ในการกำหนดโทษ ศาลจะกำหนดโทษโดยคำนึงถึงความเหมาะสมโดยจะไม่ลงโทษรุนแรงเกินจำเป็น ในการกำหนดโทษนั้นศาลจะพิจารณาจากข้อเท็จจริงต่อไปนี้

(1) ลักษณะของความผิดและพฤติกรรมแห่งคดี ประวัติภูมิหลังและบุคลิก

ลักษณะของจำเลย

(2) การลงโทษมีความมุ่งหมายที่จะ

- (ก) แสดงให้เห็นถึงความร้ายแรงของความผิด เป็นการส่งเสริมการเคารพกฎหมายและเป็นการกำหนดโทษที่เหมาะสมและเป็นธรรมกับความผิดที่ได้กระทำ
 - (ข) เป็นการวางมาตรการในการป้องปรามอย่างเพียงพอต่อการกระทำที่เป็นความผิดนั้น
 - (ค) เป็นการคุ้มครองสาธารณชนจากการกระทำความผิดขึ้นอีกในอนาคตของจำเลย
 - (ง) เป็นการให้จำเลยได้มีโอกาสได้รับการศึกษาหรือการอบรมทางวิชาชีพ การดูแลรักษาทางแพทย์ หรือการปฏิบัติการอื่นเป็นการปรับปรุงผู้กระทำผิดด้วยวิธีที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด
- (3) ลักษณะของโทษที่สามารถนำมาใช้กับจำเลยได้
- (4) ลักษณะของโทษและระดับอัตราโทษซึ่งจะนำมาใช้กับจำเลยและการกระทำของจำเลย ตามที่คณะกรรมการกำหนดโทษ ได้ระบุไว้ในประมวลกฎหมายสหรัฐ บทที่ 28 มาตรา 994 (a) (1) ซึ่งมีผลใช้บังคับในวันกำหนดโทษ
- (5) นโยบายการใช้บัญชีระดับอัตราโทษ ที่คณะกรรมการกำหนดโทษระบุไว้ในประมวลกฎหมายสหรัฐ บทที่ 28 มาตรา 994 (a)(2) ซึ่งมีผลใช้บังคับในวันกำหนดโทษ
- (6) ต้องหลีกเลี่ยงที่จะลงโทษให้แตกต่างจากจำเลยอื่นซึ่งเคยถูกตัดสินลงโทษในความผิดเช่นเดียวกันมาแล้ว
- (7) ดำเนินการให้มีการชดเชยราคา หรือค่าเสียหาย”

2.2.1.2 พิจารณาจากบัญชีระดับอัตราโทษและนโยบายการใช้บัญชีระดับอัตราโทษ (Sentencing Guidelines and Policy Statements) ปัญหาความแตกต่างในการลงโทษจำเลย (Disparities in Sentencing) ถือเป็นที่มาของการนำเอาบัญชีระดับอัตราโทษ (Sentencing Guidelines) มาใช้เป็นหลักเกณฑ์การกำหนดโทษจำเลยในปัจจุบัน สำหรับความแตกต่างในการลงโทษที่เกิดขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกา อาจกล่าวได้ว่าเกิดจากสาเหตุหลัก 2 ประการ (Senna J. & Siegel J. , 1984 : 343 – 345)

ประการแรก เกิดจากการที่กฎหมายขาดความเป็นเอกภาพ กล่าวคือรัฐแต่ละรัฐมีอำนาจบัญญัติกฎหมายกำหนดฐานความผิด และกำหนดโทษสำหรับความผิดแต่ละฐานขึ้นใช้ ภายในรัฐของตนได้โดยอิสระ ตราบเท่าที่ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา

ประการที่สอง เกิดจากการไม่มีกฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์การใช้ดุลพินิจกำหนดโทษทำให้ผู้พิพากษามีดุลพินิจอย่างอิสระในการกำหนดประเภทของโทษ (Type) และระยะเวลาการลงโทษ (Length of Sentence) ซึ่งในบางครั้งนำไปสู่ปัญหาความแตกต่างในการลงโทษ ตัวอย่างเช่น จำเลยคดีแรกอายุ 20 ปี ใช้มีดเป็นอาวุธในการกระทำความผิด และได้เงินจากการกระทำความผิดเป็นเงินจำนวน 18.52 เหรียญ ศาลตัดสินจำคุกตลอดชีวิต แต่อีกคดีหนึ่งจำเลยอายุ 18 ปี ใช้ปืนรีวอลเวอร์ในการกระทำความผิด และได้เงินจากการกระทำความผิดเป็นเงินจำนวน 12 เหรียญ ศาลตัดสินจำคุกเพียง 5 ปี ทั้ง ๆ ที่เป็นความผิดฐานเดียวกันและจำเลยเพิ่งกระทำความผิดเป็นครั้งแรก (Kratcocki C. & Walker B., 1978 : 187)

ปัญหาความแตกต่างในการลงโทษที่เกิดขึ้น ได้มีการพยายามแก้ไขตลอดมา เช่น มีการตั้งคณะกรรมการกำหนดโทษ (Sentencing Councils) ขึ้นเพื่อวางแนวทางการกำหนดโทษให้อยู่ในแนวเดียวกัน แต่ก็ไม่ประสบผลสำเร็จ เนื่องจากมติของคณะกรรมการกำหนดโทษมีสภาพเป็นเพียงคำแนะนำเท่านั้นมิใช่บทบังคับที่ผู้พิพากษาซึ่งทำหน้าที่กำหนดโทษจะต้องปฏิบัติตาม จนในที่สุดได้มีการสร้างบัญญัติระดับอัตราโทษและนโยบายการใช้บัญญัติระดับอัตราโทษขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ให้มี ผลบังคับใช้กับจำเลยผู้ซึ่งถูกตัดสินลงโทษว่า กระทำการอันเป็นความผิดต่อรัฐบาลกลาง และบทบัญญัติดังกล่าวได้รับความเห็นชอบจากสภาองเกรส ให้มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 1988 ผลจากการประกาศใช้บัญญัติระดับอัตราโทษและนโยบายการใช้บัญญัติระดับอัตราโทษ ทำให้การกำหนดโทษจำเลยคดีอาญาในปัจจุบันนอกจากจะต้องพิจารณาจากหลักเกณฑ์ที่ประมวลกฎหมายสหรัฐบทที่ 18 กำหนดไว้แล้ว ยังต้องคำนึงถึงบัญญัติระดับอัตราโทษอีกด้วย

บัญญัติระดับอัตราโทษนี้ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมหลายครั้ง ครั้งสุดท้ายเมื่อปี 1998 โดยมีรายละเอียดดังนี้ (United States Sentencing Commission Guidelines Manual, 1998)

(1) เฉพาะโทษจำคุก (Imprisonment) และโทษปรับ (Fine) เท่านั้น ที่มีการนำเอาตาราง (Table) มาเป็นเครื่องช่วยในการกำหนดโทษจำเลย ส่วนโทษอื่น ๆ มิได้กำหนดเป็นตารางไว้ แต่ให้พิจารณาจากกฎหมายที่ได้วางหลักเกณฑ์การกำหนดโทษในเรื่องนั้น ๆ ไว้โดยเฉพาะ เช่น การกำหนดครค่า หรือ ค่าเสียหาย (Restitution) ให้พิจารณาจากประมวลกฎหมายสหรัฐ บทที่ 18 มาตรา 3663 (d) เป็นต้น

(2) สำหรับโทษจำคุกและปรับนั้น ได้มีการแบ่งระดับความหนักเบา ออกเป็นชั้น ๆ กล่าวคือ โทษปรับมี 38 ชั้น (Level) แต่ละชั้นได้วางโทษขั้นต่ำ (Minimum) และขั้นสูง (Maximum) ไว้โดยเริ่มตั้งแต่ชั้น 1 คือปรับตั้งแต่ 25 เหรียญจนถึงขั้นสูงสุด คือปรับไม่เกิน 250,000

เหรียญ ส่วนโทษจำคุกแบ่งออกเป็น 43 ชั้น โดยในแต่ละชั้นมีการแยกย่อยออกเป็น 6 ระดับ เพื่อความเหมาะสมในการเลือกลงโทษจำเลยแต่ละคน

สำหรับวิธีการคิดคำนวณโทษนั้น อาจยกตัวอย่างเพื่อให้เกิดความเข้าใจ ดังนี้ กรณีการกำหนดโทษจำคุกจำเลยซึ่งกระทำความผิดฐานปล้นทรัพย์ (Robbery) ตามบัญชีระดับอัตราโทษกำหนดให้ความผิดฐานปล้นทรัพย์อยู่ในชั้นที่ 20 ซึ่งศาลสามารถลงโทษจำคุกจำเลยเริ่มตั้งแต่ระดับที่ 1 คือ จำคุก 33 – 41 เดือน ไปจนถึงระดับที่ 6 คือ จำคุก 70 – 87 ซึ่งเป็นอัตราโทษจำคุกสูงสุดสำหรับชั้นที่ 20 และหากปรากฏว่าคดีดังกล่าวมีข้อเท็จจริงเพิ่มเติม เช่น มีการใช้อาวุธปืนในการกระทำความผิด ผู้กระทำความผิดจะถูกเพิ่มโทษไปอีก 7 ชั้น คือ จากชั้นที่ 20 เป็นชั้นที่ 27 ซึ่งมีผลให้ศาลสามารถ ลงโทษจำคุกจำเลย ตั้งแต่ 70 – 87 เดือน ในระดับที่ 1 ไปจนถึงจำคุก 130 – 162 เดือน ในระดับที่ 6 หรือในกรณีที่ปรากฏว่าทรัพย์ที่ผู้กระทำความผิดได้ไปจากการปล้นทรัพย์หรือความเสียหายที่เกิดจากการ ปล้นทรัพย์ มีมูลค่าตั้งแต่ 10,000 ถึง 50,000 เหรียญ ผู้กระทำความผิดจะถูกเพิ่มโทษไปอีก 1 ชั้นจากชั้นที่ 20 เป็นชั้นที่ 21 เหล่านี้ เป็นต้น สำหรับคดีบางคดีที่ปรากฏว่ามีข้อเท็จจริงเพิ่มเติมเป็นพิเศษ เช่น มีเหตุอันควรเพิ่มโทษหรือเหตุอันควรปราชัย ซึ่งตามบัญชีระดับอัตราโทษมิได้กล่าวถึง ศาลมีอำนาจกำหนดโทษจำเลยให้แตกต่างไปจากอัตราที่กำหนดไว้ได้แต่ต้องให้เหตุผลในคำพิพากษาว่าทำไมจึงลงโทษเช่นนั้น การกระทำความผิดกล่าวคือได้ว่าเป็นการจำกัดดุลพินิจไปในตัว โอกาสที่ความแตกต่างในการลงโทษจะเกิดขึ้นจึงเป็นไปได้ยาก (เกียรติภูมิ แสงศิริธร:2545, 19-22)

2.2.2 หลักเกณฑ์การกำหนดโทษจำเลยคดีอาญาของประเทศอังกฤษ

การกำหนดโทษจำเลยคดีอาญาในประเทศอังกฤษ จะพิจารณาจากข้อเท็จจริงต่อไปนี้ (สุนัย มโนมัยอุดม , 2531 : 168 ; Cross , 1975 : 131 ; Marshall H. , 1966 : 181)

(1) บทบัญญัติกฎหมายว่าด้วยหลักเกณฑ์การกำหนดโทษ เช่น กฎหมายว่าด้วยอำนาจของศาลอาญา มาตรา 24 (2) (a)

(2) ความหนักเบาแห่งความผิด (Offender's Culpability) ข้อมูลเกี่ยวกับตัวจำเลยทั้งในอดีต และปัจจุบัน ได้แก่ ข้อเท็จจริงที่โจทก์ จำเลย เจ้าหน้าที่ตำรวจ พนักงานคุมประพฤติ หรือผู้เกี่ยวข้อง เสนอต่อศาลไม่ว่าจะด้วยวาจาหรือ ในรูปของรายงาน

(3) บัญชีระดับอัตราโทษ (Tariff)

(4) ความเห็นของเจ้าหน้าที่ศาล (Clerk) ในประเทศอังกฤษ เจ้าหน้าที่ศาล

(Clerk) คือ บุคคลที่มีคุณสมบัติทางกฎหมาย หน้าที่ของเจ้าหน้าที่ศาล คือ เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือในการดำเนินคดีแก่ศาล เช่น การส่งคำฟ้องให้แก่จำเลย, การอธิบายขั้นตอนการดำเนินคดีให้แก่คู่ความที่ไม่มีทนายช่วยเหลือ และหน้าที่ที่สำคัญที่สุด คือการให้คำแนะนำแก่

ผู้พิพากษาในปัญหาข้อกฎหมายที่เกิดขึ้นในระหว่างการดำเนินคดี นอกจากหน้าที่หลักดังกล่าวแล้ว เจ้าหน้าที่ศาลยังมีหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดโทษจำเลยด้วย โดยเจ้าหน้าที่ศาลมีอำนาจบอกกล่าวให้ผู้พิพากษาทราบถึงอัตราโทษที่จำเลยควรได้รับก่อนที่ศาลจะตัดสินลงโทษ ซึ่งการกระทำดังกล่าวเปรียบเสมือนการแสดงความคิดเห็นของตนโดยตรงต่อผู้พิพากษา ซึ่งในบางครั้ง ก็มีอิทธิพลต่อการกำหนดโทษจำเลย (เกียรติภูมิ แสงศศิธร : 2545, 24)

2.2.3 หลักเกณฑ์การกำหนดโทษจำเลยคดีอาญาของประเทศในระบบกฎหมายซีวิลลอว์ : ประเทศเยอรมัน

หลักเกณฑ์การกำหนดโทษจำเลยคดีอาญาของประเทศในระบบกฎหมายซีวิลลอว์จะมีรูปแบบที่ชัดเจนเป็นระบบ ไม่ซับซ้อนเหมือนเช่นประเทศในระบบกฎหมายคอมมอนลอว์สำหรับประเทศเยอรมัน ซึ่งถือเป็นประเทศผู้นำทางระบบกฎหมายซีวิลลอว์ ได้วางหลักเกณฑ์การกำหนดโทษจำเลยไว้ โดยพิจารณาจากปัจจัย 3 ประการดังนี้

(1) พิจารณาจากประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน (แก้ไขเพิ่มเติมปี 1987) มาตรา 46 และมาตรา 47 ประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน (Strafgesetzbuch หรือ St GB) แก้ไขเพิ่มเติมปี 1987 ได้วางหลักเกณฑ์การกำหนดโทษจำเลยคดีอาญาไว้อย่างชัดเจน โดยปรากฏตามมาตรา 46 และมาตรา 47

ประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน มาตรา 46 บัญญัติว่า

“(1) ความชั่วของผู้กระทำความผิดจะเป็นพื้นฐานในการกำหนดโทษ ทั้งนี้ จะต้องพิจารณาถึงผลซึ่งเกิดจากโทษที่กำหนดนี้ว่าจะกระทบถึงการดำเนินชีวิตในสังคมของผู้กระทำความผิดในอนาคต

(2) ในการกำหนดโทษนี้ ศาลจะชั่งน้ำหนักจากข้อเท็จจริง ทั้งที่เป็นส่วนดีและส่วนเสียของผู้กระทำความผิด กล่าวคือ ข้อเท็จจริง ดังต่อไปนี้

- มูลเหตุในการกระทำความผิด เป้าหมายของผู้กระทำความผิด
- ความรู้สึกนึกคิดซึ่งเห็นได้จากการกระทำ และจิตใจที่มีอยู่ในการกระทำ
- ความร้ายแรงของการกระทำผิดหน้าที่
- ลักษณะของการกระทำความผิดและผลที่สะท้อนให้เห็นถึงความชั่วของการกระทำผิด
- ประวัติดังของผู้กระทำความผิด สถานภาพของบุคคลทางสังคม และฐานะทางเศรษฐกิจของผู้กระทำความผิด

- ความประพฤติกายหลังการกระทำความผิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งความพยายามที่จะเยียวยา
- ความเสียหาย รวมทั้งความพยายามของผู้กระทำความผิดที่จะชดเชยความเสียหายแก่ ผู้เสียหาย

(3) พฤติการณ์ซึ่งเป็นลักษณะขององค์ประกอบความผิดไม่จำเป็นต้องนำมาพิจารณา”

ประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน มาตรา 47 บัญญัติว่า

“หลักกฎหมายในการกำหนดโทษทางอาญา

การลงโทษจำคุกในระยะเวลาอันสั้นจะกระทำเฉพาะในกรณีข้อเว้นดังต่อไปนี้ ศาลจะลงโทษจำคุกในระยะต่ำกว่าหกเดือน ในกรณีที่มีข้อเท็จจริงพิเศษเกี่ยวกับการกระทำ หรือ ลักษณะส่วนตัวของผู้กระทำความผิด และมีความจำเป็นเพื่อที่จะรักษาระเบียบกฎหมายของ บ้านเมือง หรือเพื่อให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิด

ภายในบังคับของวรรคแรก ถ้ากฎหมายไม่ได้กำหนดโทษปรับไว้ และโทษจำคุก หกเดือนไม่ใช่ข้อที่จะนำมาพิจารณาศาลจะลงโทษปรับสถานเดียว ถ้ากฎหมายกำหนดโทษจำคุก ขึ้นต่ำโทษปรับจะต้องได้สัดส่วนกับอัตราโทษจำคุกขั้นต่ำ”

(4) พิจารณาจากความเห็นของอัยการ และทนายจำเลย ในประเทศเยอรมันบุคคล ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีอาญาไม่ว่าจะเป็นผู้พิพากษา อัยการ ตำรวจ หรือผู้เสียหาย ต่างมีหน้าที่ ร่วมกันในการค้นหาความจริงและรักษาไว้ซึ่งความยุติธรรม สำหรับอัยการนั้นจะมีความเป็น ภาวะวิสัย (Objectivity) ไม่อาจเป็นคู่ความในทางเนื้อหาได้ อัยการจึงมีอำนาจและหน้าที่ที่จะต้อง กระทำ เพื่อประโยชน์แก่จำเลยโดยการเสนอพยานหลักฐานทั้งในส่วนที่เป็นคุณและเป็นโทษต่อ จำเลยให้ศาลพิจารณา ซึ่งหน้าที่ดังกล่าวรวมถึงหน้าที่ในการเสนอความเห็นเกี่ยวกับโทษ (Stellungnahmedes Staatsanwalts หรือ Recommendation of Sentence) ด้วยความเห็นของอัยการที่ เสนอต่อศาลเกี่ยวกับอัตราโทษที่จำเลยสมควรได้รับจะกระทำในรูปของคำแถลงการณ์ปิดคดีภาย หลังการสืบพยานเสร็จสิ้น โดยปกติความเห็นของอัยการดังกล่าว จะมีอิทธิพลต่อการกำหนดโทษ จำเลยอย่างมาก เพราะศาล มักจะลงโทษจำเลยโดยคำนึงถึงอัตราโทษที่อัยการเสนอมา อย่างไรก็ตาม ความเห็นของอัยการมิได้เป็น ข้อผูกมัดที่ศาลจะต้องถือปฏิบัติตาม (Weigend , 1983 : 37) ในทาง ปฏิบัติหากศาลไม่เห็นด้วยกับ ข้อเสนอแนะของอัยการ ศาลมักจะลงโทษเบากว่า แต่ถ้าศาลลงโทษ หนักกว่าโทษที่อัยการเสนอ อัยการอาจอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลในเรื่องอัตราโทษได้ซึ่ง การกระทำดังกล่าวถือเป็นการตรวจสอบความถูกต้องของการใช้ดุลพินิจของศาลไปในตัว สำหรับ อำนาจและหน้าที่ของทนายจำเลยต่อการกำหนด โทษนั้นมีอยู่ไม่มาก สิ่งที่ทนายจำเลยพึงต้องกระทำ

ก็คือ การแถลงปิดคดีโดยการยื่นคำร้องขอให้ศาลลงโทษจำเลยสถานเบา เพื่อเป็นหลักประกันแก่จำเลยว่าจะได้รับการพิจารณาโทษ อย่างเป็นธรรมและถูกต้อง หากปรากฏว่าคดีนั้นศาลตัดสินลงโทษจำเลย

(5) พิจารณาจากข้อเท็จจริงที่ได้รับมาในระหว่างการดำเนินคดี การที่ประเทศในระบบกฎหมายซีวิลลอว์มีระบบการพิจารณาคดีแบบไม่ต่อสู้ หรือระบบไต่สวนหาความจริง การดำเนินคดีจึงมุ่งค้นหาความจริงเป็นสำคัญ โดยผู้พิพากษาจะเป็นผู้ควบคุมการพิจารณาและทำหน้าที่พิพากษาคดี ตลอดจนกำหนดโทษจำเลยหากคดีนั้นศาลตัดสินว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดในกรณีที่มีการตัดสินลงโทษเพื่อให้การกำหนดโทษจำเลยเป็นไปอย่างเหมาะสมจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้พิพากษจะต้องมี ข้อมูลเกี่ยวกับตัวจำเลยอย่างเพียงพอ ดังนั้น ในระหว่างการดำเนินคดี ศาลจึงต้องค้นหาความจริงเกี่ยวกับตัวจำเลยให้มากที่สุดไม่ว่าจะเป็นประวัติส่วนตัวและภูมิหลังประวัติการกระทำความผิดตลอดจนข้อเท็จจริงต่าง ๆ เกี่ยวกับตัวจำเลยทั้งที่เป็นผลดีและผลร้าย เพื่อให้การใช้ดุลพินิจกำหนดโทษจำเลยเป็นไปอย่างถูกต้อง (เกียรติกุล งามศิริ : 2545, 26-28)

2.2.4 หลักเกณฑ์การกำหนดโทษจำเลยคดีอาญาของประเทศไทย

การดำเนินคดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทยนั้นใช้ระบบกล่าวหาว่าได้มีการกระทำความผิดอาญาเกิดขึ้น โดยความผิดที่เกิดขึ้นนั้นมีทั้งความผิดที่เป็นความผิดอาญาแผ่นดินและความผิดต่อส่วนตัว กรณีความผิดอาญาแผ่นดินเจ้าพนักงานสามารถ ดำเนินคดีได้ทันที ส่วนความผิดต่อส่วนตัวต้องมีการร้องทุกข์จากผู้เสียหาย โดยผู้เสียหายจะร้องทุกข์ต่อเจ้าพนักงานหรือจะฟ้องคดีต่อศาลก็ได้ คดีซึ่งมีการร้องทุกข์หรือคดีที่เจ้าพนักงานพบเหตุซึ่งเป็นคดีอาญาแผ่นดิน ต่อมาจะมีการสอบสวนโดยพนักงานสอบสวน ซึ่งพนักงานสอบสวนจะทำการรวบรวมพยานหลักฐานทั้งหลายทั้งปวงรวมทั้งเหตุบรรเทาโทษของผู้ต้องหา เมื่อทำการสอบสวนเสร็จและทำความเห็นในทางคดีแล้วก็จะส่งสำนวนสอบสวนให้กับพนักงานอัยการ พนักงานอัยการจะตรวจสำนวนและมีคำสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้อง นอกจากนี้ยังมีอำนาจสั่งให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนเพิ่มเติมได้ด้วยกับยังสั่งให้พนักงานสอบสวนส่งพยานมาให้ซักถามเพื่อส่งสำนวนก็ได้ โดยหากพนักงานอัยการมีความเป็นสั่งฟ้องก็จะยื่นฟ้องคดีอาญาต่อศาล

กระบวนการพิจารณาคดีของศาลจะเริ่มขึ้นเมื่อมีการยื่นฟ้องโดยพนักงานอัยการหรือผู้เสียหายฟ้องคดีเองจากนั้นศาลจะทำการไต่สวนมูลฟ้องหรือสืบพยาน โจทก์จำเลยตามกฎหมายกำหนด เมื่อสืบพยานเสร็จแล้วก็จะทำคำพิพากษาซึ่งจะชี้ว่าจำเลยกระทำความผิดอาญาหรือไม่ ถ้าศาลเห็นว่าจำเลยมิได้กระทำความผิด การกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิดในกรณีขาดองค์ประกอบความผิด เป็นต้น คดีขาดอายุความ หรือมีเหตุที่จำเลยได้รับการยกเว้นโทษ ศาลก็จะ

ทำคำพิพากษา ยกฟ้องปล่อยตัวจำเลยไป สำหรับกรณีที่ศาลเห็นว่าจำเลยมีความผิดก็จะลงโทษจำเลยตามบทบัญญัติของกฎหมาย

สำหรับหลักเกณฑ์ที่ศาลจะพิพากษาลงโทษหรือยกฟ้องได้ถูกบัญญัติไว้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 185 ดังนี้

“ถ้าศาลเห็นว่าจำเลยมิได้กระทำความผิด การกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิดที่ดีคดีขาดอายุความแล้วก็ดี มีเหตุตามกฎหมายที่จำเลยไม่ควรต้องรับโทษก็ดี ให้ศาลยกฟ้องโจทก์ปล่อยจำเลยไป แต่ศาลจะสั่งขังจำเลยไว้หรือปล่อยชั่วคราวระหว่างคดียังไม่ถึงที่สุดก็ได้

เมื่อศาลเห็นว่าจำเลยได้กระทำความผิด และไม่มีกรณียกเว้นโทษตามกฎหมาย ให้ศาลลงโทษแก่จำเลยตามความผิดแต่เมื่อเห็นสมควรศาลจะปล่อยจำเลยชั่วคราวระหว่างคดียังไม่ถึงที่สุดก็ได้”

จากบทบัญญัตินี้ดังกล่าว แยกเป็นหลักเกณฑ์ได้ดังนี้

1) กรณีที่ปรากฏข้อเท็จจริงตามที่พิจารณาได้ของศาล อันจะทำให้ศาลยกฟ้องโจทก์และปล่อยจำเลยนั้น มีอยู่ 4 กรณีดังนี้

(1) จำเลยมิได้กระทำความผิด ซึ่งหมายความว่าไม่ปรากฏหลักฐานว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิด หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าจำเลยจะกระทำความผิดหรือไม่

(2) การกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด หมายความว่า การกระทำที่กล่าวอ้างว่าจำเลยกระทำความผิดนั้น จากข้อเท็จจริงที่พิสูจน์ได้ในศาล การกระทำความผิดดังกล่าวไม่เป็นความผิดตามกฎหมายอาญา หรือการกระทำความผิดดังกล่าวมีเหตุยกเว้นความผิด

(3) คดีขาดอายุความแล้ว หมายความว่า คดีที่โจทก์นำมาฟ้องนั้น ขาดอายุความฟ้องร้อง หรืออายุความร้องทุกข์ในคดีความผิดต่อส่วนตัวแล้ว (แม้ว่าจำเลยจะไม่ได้ยกขึ้นต่อสู้ก็ตาม)

(4) มีเหตุตามกฎหมายที่จำเลยไม่ควรต้องรับโทษ หมายความว่า การกระทำของจำเลยเป็นความผิดตามกฎหมาย แต่มีเหตุที่ทำให้ได้รับยกเว้นโทษ ไม่ว่าจะเป็นเหตุยกเว้นโทษตามกฎหมายกำหนด เช่น การกระทำความผิดด้วยความจำเป็นพอสมควรแก่เหตุหรือการกระทำระหว่างสามิภริยาในความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ เป็นต้น หรือเป็นเหตุยกเว้นโทษซึ่งให้ศาลใช้ดุลพินิจที่จะไม่ลงโทษจำเลยก็ได้ และศาลเห็นสมควรไม่ลงโทษ เช่น การกระทำความผิดด้วยการป้องกันหรือจำเป็นเกินสมควรแก่เหตุ แต่กระทำความผิดด้วยความตื่นเต้น ตกใจหรือกลัว เป็นต้น

2) ในกรณีที่ปรากฏข้อเท็จจริงในการพิจารณาของศาลว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิด ศาลจะมีอำนาจพิพากษาลงโทษจำเลยได้ ต่อเมื่อปรากฏเงื่อนไขครบ 3 ประการดังนี้

(1) การกระทำของจำเลยเป็นความผิด หมายความว่า จำเลยเป็นผู้กระทำความผิด และการกระทำครบองค์ประกอบความผิด และไม่มีเหตุยกเว้นความผิด

(2) ไม่มีกรณีที่ทำให้จำเลยได้รับการยกเว้นโทษ หมายความว่า จำเลยไม่ได้รับผลดีจากเหตุยกเว้นโทษตามกฎหมาย หรือโดยดุลพินิจของศาลที่กฎหมายบัญญัติ

(3) คดีไม่ขาดอายุความ

3) การมีคำสั่งเกี่ยวกับการชั่งหรือปล่อยชั่วคราวระหว่างคดียังไม่ถึงที่สุด

ไม่ว่าคำพิพากษาหรือคำสั่งจะให้ยกฟ้องโจทก์ หรือลงโทษจำเลย ศาลมีอำนาจที่จะสั่งชั่งหรือปล่อยชั่วคราวก่อนที่จะคดีถึงที่สุดได้ ทั้งนี้ เพราะคดีที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษานั้นยังไม่เป็นคดียุติ จนกว่าจะเข้าหลักเกณฑ์ที่ทำให้คดีถึงที่สุด ดังนั้น คำพิพากษาของศาลอาจถูกกลับหรือยกโดยศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกาได้ด้วยเหตุนี้ กฎหมายจึงกำหนดให้ศาลมีดุลพินิจก่อนคดีถึงที่สุดในกรณีมีคำพิพากษาลงโทษจำคุก (รองศาสตราจารย์ณรงค์ ใจหาญ:2545, 116 – 117)

สำหรับการพิจารณาพยานหลักฐานในคดีอาญา กฎหมายกำหนดให้ศาลใช้มาตรฐานในการพิจารณา โดยห้ามมิให้ศาลพิพากษาลงโทษจนกว่าจะแน่ใจว่ามีการกระทำความผิดจริงและจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดนั้น ซึ่งหากมีข้อสงสัยว่าจำเลยกระทำความผิดจริงหรือไม่กฎหมายให้ยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้จำเลย ดังที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227 บัญญัติ

“ให้ศาลใช้ดุลพินิจวินิจฉัยชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานทั้งปวง อย่าพิพากษาลงโทษจนกว่าจะแน่ใจว่ามีการกระทำผิดจริง และจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดนั้น

เมื่อมีความสงสัยตามสมควรว่าจำเลยได้กระทำความผิดหรือไม่ ให้ยกประโยชน์แห่งความสงสัยนั้นให้จำเลย”

มาตรฐานในการรับฟังพยานหลักฐานในคดีอาญาแตกต่างจากคดีแพ่ง กล่าวคือ ในคดีแพ่งนั้นศาลจะวินิจฉัยชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานโดยพิจารณาจากความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานของกลุ่มความแต่ละฝ่าย ว่าฝ่ายใดน่าเชื่อถือมากกว่ากัน ถ้าฝ่ายใดน่าเชื่อถือกว่า ก็จะถือข้อเท็จจริงตามที่ฝ่ายนั้นนำสืบพิสูจน์ ซึ่งเป็นหลัก Proof on the Balance of Probabilities

แต่ในการวินิจฉัยชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานในคดีอาญานั้น จะต้องพิสูจน์ให้ได้ความชัดว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดนั้น ดังนั้น การพิเคราะห์พยานโจทก์หรือพยานจำเลยที่น่าเสนอต่อศาลนั้น ศาลจะต้องถือมาตรฐานที่สูงกว่าในคดีแพ่ง กล่าวคือ ต้องได้ความชัดเจนและศาลแน่ใจว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิด และหากมีเหตุอันควรสงสัยว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดหรือไม่ ดังนี้ ศาลจะลงโทษจำเลยไม่ได้ ต้องยกฟ้อง เพราะกฎหมายให้ยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้จำเลย

ดังกล่าวนี้ว่า “ปล่อยคนชั่วสิบคน ดีกว่าลงโทษคนบริสุทธิ์เพียงคนเดียว” ซึ่งหลักนี้สอดคล้องกับหลัก Proof Beyond Reasonable Doubt อันเป็นหลักประกันที่ให้ความคุ้มครองผู้บริสุทธิ์ที่จะไม่ถูกลงโทษ ถ้าไม่มีหลักฐานที่แน่ชัดว่าเป็นผู้กระทำความผิด

ความหมายของคำว่า “พิสูจน์จนปราศจากข้อสงสัย” หมายความว่า ต้องพิจารณาจากหลักฐานแล้วแน่ใจว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิด แต่ไม่ต้องถึงขนาดที่ว่า มั่นใจว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิด เพราะในการพิจารณาพยานหลักฐานนั้น มีคติน้อยมากที่จะมีประจักษ์พยานหรือพยานอื่น ๆ ที่จะยืนยันจนทำให้ผู้พิพากษาหรือผู้วินิจฉัยคดีมั่นใจว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิด ดังนั้นจึงมีเกณฑ์มาตรฐานเพียงแน่ใจเท่านั้นก็เพียงพอ

ข้อสงสัยที่จะยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้จำเลยนี้ จะต้องเป็นข้อสงสัยในข้อเท็จจริงว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดจริงหรือไม่ และต้องเป็นข้อสงสัยที่มีเหตุอันสมควร มิใช่เป็นข้อสงสัยลอย ๆ หรือเป็นข้อสงสัยว่าจากข้อเท็จจริงที่น่าสืบนี้ จำเลยกระทำความผิดในความผิดฐานใด ระหว่างความผิดที่โจทก์ฟ้องมาให้ศาลเลือกลงโทษ กล่าวคือ โจทก์ฟ้องให้ลงโทษลักทรัพย์หรือมิฉะนั้นก็รับของโจร จากข้อเท็จจริงได้ความว่าจำเลยกระทำความผิดในพฤติการณ์ดังกล่าว แต่ศาลมีข้อสงสัยว่า จะเป็นความผิดฐานลักทรัพย์หรือรับของโจร ดังนี้ เป็นข้อสงสัยในข้อกฎหมายมิใช่ข้อเท็จจริง จึงไม่อยู่ในบังคับที่จะยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้จำเลยตามมาตรานี้ (รองศาสตราจารย์ณรงค์ ใจหาญ : 2545, 233 - 235)

หลักพิสูจน์ความสอดคล้องต้องกันเพื่อนำไปสู่การชี้ขาดตัดสินในข้อเท็จจริงที่พิเคราะห์นั้น ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้หลักพิเคราะห์จากกฎแห่งความคิดซึ่งมีความสัมพันธ์ในเชิงตรรกวิทยา 4 ประการดังนี้

(1) กฎแห่งความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน หมายถึง เหตุการณ์อันหนึ่งจะมีความจริงได้เพียงประการเดียว จะมีความจริงหลายประการในข้อเดียวกันไม่ได้ ดังนั้นพยานที่เบิกความหลายปากในเรื่องเดียวกันและสอดคล้องต้องกัน แสดงให้เห็นว่าน่าจะเป็นความจริง แต่มีข้อสังเกตว่าแม้จะสอดคล้องกันก็อาจไม่เป็นความจริงก็ได้เพราะซุ่มกันมา จึงเบิกความเหมือนกันเกินไปจนเชื่อไม่ได้ ความสอดคล้องต้องกันนี้ แม้เป็นพยานปากเดียวกันก็ต้องพิเคราะห์ว่าสอดคล้องกันตั้งแต่ต้นจนปลาย หรืออาจสอดคล้องกับพยานวัตถุหรือพยานเอกสารอื่นก็ได้

(2) หลักความขัดกัน หมายถึง ข้อที่ขัดกันย่อมไม่เป็นความจริง เช่น พยานเบิกความแตกต่างกัน ย่อมจะเป็นจริงด้วยกันทั้งสองคนไม่ได้ แต่หากเป็นความแตกต่างกันในรายละเอียดก็อาจเป็นเรื่องธรรมดา เพราะความจำและการสังเกตของแต่ละคนไม่เหมือนกัน

(3) หลักความเป็นจริงครึ่ง ๆ กลาง ๆ หมายถึง ข้อความใดเป็นความจริงอย่างไร ต้องเป็นความจริงอย่างนั้นเสมอไป จะจริงบ้างไม่จริงบ้าง หรือบางทีจริงบางทีไม่จริงไม่ได้ นอกจากจะมีพฤติการณ์เพิ่มเติมจึงจะเปลี่ยนแปลงได้ เช่น น้ำเมื่อเป็นของแข็งจะเปลี่ยนเป็นของเหลวต้องมี อุณหภูมิเพิ่มเติม จึงจะเปลี่ยนแปลงได้ เป็นต้น

(4) หลักความมีเหตุผลอันสมควร หมายความว่า เป็นข้อพิสูจน์ทางบวกว่าอะไร เป็นความจริง โดยการพิจารณาจากหลักใน (1) – (3) แล้วเป็นข้อพิสูจน์ทางลบว่าอะไรไม่จริง ถ้าไม่มีข้อพิสูจน์ว่าจริงก็ยังคงเชื่อว่าจริงไม่ได้ นอกจากจะมีข้อยืนยันขึ้นมามาก ความบังเอิญอาจเป็นความจริงได้ แต่ไม่เป็นเหตุอันสมควร ต้องมีพฤติการณ์อื่นประกอบในทางยืนยัน

ในการวิเคราะห์ความมีเหตุผลสมควรมัน ต้องพิจารณาถึงอาการทางจิตของพยาน ด้วยว่าพยานมีสัมปชัญญะ ความจำและการถ่ายทอด ดีเพียงใดซึ่งพยานที่จะรับฟังได้ในศาลนั้นมี หลักพิจารณาดังนี้

(4.1) โอกาสที่รู้เห็นเหตุการณ์

(4.2) เหตุผลในคำพยาน มีความน่าจะเป็นและมีความกลมกลืนเพียงใด

(4.3) เหตุผลในการได้พยานมา

(4.4) เชื่อถือพยานได้เพียงใด

ดังนั้น หลักการวินิจฉัยพยานหลักฐานและการสรุปข้อเท็จจริงในคดี จึงถือหลักว่า จะต้องคัดเลือกพยานหลักฐานที่ดีที่สุดและเป็นพยานที่ได้ให้ข้อมูลอันจะนำไปสู่ข้อเท็จจริงในคดี ที่สอดคล้องกับความเป็นจริง โดยอาศัยหลักเหตุผล และความเป็นไปได้ ตามหลักการวิเคราะห์ข้อเท็จจริงที่กล่าวไว้ข้างต้น (รองศาสตราจารย์ณรงค์ ใจหาญ : 2545, 236 - 237)

รูปแบบและวิธีการลงโทษตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาปัจจุบันมี 5

ประเภท คือ

1. ประหารชีวิต

2. จำคุก

3. กักขัง

4. ปรับ

5. ริบทรัพย์สิน

ซึ่งโทษทั้งหมดนี้มีวัตถุประสงค์และความมุ่งหมายต่อการลงโทษผู้กระทำความผิดแตกต่างกันดังนี้

1. ประหารชีวิต เป็นวิธีการลงโทษโดยการกำจัดออกจากหมู่คณะอย่างถาวร มีวัตถุประสงค์เพื่อแก้แค้นทดแทน หรือการข่มขู่ยับยั้งมิให้ผู้อื่นกระทำความผิด รวมทั้งเป็นการคุ้มครองสังคมโดยตัดโอกาสไม่ให้กระทำความผิดอีกต่อไปเด็ดขาด นับเป็นโทษหนักที่สุด

2. จำคุก เป็นการลงโทษที่อยู่ในการกำจัดออกไปจากหมู่คณะทั้งในแบบระยะสั้นและระยะยาว วัตถุประสงค์มีหลายประการ กล่าวคือ เพื่อแก้แค้นทดแทน เพื่อเป็นการข่มขู่ เพื่อตัดโอกาสไม่ให้กระทำความผิดขึ้นอีก และเพื่อปรับปรุงแก้ไข

3. กักขัง เป็นวิธีการลงโทษในกลุ่มของการกำจัดออกไปจากหมู่คณะ แต่เป็นความผิดเล็กน้อย ผู้กระทำความผิดไม่มีสันดานเป็นผู้ร้ายและเพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงการจำคุกระยะสั้น

4. ปรับ เป็นวิธีการลงโทษที่อยู่ในกลุ่มของการทำให้สูญเสียเงิน ใช้จ่ายความผิดเล็กๆ น้อยๆ หรือความผิดสุภาพ

5. ริบทรัพย์สิน เป็นวิธีการลงโทษที่อยู่ในกลุ่มของการทำให้สูญเสียเงิน โดยมักใช้ร่วมกับการลงโทษประเภทอื่น วัตถุประสงค์ของการลงโทษริบทรัพย์สินเป็นลักษณะได้ทั้งโทษและวิธีการเพื่อความปลอดภัย (อุทิส สุภาพ , 2545 : 65-68)

ในการพิจารณากำหนดโทษแก่ผู้กระทำความผิดนั้นศาลยังมีอำนาจอีกหลายประการ ที่นำมาใช้ตามกฎหมายให้เหมาะสมกับรูปคดี กล่าวคือ

1. เพิ่มโทษลดโทษ การเพิ่มโทษ คือ การมีเหตุที่ทำให้ผู้กระทำความผิดต้องได้รับโทษหนักขึ้น ส่วนการลดโทษคือการมีเหตุที่ทำให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษน้อยลง

2. การเปลี่ยนโทษและการยกโทษ ทั้งสองหลักนี้เป็นวิธีการหลีกเลี่ยงโทษจำคุกระยะสั้น เนื่องจากเป็นความผิดที่มีโทษต่ำและไม่ร้ายแรง

3. การรอกการลงโทษหรือรอกการกำหนดโทษ การรอกการลงโทษเป็นกรณีที่ศาลพิพากษาว่ามีความผิดและกำหนดโทษจำคุกแล้ว แต่ให้รอกการลงโทษจำคุกไว้ ส่วนรอกการกำหนดโทษนั้นเป็นกรณีที่ศาลพิพากษาว่ามีความผิดแต่ยังไม่กำหนดโทษจำคุกลงไปในขณะนั้น มีเงื่อนไขว่าถ้า ภายในระยะเวลาที่รอกการกำหนดโทษ หากไปกระทำความผิดอีกศาลจะนำคดีที่รอกการกำหนดโทษมากำหนดโทษและบวกกับโทษในคดีใหม่ วัตถุประสงค์ก็เพื่อให้โอกาสผู้กระทำความผิดปรับปรุงแก้ไขกลับตัวเป็นคนดีและระมัดระวังไม่ไปกระทำความผิดขึ้นอีกในระหว่างที่รอกการลงโทษหรือรอกการกำหนดโทษ

4. การคุมประพฤติ วัตถุประสงค์สำคัญเพื่อทำการบำบัดปรับปรุงแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้นให้สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้ดีกว่าช่วงในเรือนจำ

วิธีการคุมประพฤติจะใช้ได้ผลดีศาลควรมีการสืบเสาะประวัติภูมิหลังของจำเลยเพื่อประกอบดุลพินิจในการกำหนดโทษให้เหมาะสมและกำหนดระยะเวลาในการปรับปรุงแก้ไขให้เพียงพอด้วย

แนวทางในการใช้ดุลพินิจกำหนดโทษจำเลยของผู้พิพากษาพื้นฐาน 4 ประการ คือ

1. ต้องเป็นการใช้ดุลพินิจที่มีมูลเหตุจูงใจที่ถูกต้อง กล่าวคือ การที่ศาลจะใช้ดุลพินิจกำหนดโทษผู้กระทำความผิดฐานใดต้องคำนึงว่า ต้องการลงโทษผู้นั้นเพื่อตอบแทนแก้แค้นให้แก่สังคม เพื่อกำจัดออกจากสังคม เพื่อชดเชยความผิด เพื่อปรามหรือป้องกันอาชญากรรม หรือเพื่อมุ่งแก้ทัศนคติผู้กระทำความผิด ซึ่งศาลจะต้องมีจุดประสงค์ให้ถูกต้องแล้วกำหนดโทษให้หนักเบาแตกต่างกันไป ในความผิดฐานเดียวกันศาลอาจเห็นผู้กระทำความผิดรายหนึ่งเป็นผู้กระทำความผิดคิดนัย จึงลงโทษจำคุกเพื่อกำจัดออกไปจากสังคมชั่วขณะ ขณะเดียวกันผู้กระทำความผิดอีกรายหนึ่งมีความประพฤติ การศึกษาดี และกระทำความผิดเพราะรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ศาลอาจลงโทษในสถานเบา เช่น ปรับสถานเดียวเพื่อให้ ผู้กระทำความผิดเพียงแต่ชดเชยความผิดที่ตนได้ก่อขึ้นเท่านั้นก็เป็นได้ ดังนี้ เมื่อเหตุจูงใจในการใช้ดุลพินิจนั้นจะต้องใช้อย่างรอบคอบและถูกต้อง ทั้งนี้ ต้องไม่ใช่มูลเหตุจูงใจอันเกิดจากอคติหรือการทุจริต

2. ต้องเป็นการใช้ดุลพินิจที่มีกฎเกณฑ์ กล่าวคือ การใช้ดุลพินิจในเรื่องเดียวกันซึ่งไม่มีอะไรผิดแผกแตกต่างกันก็ต้องเป็นไปในแนวทางเดียวกันไม่ใช่เรื่องเดียวกันอันมีรายละเอียดใกล้เคียงกัน ผู้พิพากษาในศาลเดียวกันกลับตัดสินกำหนดโทษแตกต่างกันไปคนละทิศละทางหาความแน่นอนไม่ได้ เช่นนี้ย่อมเป็นการใช้ดุลพินิจแบบอำเภอใจมากกว่า อย่างไรก็ตามการกำหนดโทษ ไม่จำเป็นต้องเหมือนกันทุกประการเพียงแต่ต้องมีการสอดคล้องต้องกันไม่ถัดกัน ในกรณีเดียวกันก็ต้องมีความเป็นเอกภาพใช้มาตรฐานเดียวกัน ซึ่งเป็นที่มาของบัญญัติมาตรฐานการกำหนดโทษผู้กระทำความผิดทางอาญา หรือ “ยี่ต็อก” เพื่อเป็นตัวกำหนดบรรทัดฐานของศาลในกรณีเดียวกัน

3. ต้องเป็นการใช้ดุลพินิจที่คำนึงถึงความเป็นธรรม พอเหมาะพอควรในแต่ละเรื่องกรณี “ยี่ต็อก” กำกับกับการใช้ดุลพินิจของผู้พิพากษาในศาลเดียวกันหรือภาคเดียวกันย่อมเป็นผลดีที่จะทำให้การกำหนดโทษผู้กระทำความผิดเป็นเอกภาพไม่แปลกแยกให้คนเดียวกัน แต่ขณะเดียวกันการเคร่งครัดกับ “ยี่ต็อก” ก็จะทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมในการกำหนดโทษผู้กระทำความผิดได้ เพราะผู้กระทำความผิดแต่ละคนย่อมมีประวัติ ความประพฤติ สถิติปัญหา สภาพแวดล้อมแตกต่างกันไป ปัญหาจึงมีอยู่ว่าผู้พิพากษาจะอย่างไรให้กำหนดโทษผู้กระทำความผิดในศาลเดียวกันหรือภาคเดียวกันเป็นเอกภาพ ขณะเดียวกันก็พอเหมาะพอควรและเป็นธรรมได้เหมาะสมกับคดีแต่ละคดี

4. ต้องเป็นการใช้ดุลพินิจที่โปร่งใส สามารถให้ประชาชนคาดหมายผลสุดท้ายของการใช้ดุลพินิจได้ ในยุคที่มีกระแสโลกาภิวัตน์ ประชาชนสามารถทราบข่าวของวงการต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว การที่ศาลใช้ดุลพินิจลงโทษผู้กระทำความผิดร้ายแรงไม่เหมาะสม ผิดไปจากที่ปฎิชน คาดหมายหรือเป็นที่เคลือบแคลงสงสัยของประชาชนว่าเป็นการใช้ดุลพินิจโดยอำเภอใจ หรือโดยอำนาจกิเลสตัณหาของผู้ตัดสิน ตุลาการไทยย่อมถูกวิพากษ์วิจารณ์ไปในทางเสียหายได้ ดังนั้นการใช้ดุลพินิจกำหนดโทษผู้กระทำความผิดจึงต้องมีเหตุผลอย่างเพียงพอและชัดเจนสามารถตรวจสอบได้โดยประชาชน (เกียรติภูมิ แสงศศิธร, 2545 : 38-39)

ในการรอกำหนดโทษหรือรอการลงโทษมีผู้ให้ความเห็นเกี่ยวกับหลักเกณฑ์นี้ไว้หลายคน นายประมาธ ชันเชื้อ อดีตประธานศาลฎีกา สมัยดำรงตำแหน่งปลัดกระทรวงยุติธรรม ได้เขียนบทความเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวไว้ สรุปได้ว่า การใช้ดุลพินิจที่ถูกต้องประกอบด้วย

1. จะต้องมียุทธวิธีจริงที่เพียงพอ
2. จะต้องคำนึงถึงสภาพของท้องถิ่น
3. จะต้องคำนึงถึงสภาพของความผิดที่ได้กระทำ
4. จะต้องคำนึงถึงผลกระทบของการกระทำที่ผิดต่อผู้เสียหาย
5. จะต้องคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตัวจำเลยและครอบครัวด้วย
6. สามัญสำนึกที่ดีของผู้พิพากษา (วินัย เรื่องศรี, 2536 : 15)

นอกจากนี้ยังมีข้อเพิ่มเติมประกอบการใช้ดุลพินิจอีก 6 ประการ กล่าวคือ

1. สภาพและพฤติการณ์ของการกระทำความผิด เวลา สถานที่ในการกระทำความผิด ถ้าร้ายแรง ใช้อาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด แสดงถึงความอุกอาจไม่ยำเกรงกฎหมายบ้านเมือง (วินัย เรื่องศรี, 2536 : 15)

2. สาเหตุที่ก่อให้เกิดการกระทำความผิด
3. ผลของความผิดที่เกิดขึ้นต่อสังคมหรือต่อเอกชนร้ายแรงเพียงใด
4. ตัวผู้กระทำความผิดและผู้เสียหาย
5. การพยายามบรรเทาผลร้าย หรือการชดเชยค่าเสียหาย
6. อายุของผู้กระทำความผิด (วินัย เรื่องศรี, 2536 : 16)

2.3 หลักความเป็นอิสระของผู้พิพากษา

2.3.1 ความเป็นอิสระของผู้พิพากษา

ความเป็นอิสระของผู้พิพากษาและตุลาการเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมากในกระบวนการยุติธรรม สมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติจึงได้เห็นชอบกับ “Basic Principles on the Independence

of the Judiciary” ซึ่งความในข้อ 1 มีว่า

“The independence of the judiciary shall be guaranteed by the State and enshrined in the constitution or law of the country. (คณิต ณ นคร, 2546 : 64)

ความเป็นอิสระของผู้พิพากษาเป็นการที่ผู้พิพากษาไม่ตกอยู่ภายใต้อำนาจหรือมีความหวาดกลัวต่ออำนาจหรืออิทธิพล ที่จะส่งผลกระทบต่อตนเอง สิ่งเหล่านี้ย่อมเป็นหลักประกันต่อความเที่ยงธรรมในการพิจารณาพิพากษาคดีให้แก่ประชาชนทั่วไป หลักในความเป็นอิสระของผู้พิพากษาจึงมีความสำคัญ โดยหลักนี้มีความเป็นมาจากหลักการแบ่งแยกอำนาจอธิปไตยที่ให้ ผู้พิพากษาเป็นผู้ใช้อำนาจตุลาการในการพิจารณาพิพากษาคดี ดังนั้นอำนาจนี้จึงมีความสัมพันธ์กับอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหารในการตรวจสอบดุลและคานอำนาจ ไม่ให้มีการใช้อำนาจจนเกินขอบเขตจนกระทบกันและกันหรือส่งผลกระทบต่อประชาชน (อภิศักดิ์ พรหมสวัสดิ์, 2534 : 2)

ความเป็นอิสระของผู้พิพากษาแบ่งได้ 2 ประการ คือ ความอิสระในเนื้อหา หมายถึง ผู้พิพากษามีความอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ในทางอรรถคดี โดยไม่ตกอยู่ภายใต้อำนาจของบุคคลหรือองค์กรใด การออกคำสั่งใด ๆ ไปยังผู้พิพากษาที่มีผลต่อเนื้อหาการพิจารณาพิพากษาคดีเป็นสิ่งที่ต้องห้ามโดยสิ้นเชิงกับความเป็นอิสระในทางส่วนตัว หมายถึง ผู้พิพากษาสามารถปฏิบัติหน้าที่โดยปราศจากความกลัวว่าจะได้รับผลร้ายที่จะบังเกิดขึ้นแก่ตนรวมทั้งไม่หวั่นไหวต่อการถูกลงโทษหรือโยกย้ายเมื่อตนได้ปฏิบัติหน้าที่ไปโดยสุจริต (ประทานพร ขอดปัญญา, 2535 : 4)

ความเป็นอิสระของผู้พิพากษา (ศิริพงษ์ ถาวาลย์ ณ อุรุทธยา) แบ่งได้ 3 ประการ คือ

1. ความเป็นอิสระในการทำหน้าที่โดยทางตุลาการ หมายความว่า ต้องไม่ถูกแทรกแซง ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อมจากผู้ใช้อำนาจรัฐ ประชาชน สังคม คู่ความ ความเป็นอิสระจะก่อให้เกิดความมั่นคงในความเป็นกลาง

2. ความเป็นอิสระในองค์กร หมายถึง ผู้ใช้อำนาจตุลาการต้องมีความเป็นอิสระไม่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลขององค์กรฝ่ายอื่น ๆ

3. ความเป็นอิสระในทางส่วนบุคคล หมายถึง การแต่งตั้งโยกย้ายไม่สามารถทำได้ ถ้าไม่เป็นไปตามความประสงค์ของบุคคลนั้น ทั้งนี้เพื่อเป็นหลักประกันว่า ถ้าได้มีการทำหน้าที่อย่างถูกต้องและเป็นธรรมแล้วจะไม่ส่งผลกระทบต่อสถานภาพของตำแหน่งอย่างเด็ดขาด

ผู้พิพากษาต้องคำนึงถึงหลักแห่งความยุติธรรม เท่าเทียมกัน ปราศจากข้อบกพร่องและมีความเป็นอิสระ ไม่หวั่นเกรงต่อกระแสสังคมอิทธิพลของรัฐ

หลักเรื่องความเป็นอิสระของผู้พิพากษาเป็นเรื่องสำคัญของนานาอารยประเทศ สำหรับประเทศไทยเองมีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญหลายฉบับ กล่าวคือ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม (10 ธันวาคม 2475)

มาตรา 60 ผู้พิพากษาย่อมมีอิสระในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีให้เป็นไปตามกฎหมาย
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ. 2489)

มาตรา 83 ผู้พิพากษาย่อมมีอิสระในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีให้เป็นไปตามกฎหมาย
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2490

มาตรา 91 ผู้พิพากษาย่อมมีอิสระในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีให้เป็นไปตามกฎหมาย
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ. 2492)

มาตรา 165 ผู้พิพากษาย่อมมีอิสระในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีให้เป็นไปตามกฎหมาย
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ. 2502)

มาตรา 165 ผู้พิพากษาย่อมมีอิสระในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีให้เป็นไปตามกฎหมาย
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ. 2511)

มาตรา 161 ผู้พิพากษาย่อมมีอิสระในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีให้เป็นไปตามกฎหมาย
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ. 2515)

มาตรา 206 ผู้พิพากษาย่อมมีอิสระในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีให้เป็นไปตามกฎหมาย
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ. 2517)

มาตรา 23 ผู้พิพากษาย่อมมีอิสระในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีให้เป็นไปตามกฎหมาย
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ. 2520)

มาตรา 29 ผู้พิพากษาย่อมมีอิสระในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีให้เป็นไปตามกฎหมาย
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ. 2521)

มาตรา 273 ผู้พิพากษาย่อมมีอิสระในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีให้เป็นไปตามกฎหมาย
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ. 2534)

มาตรา 29 ผู้พิพากษาย่อมมีอิสระในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีให้เป็นไปตามกฎหมาย
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ. 2534)

มาตรา 190 ผู้พิพากษาย่อมมีอิสระในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีให้เป็นไปตามกฎหมาย
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 249 ในวรรคหนึ่งกับวรรคสอง ดังนี้

มาตรา 249 ผู้พิพากษาและตุลาการมีอิสระในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีให้เป็นไปตาม
รัฐธรรมนูญและกฎหมาย

การพิจารณาพิพากษาอรรถคดีของผู้พิพากษาและตุลาการไม่อยู่ภายใต้การบังคับบัญชาตาม
ลำดับชั้น

ในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้บัญญัติหลักเรื่องความเป็นอิสระของผู้พิพากษาไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญ มาตรา 68 ดังนี้

มาตรา 68 ศาลประชาชนพิจารณา ตัดสินคดีความเป็นหมู่คณะ ในเวลาพิจารณาตัดสิน ผู้พิพากษาต้องเป็นอิสระในการพิพากษาคดี และต้องมีการปฏิบัติตามกฎหมายเท่านั้น (เรื่องเคช ปินเชือนซัดย, 2538 : 26)

ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ได้บัญญัติหลักเรื่องความเป็นอิสระของผู้พิพากษาไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๖ ดังนี้

มาตรา ๑๒๖ ศาลประชาชนใช้อำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอย่างอิสระตามที่กฎหมายบัญญัติ ไม่อาจถูกแทรกแซงจากองค์กรฝ่ายปกครอง องค์กรสังคมและบุคคลใด (กิติ ปี้ลันชนดิลก, 2546 : 71)

หลักเรื่องความเป็นอิสระของผู้พิพากษาในประเทศไทยยังถูกนำมาบัญญัติไว้ในประมวลจริยธรรมข้าราชการตุลาการ หมวด 1 ว่าด้วยอุดมการณ์ของผู้พิพากษา

ข้อ 1. หน้าที่สำคัญของผู้พิพากษา คือ การประสาทความยุติธรรมแก่ผู้มีอรรถคดี ซึ่งจำเป็นต้องปฏิบัติด้วยความซื่อสัตย์สุจริตเที่ยงธรรม ถูกต้องตามกฎหมายและนิติประเพณี ทั้งจักต้องแสดงให้เห็นที่ประจักษ์แก่สาธารณะชนด้วยว่าตนปฏิบัติเช่นนั้นอย่างเคร่งครัดครบถ้วน เพื่อการนี้ ผู้พิพากษา จักต้องยึดมั่นในความเป็นอิสระของตนและเทิดทูนไว้ซึ่งเกียรติศักดิ์แห่งสถาบันตุลาการ (สำนักงานส่งเสริมงานตุลาการ, 2529 : 3)

ความเป็นอิสระของผู้พิพากษตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แบ่งออกได้ 2 ประการ คือ

(1) ในการทำหน้าที่ในทางอรรถคดีของผู้พิพากษานั้น ผู้พิพากษาไม่อยู่ในอาณัติของบุคคลหรือองค์กรใด ๆ คำสั่งและคำแนะนำต่าง ๆ เป็นสิ่งที่ต้องห้ามโดยสิ้นเชิง ความเป็นอิสระโดยนัยนี้เรียกว่า “ความเป็นอิสระในเนื้อหา”

(2) ในการทำหน้าที่ผู้พิพากษานั้น ผู้พิพากษาจะต้องกระทำโดยปราศจากความกลัวว่าจะได้รับผลร้ายหรือถูกกลั่นแกล้งภายหลัง คือ ต้องมี “ความเป็นอิสระในทางส่วนตัว” และความเป็นอิสระในทางส่วนตัวย่อมเป็นข้อเสริมความสมบูรณ์ของความเป็นอิสระของผู้พิพากษา

เพื่อประกันความเป็นอิสระของผู้พิพากษา รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการยังได้วางหลักประกันความเป็นอิสระของผู้พิพากษาไว้ด้วย

ในทางอรรถคดีผู้พิพากษามีข้อราชการที่ต้องฟังคำสั่งของผู้บังคับบัญชาของผู้ใดทั้งสิ้น แม้ในระหว่างผู้พิพากษาค้ำกันเอง เพราะผู้พิพากษามีความเป็นอิสระในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย

เนื่องจากในวงการตุลาการไทยในอดีตมีการบังคับบัญชากันตามลำดับชั้นเช่นเดียวกับข้าราชการพลเรือน ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องและขัดต่อหลักรัฐธรรมนูญมาโดยตลอด เพราะการบังคับบัญชากันตามลำดับชั้นกระทบต่อความเป็นอิสระของผู้พิพากษาและตุลาการ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๔๕ วรรคสอง จึงจำเป็นต้องบัญญัติเพื่อความชัดเจนว่า

“การพิจารณาพิพากษาอรรถคดีของผู้พิพากษาและตุลาการไม่อยู่ภายใต้การบังคับบัญชาตามลำดับชั้น”

และมาตรา ๒๔๕ วรรคสี่ บัญญัติ ความว่า

“การเรียกคืนสำนวนคดีหรือการโอนสำนวนคดี จะกระทำมิได้ เว้นแต่เป็นกรณีที่จะกระทบกระเทือนต่อความยุติธรรมในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดี”

บทบัญญัติทั้งสองนี้ก็คือการยืนยันถึงการไม่มีการบังคับบัญชากันตามลำดับชั้นของผู้พิพากษาและตุลาการและการที่ต้องมีบทบัญญัติดังกล่าวก็เพื่อแก้ไขความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องในอดีตเพื่อประกันความเป็นอิสระของผู้พิพากษาและตุลาการนั่นเอง (คณิต ฅ นคร, 2546:65)

จำนวนผู้พิพากษาที่ประกอบเป็นองค์คณะก็เกี่ยวข้องกับความเป็นอิสระของผู้พิพากษาเช่นเดียวกันเพราะในอดีตการกำหนดจำนวนผู้พิพากษาที่ประกอบเป็นองค์คณะเป็นดุลพินิจโดยเด็ดขาดของผู้บริหารสูงสุดของแต่ละศาล กรณีย่อมทำให้การออกเสียงชี้ขาดเปลี่ยนแปลงไปตามความต้องการของผู้กำหนดจำนวนผู้พิพากษาได้

ตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรมในปัจจุบัน องค์คณะปกติของศาลก็ยังไม่คงที่ตายตัวเช่นเดิม เช่น ศาลจังหวัดมีองค์คณะอย่างน้อยสองคนและต้องไม่เป็นผู้พิพากษาประจำศาลเกินหนึ่งคน ศาลอุทธรณ์มีองค์คณะอย่างน้อยสามคนและศาลฎีกาก็มีองค์คณะอย่างน้อยสามคน เหตุนี้องค์คณะของศาลที่ถูกกำหนดไว้เดิมนั้นอาจเพิ่มจำนวนขึ้นไปได้อีกและยังไม่มีหลักเกณฑ์อันเป็นหลักประกันว่า กรณีจะไม่เป็นไปอย่างเช่นในอดีต

สำหรับในประเทศไทยเรา แต่เดิมการกำหนดคดีให้ผู้พิพากษาคคนใดหรือคณะใดเป็นผู้พิจารณาพิพากษา ย่อมเป็นไปตามดุลพินิจที่อิสระของผู้พิพากษาหัวหน้าศาล อธิบดีผู้พิพากษาหรือประธานศาลฎีกาแล้วแต่กรณีจะเป็นผู้กำหนด ซึ่งก็คือการทำงานในระบบการบังคับบัญชาตามลำดับชั้นอย่างหนึ่งนั่นเอง สถานการณ์เช่นนี้ย่อมกระทบกระเทือนต่อความเป็นอิสระของผู้พิพากษาเพราะ ผู้พิพากษาคคนใดคนหนึ่งอาจได้รับมอบหมายให้พิจารณาพิพากษาคดีเพียง

ประเภทเดียว สภาพความเป็นไปได้ดังกล่าวย่อมสมควรที่จะได้ป้องกันมิให้เกิดขึ้น เหตุนี้เกี่ยวกับการ
การจ่ายสำนวนคดี รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 249 วรรคสามวางกรอบไว้ว่า

“การจ่ายสำนวนคดีให้ผู้พิพากษาและตุลาการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่
กฎหมายบัญญัติ”

และพระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา 32 บัญญัติว่า

“มาตรา 32 ให้ประธานศาลฎีกา ประธานศาลอุทธรณ์ ประธานศาลอุทธรณ์
ภาค อธิบดีผู้พิพากษาศาลชั้นต้น ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล หรือผู้พิพากษาหัวหน้าแผนกคดีในแต่ละ
ศาล แล้วแต่กรณี รับผิดชอบในการจ่ายสำนวนคดีให้แก่องค์คณะผู้พิพากษาในศาลหรือในแผนกคดี
นั้น โดยให้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดโดยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการของ
ศาลยุติธรรม

การออกระเบียบราชการฝ่ายตุลาการของศาลยุติธรรมตามวรรคหนึ่ง ให้คำนึง
ถึงความเชี่ยวชาญและความเหมาะสมขององค์คณะผู้พิพากษาที่จะรับผิดชอบสำนวนคดีนั้น รวมทั้ง
ปริมาณ คดีที่องค์คณะผู้พิพากษาแต่ละองค์คณะรับผิดชอบ”

และเกี่ยวกับการเรียกคืนสำนวนคดี รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
มาตรา ๒๔ วรรคสี่ บัญญัติว่า

“การเรียกคืนสำนวนคดีหรือการโอนสำนวนคดี จะกระทำมิได้ เว้นแต่เป็น
กรณีที่จะกระทบกระเทือนต่อความยุติธรรมในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดี”

ซึ่งการวางกรอบตามบทบัญญัตินี้ก็คือ การวาง “หลักประกันการถอดถอน
อำนาจผู้พิพากษา” อีกอย่างหนึ่งนั่นเอง

และเกี่ยวกับการเรียกคืนสำนวนคดีหรือการโอนสำนวนคดีที่ให้กระทำได้ตาม
ข้อยกเว้นในรัฐธรรมนูญนั้น พระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา ๓๓ บัญญัติว่า

“มาตรา ๓๓ การเรียกคืนสำนวนคดีหรือการโอนสำนวนคดีซึ่งอยู่ในความรับ
ผิดชอบขององค์คณะผู้พิพากษาใด ประธานศาลฎีกา ประธานศาลอุทธรณ์ ประธานศาลอุทธรณ์ภาค
อธิบดี ผู้พิพากษาศาลชั้นต้น หรือผู้พิพากษาหัวหน้าศาล จะกระทำมิได้ต่อเมื่อเป็นกรณีที่จะกระทบ
กระเทือนต่อความยุติธรรมในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีของศาลนั้น และรองประธานศาลฎีกา
รองประธานศาลอุทธรณ์ รองประธานศาลอุทธรณ์ภาค รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลชั้นต้น หรือ
ผู้พิพากษาที่มีอาวุโสสูงสุดในศาลจังหวัด หรือผู้พิพากษาที่มีอาวุโสสูงสุดในศาลแขวง แล้วแต่กรณี
ที่มีได้เป็นองค์คณะในสำนวนคดีดังกล่าวได้เสนอความเห็นให้กระทำมิได้

ในกรณีที่รองประธานสภาผู้พิพากษา รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลชั้นต้น หรือผู้พิพากษาที่มีอาวุโสสูงสุดในศาลจังหวัด หรือผู้พิพากษาที่มีอาวุโสสูงสุดในศาลแขวง แล้วแต่กรณี ไม่อาจปฏิบัติราชการได้หรือได้เข้าเป็นองค์คณะในสำนวนคดีที่เรียกคืนหรือโอนนั้น ให้รองประธานสภาผู้พิพากษา รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลชั้นต้น หรือผู้พิพากษาที่มีอาวุโสถัดลงมาตามลำดับในศาลนั้น เป็นผู้มีส่วนในการเสนอความเห็นแทน ในกรณีที่รองประธานสภาผู้พิพากษา รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลชั้นต้น มีหนึ่งคนและในกรณีที่รองประธานศาลอุทธรณ์ รองประธานศาลอุทธรณ์ภาค ไม่อาจปฏิบัติราชการได้หรือได้เข้าร่วมเป็นองค์คณะในสำนวนคดีที่เรียกคืนหรือโอนนั้น ให้ผู้พิพากษาที่มีอาวุโสสูงสุดของศาลนั้นเป็นผู้มีส่วนในการเสนอความเห็น

ผู้พิพากษาอาวุโสหรือผู้พิพากษาประจำศาลไม่มีอำนาจในการเสนอความเห็นตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง

ในกรณีที่ผู้พิพากษาเจ้าของสำนวนหรือองค์คณะผู้พิพากษามีคดีค้างการพิจารณาอยู่เป็นจำนวนมากซึ่งจะทำให้การพิจารณาพิพากษาคดีของศาลล่าช้า และผู้พิพากษาเจ้าของสำนวนหรือองค์คณะผู้พิพากษานั้นขอคืนสำนวนคดีที่ตนรับผิดชอบอยู่ ให้ประธานสภาผู้พิพากษา รองประธานศาลอุทธรณ์ ประธานศาลอุทธรณ์ภาค อธิบดีผู้พิพากษาศาลชั้นต้น หรือผู้พิพากษาหัวหน้าศาล แล้วแต่กรณีมีอำนาจรับคืนสำนวนคดีดังกล่าว และโอนให้ผู้พิพากษาหรือองค์คณะผู้พิพากษาอื่นในศาลนั้นรับผิดชอบแทนได้”

บทบัญญัติดังกล่าวนี้ได้พยายามวางหลักการถ่วงดุลไว้ตามสมควรเพื่อป้องกันมิให้ความเป็นอิสระของผู้พิพากษาถูกระทบกระเทือนดังเช่นในอดีต (คณิต ณ นคร, 2546 : 66-68)

ตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรมมาตรา 32 ดังกล่าว กฎหมายได้วางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการย้ายสำนวนคดีให้แก่องค์คณะผู้พิพากษาไว้ดังนี้

1) ผู้มีอำนาจย้ายสำนวนคดี

กฎหมายได้กำหนดให้ผู้รับผิดชอบของแต่ละศาลเป็นผู้รับผิดชอบหรือมีอำนาจหน้าที่ในการย้ายสำนวนคดี ซึ่งได้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ดังนี้

1. ประธานสภาผู้พิพากษา
2. ประธานศาลอุทธรณ์
3. ประธานศาลอุทธรณ์ภาค
4. อธิบดีผู้พิพากษาศาลชั้นต้น
5. ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล
6. ผู้พิพากษาหัวหน้าแผนกคดีในศาล

ข้อสังเกต

(1) ผู้รับผิดชอบงานของศาลใด ก็มีอำนาจจ่ายสำนวนคดีของศาลนั้น เช่น ประธานศาลฎีกาก็เป็นผู้มีอำนาจจ่ายสำนวนคดีของศาลฎีกา ประธานศาลฎีกาจะเป็นผู้จ่ายสำนวนคดีของศาลอุทธรณ์ไม่ได้ เป็นต้น

(2) อธิบดีผู้พิพากษาภาค ไม่มีอำนาจในการจ่ายสำนวนคดีให้แก่ผู้พิพากษาของศาล ทั้งหลายในเขตภาค

2) หลักเกณฑ์และวิธีการจ่ายสำนวนคดี

นอกจากมาตรา 32 จะกำหนดตัวผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการจ่ายสำนวนคดีแล้ว ในส่วนของวิธีการจ่ายสำนวนคดี กฎหมายยังได้กำหนดให้ผู้รับผิดชอบในการจ่ายสำนวนคดีต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดโดยระเบียบราชการฝ่ายตุลาการของศาลยุติธรรมด้วย หากจะให้มีอำนาจจ่ายสำนวนได้ตามอำเภอใจโดยปราศจากหลักเกณฑ์ไม่

3) เจเนอรัลของระเบียบราชการฝ่ายตุลาการของศาลยุติธรรม

เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา 249 วรรคสาม พระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา 32 วรรคสอง ยังได้กำหนดเจเนอรัลของการออกระเบียบราชการฝ่ายตุลาการของศาลยุติธรรม เกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการจ่ายสำนวนคดีไว้ว่าให้คำนึงถึง

(1) ความเชี่ยวชาญและความเหมาะสมขององค์คณะผู้พิพากษาที่จะรับผิดชอบสำนวนคดีนั้น

(2) รวมทั้งปริมาณคดีที่องค์คณะผู้พิพากษาแต่ละองค์คณะต้องรับผิดชอบด้วย

4) ระเบียบราชการฝ่ายตุลาการของศาลยุติธรรม

เพื่ออนุวัติการให้เป็นไปตามมาตรา 32 ดังกล่าวมาในข้อ 3 ประธานศาลฎีกาจึงอาศัยอำนาจตามมาตรา 5 และมาตรา 32 วรรคหนึ่ง ออกระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ว่าด้วยการจ่ายสำนวนคดี พ.ศ. 2544 โดยกำหนดหลักการสำคัญว่าประธานศาลฎีกา ประธานศาลอุทธรณ์ ประธานศาลอุทธรณ์ภาค อธิบดีผู้พิพากษาศาลชั้นต้น หรือผู้พิพากษาหัวหน้าศาล แล้วแต่กรณี ซึ่งเป็นผู้จ่ายสำนวนคดีต้องกำหนดประเภทสำนวนคดีในศาลของตนเป็น 3 ประเภท คือ “สำนวนคดีทั่วไป” “สำนวนคดีพิเศษ” และ “สำนวนคดีจัดการพิเศษ” กับต้องกำหนดลำดับองค์คณะผู้พิพากษา สำหรับสำนวนคดีทั้ง 3 ประเภทดังกล่าว ตามหลักเกณฑ์อาวุโสหรือหลักเกณฑ์อื่นที่ผู้จ่ายสำนวนคดีกำหนดและให้ผู้จ่ายสำนวนคดีต้องจ่ายสำนวนคดีทั้ง 3 ประเภท ดังกล่าว ตามลำดับเลขหมายสำนวนในสารบบความเรียงไปตามลำดับองค์คณะผู้พิพากษาที่ได้

จัดไว้ หรือโดยวิธีอื่นตามที่ผู้จ่ายสำนวนคดีกำหนดซึ่งไม่อาจคาดหมายได้ล่วงหน้าว่าจะจ่ายสำนวนคดีให้แก่องค์คณะผู้พิพากษาใด

ตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรมมาตรา 33 ดังกล่าว กฎหมายได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเรียกคืนหรือโอนสำนวนคดีไว้ ดังนี้

1) ผู้มีอำนาจเรียกคืนหรือโอนสำนวนคดี

1. ประธานศาลฎีกา
2. ประธานศาลอุทธรณ์
3. ประธานศาลอุทธรณ์ภาค
4. อธิบดีผู้พิพากษาศาลชั้นต้น
5. ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล

ข้อสังเกต

(1) อธิบดีผู้พิพากษาศาลชั้นต้น ไม่มีอำนาจเรียกคืนหรือโอนสำนวนคดีเช่นเดียวกับกรณีการจ่ายสำนวนคดีตามมาตรา 32

(2) ผู้พิพากษาหัวหน้าแผนกคดีในศาล แม้จะมีอำนาจจ่ายสำนวนคดีตามมาตรา 32 ก็ตาม แต่ไม่มีอำนาจเรียกคืนหรือโอนสำนวนคดีตาม มาตรา 33

2) เงื่อนไขที่กฎหมายยอมให้มีการเรียกคืนหรือโอนสำนวนคดีได้

ตามมาตรา 33 ได้กำหนดเงื่อนไขสำคัญ 2 ประการ ซึ่งจะทำให้ผู้มีอำนาจเรียกคืนหรือโอนสำนวนคดีมีอำนาจที่จะเรียกคืนหรือโอนสำนวนคดีได้ไว้ ดังนี้

1. เมื่อเป็นกรณีที่กระทบกระเทือนต่อความยุติธรรมในการพิจารณาหรือพิพากษาอรรถคดีของศาลนั้น และ

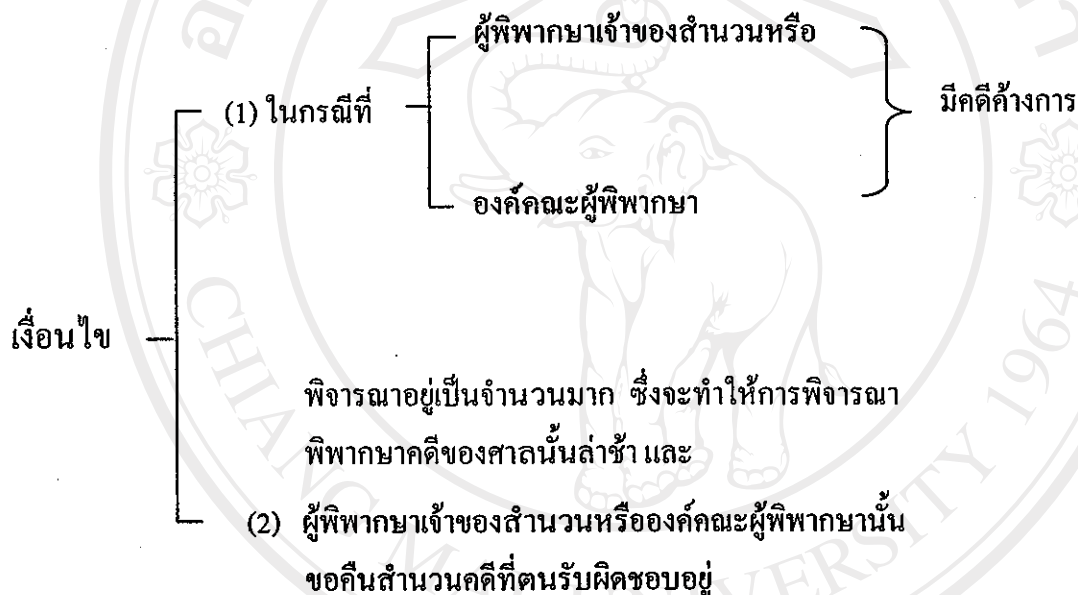
2. รองประธานศาลฎีกา รองประธานศาลอุทธรณ์ รองประธานศาลอุทธรณ์ภาค รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลชั้นต้น หรือผู้พิพากษาที่มีอาวุโสสูงสุดในศาลจังหวัดหรือผู้พิพากษาที่มีอาวุโสสูงสุดในศาลแขวง แล้วแต่กรณี ที่มีได้เป็นองค์คณะในสำนวนดังกล่าวได้เสนอความเห็นให้กระทำได้

ในกรณีที่รองประธานศาลฎีกา รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลชั้นต้น หรือผู้พิพากษาที่มีอาวุโสสูงสุดในศาลจังหวัด หรือผู้พิพากษาที่มีอาวุโสสูงสุดในศาลแขวง แล้วแต่กรณีไม่อาจปฏิบัติราชการได้หรือได้เข้าเป็นองค์คณะในสำนวนคดีที่เรียกคืนหรือโอนนั้น ให้รองประธานศาลฎีกา รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลชั้นต้น หรือผู้พิพากษาที่มีอาวุโสถัดลงมาตามลำดับในศาลนั้น

เป็นผู้มีอำนาจในการเสนอความเห็นแทน ในกรณีที่รองประธานศาลฎีกา รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลชั้นต้น มีหนึ่งคนและในกรณีที่รองประธานศาลอุทธรณ์ รองประธานศาลอุทธรณ์ภาค ไม่อาจปฏิบัติราชการได้หรือได้เข้าเป็นองค์คณะในสำนวนคดีที่เรียกคืนหรือโอนนั้น ให้ผู้พิพากษาที่มีอาวุโสสูงสุดของศาลนั้นเป็นผู้มีอำนาจในการเสนอความเห็น

ผู้พิพากษาอาวุโสหรือผู้พิพากษาประจำศาลไม่มีอำนาจในการเสนอความเห็นตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง

ตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรมมาตรา 33 วรรคท้าย ดังกล่าว กฎหมายได้กำหนดเงื่อนไขและผลของการขอคืนสำนวนคดีไว้ ดังนี้

ผล ให้ประธานศาลฎีกา ประธานศาลอุทธรณ์ ประธานศาลอุทธรณ์ภาคอธิบดีผู้พิพากษาศาลชั้นต้น หรือผู้พิพากษาหัวหน้าศาล แล้วแต่กรณี มีอำนาจรับคืนสำนวนคดีดังกล่าว และโอนให้ผู้พิพากษาหรือ อธิบดีผู้พิพากษาอื่นในศาลนั้นรับผิดชอบแทนได้

ข้อสังเกต

(1) ผู้มีอำนาจขอคืนสำนวนคดีตามมาตรา 33 วรรคสี่ กำหนดไว้ 2 จำพวก คือ

(ก) ผู้พิพากษาเจ้าของสำนวน หรือ

(ข) องค์คณะผู้พิพากษา

(2) สำหรับจำพวกตามข้อ (ก) คือผู้พิพากษาเจ้าของสำนวนนั้น หมายถึง กรณีที่ผู้พิพากษาค้นว่าเป็นองค์คณะมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีแพ่ง หรือคดีอาญาตามมาตรา 25 (4) และ (5)

นั่นเอง ซึ่งในกรณีเช่นนี้ ผู้พิพากษาเจ้าของสำนวนซึ่งเป็นองค์คณะแต่ผู้เดียว ย่อมมีอำนาจขอคืนสำนวนคดีได้

(3) ส่วนผู้มีอำนาจขอคืนสำนวนคดีตามข้อ (ข) คือ องค์คณะผู้พิพากษานั้น หมายถึง กรณีที่คดีนั้นมียุติบัญญัติผู้พิพากษามากกว่า 1 คนขึ้นไป ในกรณีเช่นนี้ ผู้พิพากษาเจ้าของสำนวนคดีแต่ผู้เดียวจะตัดสินใจใช้สิทธิขอคืนสำนวนคดีไม่ได้ ต้องให้องค์คณะผู้พิพากษาเห็นชอบด้วย จึงจะใช้สิทธิขอคืนสำนวนคดีตามมาตรา 33 บรรทัดได้

(4) ผู้พิพากษาหัวหน้าแผนกคดีในศาลแม้จะมีอำนาจจ่ายสำนวนคดีตามมาตรา 32 ก็ตาม แต่ไม่มีอำนาจรับคืนสำนวนคดีเหมือนประธานศาลฎีกา ประธานศาลอุทธรณ์ ประธานศาลอุทธรณ์ภาค อธิบดีผู้พิพากษาศาลชั้นต้น หรือผู้พิพากษาหัวหน้าศาล

(5) อธิบดีผู้พิพากษาศาลฎีกาไม่มีอำนาจรับคืนสำนวนคดีเช่นกัน

2.3.2 หลักประกันอิสระของผู้พิพากษา

ในประเทศอังกฤษ มีหลักประกันอิสระของผู้พิพากษาอยู่ 3 ประการ คือ

1. เมื่อผู้พิพากษาได้รับแต่งตั้งแล้วสามารถอยู่ในตำแหน่งตลอดไป ตราบเท่าที่มี

ความประพฤติดี

2. การถอดถอนผู้พิพากษา จะถอดถอนได้ก็แต่โดยพระมหากษัตริย์ ด้วยคำแนะนำของสภาทั้งสอง (Both Houses of Parliament) ผู้พิพากษาจะเกษียณอายุ เมื่ออายุ 70 – 75 ปีแล้วแต่ชั้นศาล แต่ถ้าดำรงตำแหน่งมาแล้ว 15 ปี ก็มีสิทธิจะขอลาออกโดยได้รับบำนาญเต็มอัตรา (ครึ่งหนึ่งของเงินเดือน)

3. ผู้พิพากษาได้เงินเดือนปีละ 10,000 ปอนด์ขึ้นไป ซึ่งเป็นหลักประกันด้านฐานะการเงิน หลักประกันข้อนี้ทำให้ผู้พิพากษาดำรงตำแหน่งโดยไม่ต้องห่วงถึงตำแหน่งข้างหน้าที่สูงขึ้น และระหว่างผู้พิพากษาของศาลชั้นต่าง ๆ นั้นมีข้อแตกต่างกันเพียงเล็กน้อย ไม่ว่าทางด้านรายได้หรืออย่างอื่น

มีคำถามว่าตุลาการเป็นผู้รับใช้ราชบัลลังก์หรือไม่ คำตอบก็คือ ใช่, ในเหตุผลที่ว่า ผู้พิพากษาได้รับแต่งตั้งและถอดถอนโดยพระมหากษัตริย์ และได้รับเงินเดือนจากเงินทุนของรัฐบาลเพื่อการนี้แต่ตุลาการมิได้อยู่ภายใต้การควบคุมอำนาจบังคับบัญชาของพระมหากษัตริย์ ตุลาการไม่อยู่ภายใต้การควบคุมของฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหาร ความเป็นอิสระของตุลาการเป็นหลักพื้นฐานของอังกฤษ Lord Denning เห็นว่าผู้พิพากษาทุกคนควรได้รับการคุ้มครอง เพื่อให้มีความเป็นอิสระในความคิดในการตัดสินคดี การได้รับความคุ้มครองในกรณีที่เกิดการผิดพลาดเสียหายใน

การพิจารณาคดี จะทำให้ผู้พิพากษาไม่มีความหวาดระแวงว่าเขาอาจทำสิ่งผิดพลาด ผู้พิพากษาต้องไม่หวั่นกลัว ปฏิบัติงานด้วยความมั่นใจ ซื่อสัตย์และยุติธรรม

ประเทศสหรัฐอเมริกา หลักประกันความเป็นอิสระของผู้พิพากษาคือ ผู้พิพากษาสามารถดำรงตำแหน่งตลอดชีวิต เว้นแต่จะลาออกหรือถูกลงโทษ และตลอดเวลาที่ดำรงตำแหน่งอยู่นั้นกฎหมายห้ามมิให้ลดเงินเดือน

ประเทศญี่ปุ่น การศาลของประเทศญี่ปุ่น เป็นอิสระโดยฝ่ายตุลาการปกครองตนเองไม่ขึ้นกับกระทรวงยุติธรรม เหมือนของประเทศไทยและอีกหลาย ๆ ประเทศ มีศาลสูงสุดเป็นผู้ดำเนินการธุรการของศาลทุกศาล ทำหน้าที่บริหารราชการตุลาการทั่วประเทศ ในขณะที่เดียวกับที่ประธานศาลสูงของประเทศญี่ปุ่นเป็นประมุขของตุลาการด้วย

ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน รัฐธรรมนูญมาตรา 101 วรรคแรก ได้บัญญัติหลักประกันความเป็นอิสระของผู้พิพากษาไว้ว่า ห้ามมิให้มีการถอนอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีของผู้พิพากษา และกฎหมายว่าด้วยธรรมนูญศาล ยังได้บัญญัติถึงความเป็นอิสระภายในของผู้พิพากษา คือไม่ต้องถูกควบคุมโดยหัวหน้าศาล อธิบดีหรือประธานศาลในการตรวจสอบการแจกจ่ายสำนวนคดี การตรวจคำพิพากษาเหล่านี้ถือว่าการถอนอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีของผู้พิพากษาโดยทางอ้อม เพราะฉะนั้นจึงได้จัดให้มีแผนแบ่งงานของศาลไว้ ซึ่งแผนแบ่งงานนี้จะต้องกำหนดไว้ล่วงหน้าและสามารถทราบได้แน่ชัดว่าผู้พิพากษาคณใด คณะใดเป็นผู้พิจารณาพิพากษาคดีใด ประเภทใด แผนแบ่งงานนี้จะกระทำทุกปีโดยผู้พิพากษาในศาลนั้นร่วมกันกำหนด

ประเทศฝรั่งเศส มีคณะกรรมการตุลาการเช่นเดียวกับประเทศไทย มีอำนาจหน้าที่พิจารณาแต่งตั้ง โยกย้าย ถอดถอนผู้พิพากษา โดยคณะกรรมการตุลาการนี้ได้รับเลือกจากผู้พิพากษาว่าการตุลาการด้วยกันเอง

เป็นที่เห็นได้ว่า แต่ละประเทศย่อมมีจุดมุ่งหมายให้ความคุ้มครองแก่อิสระของตุลาการเป็นสำคัญ จะแตกต่างกันก็เพียงวิธีการเท่านั้น สำหรับประเทศไทยถือหลักความเป็นอิสระของผู้พิพากษามาตั้งแต่โบราณ ดังปรากฏในคัมภีร์พระธรรมศาสตร์ว่าด้วยพระอัยการลักษณะตุลาการ กล่าวไว้ว่าตุลาการต้องเป็นอิสระในความ ซึ่งมีสามประการ คือ ตุลาการตั้งตนเป็นอิสระภาพหนึ่ง เอาตัวใจทักจำเลยเป็นอิสระภาพในคดีหนึ่ง และให้ฟังเอาแต่ถ้อยคำสำนวนโจทก์จำเลยเป็นอิสระภาพในคดีหนึ่ง พอถึงสมัยรัชการที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ พระองค์ทรงพระราชดำริเห็นว่า การที่มีศาลหลายศาลประจำอยู่ตามกระทรวงต่าง ๆ นั้น และผู้ที่ทำหน้าที่ตัดสินความก็กำหนดตัวแน่นอนไม่ได้ โดยผู้มีอำนาจในกระทรวง ทบวง กรม ต่าง ๆ ต่างก็มีอำนาจว่ากล่าวตัดสินความกันเองงานศาลยุติธรรมสับสนปะปนกับราชการอื่น จึงให้รวมศาลทั้งหลายเข้า

อยู่ในกระทรวงยุติธรรมเพียงแห่งเดียวและจัดให้มีผู้ทำหน้าที่พิจารณาตัดสินความโดยเฉพาะไม่เกี่ยวกับราชการอื่น จึงนับว่าเป็นการแยกอำนาจพิจารณาพิพากษาอรรถคดีออกจากอำนาจบริหารราชการหน่วยอื่นเป็นครั้งแรก แม้ศาลทั้งหลายจะสังกัดกระทรวงยุติธรรมโดยมีเสนาบดีเป็นประธานก็ตาม ประกาศตั้งกระทรวงยุติธรรมก็มี

ข้อความว่า มีเสนาบดี “เพื่อจะได้บังคับและแก้ไขการขัดข้องในคดี และรับผิดชอบให้การพิพากษาและพิจารณาให้เป็นไปโดยสะดวกและเป็นยุติธรรม มีหน้าที่ต่างหากจากการพิพากษาและพิจารณาคดี” หมายความว่าในการวินิจฉัยบทกฎหมายเป็นหน้าที่ของผู้พิพากษาไม่เกี่ยวกับเสนาบดี แต่เสนาบดีต้องจัดให้ผู้พิพากษาดูแลการทำหน้าที่โดยสะดวก ไม่ให้มีที่ติดขัดเปรียบเสมือนเป็นพี่เลี้ยงคอยดูแลทางด้านธุรการของศาล เช่น มีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดตั้งศาล อาคารที่ทำการบ้านพักผู้พิพากษา การงบประมาณและการปกครองบังคับบัญชาข้าราชการธุรการ หลักดังกล่าวนี้ได้ถือปฏิบัติตลอดมาและปรากฏอยู่ในพระธรรมนูญศาลยุติธรรม พ.ศ. 2478 มาตรา 1

การให้ทุนให้โทษในตำแหน่งหน้าที่การงาน ย่อมมีผลกระทบกระเทือนต่อความเป็นอิสระของผู้พิพากษาได้ และเพื่อป้องกันการแทรกแซงโดยวิธีนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยจึงได้บัญญัติคุ้มครองไว้ว่า การแต่งตั้งผู้พิพากษาและการให้พ้นจากตำแหน่งตลอดจนการเลื่อนตำแหน่ง การเลื่อนเงินเดือน และการลงโทษผู้พิพากษาศาลยุติธรรมจะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการตุลาการ ซึ่งประกอบไปด้วยประธานศาลฎีกา รองประธานศาลฎีกา อธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ และปลัดกระทรวงยุติธรรมกับผู้พิพากษาอาวุโสสูง และอดีตผู้พิพากษาผู้รับบำนาญ ซึ่งได้รับเลือกจากผู้พิพากษาทั่วประเทศอีกประเภทละ 4 คน รวมเป็น 12 คน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมซึ่งเป็นฝ่ายบริหารและเจ้ากระทรวงหาได้ร่วมเป็นกรรมการตุลาการด้วยไม่ คณะกรรมการตุลาการนี้มีได้มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีแต่อย่างใด หากแต่เป็นองค์กรพิเศษ ซึ่งตั้งขึ้นเพื่อปกครองและให้ความคุ้มครองแก่ความเป็นอิสระของผู้พิพากษาโดยเฉพาะ มิให้ถูกรอบงำหรือแทรกแซงจากฝ่ายอื่น สำหรับประเทศที่ไม่มีคณะกรรมการตุลาการ การแต่งตั้งโยกย้าย การเลื่อนตำแหน่ง การปูนบำเหน็จความชอบ การลงโทษ อาจอยู่ในมือของฝ่ายบริหาร หรือฝ่ายนิติบัญญัติ การที่จะรักษาความเป็นอิสระของผู้พิพากษาเอาไว้ได้จึงต้องอาศัยการควบคุมและถ่วงดุลย์ (Check and balance) อำนาจทั้งสามซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นไปได้ยาก และบางครั้งหักเหไปตามวิถีทางการเมือง แล้วแม้ว่าอำนาจนี้จะตกอยู่กับมือของฝ่ายตุลาการด้วยกัน แต่มิใช่คณะกรรมการตุลาการ เช่น ตกอยู่ในอำนาจของประธานศาลสูงเพียงคนเดียวแล้วก็ไม่อาจ

คุ้มครองความเป็นอิสระของผู้พิพากษาเอาไว้ได้ เนื่องจากคนเพียงคนเดียวย่อมมีอคติและความลำเอียงเกิดขึ้นได้ (มานิตย์ สุธาพร, 2526 : 8 – 12)

สำหรับปัจจุบัน ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. 2543 ซึ่งประกาศราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม 2543 มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 19 พฤษภาคม 2543 ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการตุลาการศาล ยุติธรรมคณะหนึ่งเรียกโดยย่อว่า “ก.ต.” ตามมาตรา 36 ประกอบด้วย

(1) ประธานศาลฎีกาเป็นประธานกรรมการ

(2) กรรมการตุลาการศาลยุติธรรมผู้ทรงคุณวุฒิสิบสองคน ซึ่งข้าราชการตุลาการ เว้นแต่ผู้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษาเป็นผู้เลือกจากข้าราชการตุลาการในแต่ละชั้นศาล ดังนี้

(ก) ศาลฎีกา ให้เลือกจากข้าราชการตุลาการที่ดำรงตำแหน่งในศาลฎีกาในตำแหน่งที่ไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกาจำนวนสี่คน

(ข) ศาลอุทธรณ์ ให้เลือกจากข้าราชการตุลาการที่ดำรงตำแหน่งในศาลอุทธรณ์และศาลอุทธรณ์ภาคในตำแหน่งที่ไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์หรือผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ภาคจำนวนสี่คน

(ค) ศาลชั้นต้น ให้เลือกจากข้าราชการผู้มีอาวุโสสูงสุดหนึ่งร้อยคนแรกในศาลชั้นต้นซึ่งมิใช่ข้าราชการตุลาการที่ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาอาวุโสจำนวนสี่คน

(3) กรรมการตุลาการศาลยุติธรรมผู้ทรงคุณวุฒิสองคน ซึ่งวุฒิสภาเลือกจากบุคคลซึ่งไม่เป็นหรือเคยเป็นข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม และมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 39

ทั้งนี้ กรรมการตุลาการศาลยุติธรรมผู้ทรงคุณวุฒิที่วุฒิสภาเลือกต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 39 ดังนี้

(1) เป็นผู้มีความประพฤติดีและมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 26 (1) (5) (6) (7) (8) หรือ (9)

(2) ไม่เป็นบุคคลตามมาตรา 59 (5) หรือ (6)

(3) มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบปีบริบูรณ์

(4) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า

(5) ไม่เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลปกครอง กรรมการการเลือกตั้ง กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา กรรมการป้องกันและปราบปราม

การทุจริตแห่งชาติ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ หรือกรรมการ ในคณะกรรมการตุลาการ ศาลปกครอง หรือศาลอื่น

(6) ไม่เป็นทนายความ ข้าราชการตำรวจ หรือข้าราชการอัยการ

(7) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถ คนเสมือนไร้ความสามารถหรือคนวิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

(8) ไม่เป็นกรรมการ ที่ปรึกษา พนักงาน ลูกจ้างหรือดำรงตำแหน่งใดใน รัฐวิสาหกิจ

(9) ไม่ประกอบอาชีพหรือวิชาชีพอื่นใดอันเป็นการกระทบกระเทือนถึงการ ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมผู้ทรงคุณวุฒิ

2.4 องค์ประกอบความผิดฐานลักทรัพย์

ในปัจจุบันแต่ละวันมีความผิดคดีอาญาเกิดขึ้นจำนวนมากและมีจำนวนไม่น้อยที่ได้รับ ความ สนใจจากประชาชน หนังสือพิมพ์ และสื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ ในจำนวนคดีต่าง ๆ เหล่านี้ คดีอาญา ข้อหาลักทรัพย์ซึ่งมีอัตราโทษจำคุกไม่สูงนักเพราะมีโทษจำคุกขั้นสูงเพียง 3 ปี 5 ปี และ 7 ปี ตามลำดับก็ได้รับความสนใจเช่นเดียวกัน โดยบางคดีตัวผู้กระทำความผิดหรือจำเลยก็ได้รับความ เห็นใจจากสังคมมากกว่าฝ่ายผู้เสียหายเสียอีก นอกจากนี้ผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมก็ ออกมามีบทบาทและหาทางออกให้ในหลายกรณี เช่น คดีที่มารดาขายจนไม่มีเงินซื้อนมให้ลูกกิน ก็ต้อง ลักทรัพย์เพื่อหาเงินไปซื้อนมให้ลูก เป็นต้น คดีดังกล่าวนี้เป็นคดีที่ทรัพย์ซึ่งถูกประทุษร้ายมี มูลค่าน้อย ในขณะที่เดียวกันก็มีบางคดีที่เกิดขึ้นแล้วมีผลกระทบต่อความสำคัญระหว่างประเทศ เช่น คดีเพชรซาอุ นอกจากนี้บางคดีเมื่อเกิดขึ้นก็กระทบถึงความสัมพันธ์ระหว่างคนในครอบครัว เช่น บุตรลักทรัพย์บิดามารดา หรือหลานลักทรัพย์ของลุง เป็นต้น คดีลักทรัพย์จึงไม่ควรมองผ่านว่าเป็น เพียงปรากฏการณ์หนึ่งของสังคมเท่านั้น จึงนับได้ว่าคดีลักทรัพย์ที่เกิดขึ้นย่อมมีผลกระทบในด้าน ต่าง ๆ คดีลักทรัพย์ นับได้ว่ามีความสำคัญและน่าสนใจในการศึกษาวิจัย ดังนั้นในการศึกษาวิจัย จึงต้องเข้าใจองค์ประกอบความผิดฐานลักทรัพย์ด้วยดังจะได้กล่าวต่อไปนี้

ความผิดฐานลักทรัพย์

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 334 บัญญัติว่า “ ผู้ใดเอาทรัพย์ของผู้อื่น หรือที่ผู้อื่นเป็น เจ้าของรวมอยู่ไปโดยทุจริต ผู้นั้นกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี และปรับไม่เกินหกพันบาท ”

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 335 บัญญัติว่า “ ผู้ใดลักทรัพย์

(1) ในเวลากลางคืน

ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงหนึ่งหมื่นบาท
ความผิดฐานลักทรัพย์มีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

องค์ประกอบภายนอก

1. เอาไป
2. ทรัพย์ของอื่นหรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย

องค์ประกอบภายใน

1. เจตนา
2. ทุจริต

คำว่า เอาไป นักกฎหมายไทยส่วนใหญ่ได้ยอมรับว่าหมายถึงเอาไปจากการ ครอบครอง
ของผู้อื่นโดยที่ขณะนั้นผู้อื่นเป็นผู้ครอบครองทรัพย์นั้นอยู่ จะครอบครองโดยผู้เป็น ผู้ยึดถือ
ทรัพย์นั้นไว้เองหรือครอบครองโดยมีผู้อื่นยึดถือทรัพย์นั้นไว้แทนก็ได้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมาธิราช , 2545 : 197)

นอกจากนี้ยังมีผู้ให้ความเห็นคำว่า เอาไป ไว้ด้วยว่าเป็นการใช้กำลังกายของตน ขยับเขยื้อน
เคลื่อนทรัพย์ไป เช่น ลักดูคาแฟที่เขาวางไว้หรือเข้าไปในโรงเบียร์แล้วใช้หลอดดูดจาก ถ้วยเบียร์
ดื่มเบียร์เข้าไป และการเอาไปนี้ไม่จำเป็นที่จะต้องใช้ร่างกายแตะต้องทรัพย์ไปโดยตรง เช่น ลักม้า
ไม่จำเป็นต้องงูงม้าไปเพียงแต่ใช้วิธีไล่ก็เรียกว่าเอาไปเหมือนกัน หรือลักสุนัข โดยเอาเนื้อล่อ
สุนัขตามไปก็ได้ชื่อว่าเอาไป ดังนั้นการกระทำอย่างอื่น ๆ ซึ่งมีพฤติการณ์ที่อาจถือว่าเป็นการเอาไป
ได้เหมือนกัน เช่น ลักของโดยใช้เด็กไร้เดียงสาเป็นผู้หยิบทรัพย์นั้นไป หรือลักนกโดยใช้นกต่อล่อ
ไป หรือลักแม่ม้าลูกม้าตามแม่ม้าไปด้วย ย่อมมีความผิดฐานลักลูกม้านั้นด้วย (สัญญาชัย สัจจวานิช,
2525 : 134)

การครอบครอง คำนี้มีความหมายตรงกับคำว่า “สิทธิครอบครอง” ตามป.พ.พ. มาตรา
1367 ซึ่งบัญญัติว่า “บุคคลใดยึดถือทรัพย์สินโดยเจตนาจะยึดถือเพื่อตน ท่านว่าบุคคลนั้นได้ซึ่งสิทธิ
ครอบครอง” จะเห็นได้ว่าการที่บุคคลใดจะได้มาซึ่งสิทธิครอบครองในทรัพย์ใดนั้นจะต้องประกอบ
ด้วยการกระทำและเจตนา รวม 2 ส่วน ด้วยกัน กล่าวคือ มีการกระทำโดยการ “ยึดถือ” ทรัพย์นั้น
ไว้ และมีเจตนายึดทรัพย์นั้นไว้ “เพื่อตน” ถ้ามีเพียงแต่ประการใดประการหนึ่งเป็นต้นว่า มีแต่
การ “ยึดถือ” ทรัพย์นั้นไว้ แต่ไม่ได้มีเจตนายึดถือไว้เพื่อตน เช่น จับสินค้าขึ้นมากิจพิจารณา
แล้ววางกลับลงไปยังที่เดิม เช่นนี้ บุคคลนั้นไม่ได้สิทธิครอบครองในทรัพย์นั้น หรือตรงกันข้าม
หากมีแต่เพียงแต่เจตนายึดถือไว้เพื่อตนเพียงประการเดียว โดยไม่มีการกระทำ “ยึดถือ” แต่อย่างใด

เช่น นายคำอยากได้ผลมะม่วงซึ่งอยู่บนต้นมะม่วงของนายแดง แต่ผลมะม่วงอยู่สูงเกินไป จึงได้แต่ขึ้นมองเช่นนี้ นายคำไม่มีสิทธิครอบครองในผลมะม่วงนั้นแต่อย่างใด (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2545 : 197)

คำว่า ยึดถือ นั้น โดยปกติแล้วก็ย่อมได้แก่ การแสดงกิริยา หยิบ จับ ต้องทรัพย์ใดทรัพย์หนึ่งไว้ ซึ่งเป็นกิริยายึดถือที่แสดงออกโดยแจ้งชัด แต่การยึดถือทรัพย์ใดไว้โดยปริยายก็ย่อมกระทำได้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2545 : 197)

ทรัพย์ของผู้อื่นหรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย

จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบของความผิดข้อนี้ อาจแยกพิจารณาออกได้เป็น 2 ส่วน ด้วยกันดังต่อไปนี้

(ก) ทรัพย์ ความหมายของคำว่า “ทรัพย์” นี้ เนื่องจาก ปอ. มิได้มีบทนิยามเอาไว้โดยเฉพาะจึงต้องถือตามความหมายใน ปพพ. มาตรา 137 ซึ่งบัญญัติว่า “ทรัพย์ หมายความว่า วัตถุมีรูปร่าง” แต่เมื่อพิจารณาตามมาตรา 137 นี้ เพียงคำฟังแล้วก็ไม้อาจเข้าใจความหมายของคำว่า “ทรัพย์” ได้ต้องแท้ เพราะตามความเป็นจริงแล้ว วัตถุมีรูปร่างมิได้เป็น “ทรัพย์” ไปทุกสิ่งแต่อย่างใดไม่ เช่นศพที่เอาไปฝังไว้ใต้ดินแล้วหาเป็นทรัพย์ได้ไม่ ด้วยเหตุนี้จึงต้องพิจารณาตรา 138 ควบคู่ไปด้วย ซึ่งบัญญัติว่า “ทรัพย์สิน หมายความว่ารวมทั้งทรัพย์ และวัตถุที่ไม่มีรูปร่าง ซึ่งอาจมีราคาและอาจถือเอาได้” จึงเห็นได้ว่า “ทรัพย์” ตามความหมายใน ปอ. มาตรา 334 คือ ทรัพย์สินประเภทมี รูปร่าง โดยต้องมีลักษณะสำคัญ 2 ประการ ประกอบกันคือ อาจมีราคาและถือเอาได้ จึงจะถือว่าเป็นทรัพย์ซึ่งอาจลักกันได้ ฉะนั้น ศพที่มีผู้อุทิศให้แก่โรงพยาบาลหรือใช้เป็นศพสำหรับนักศึกษาแพทย์ ข่าแหละ ถือว่าเป็นทรัพย์เพราะเป็นวัตถุมีรูปร่างอาจมีราคาและถือเอาได้ จึงอาจมีการลักกันได้เช่นกัน วัตถุมีรูปร่างซึ่งไม่อาจมีราคาและไม่อาจถือเอาได้ จึงไม่เป็นทรัพย์ที่จะลักตามตรา 334 นี้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2545 : 201)

(ข) ทรัพย์นั้นเป็นของผู้อื่นหรือผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย ทรัพย์ที่จะถูกลักไปตามตรา 334 จะต้องเป็นทรัพย์ซึ่งมีเจ้าของกรรมสิทธิ์อยู่ มิใช่ทรัพย์ที่ไม่มีเจ้าของ เจ้าของทรัพย์นั้นจะเป็นเอกชน นิติบุคคล หรือรัฐก็ได้ แต่ไม่ได้หมายความว่ารวมถึง สาธารณสมบัติของแผ่นดิน รังนกในถ้ำ ย่อมไม่เป็นของรัฐไปด้วยแต่อย่างใด รัฐเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์เฉพาะทรัพย์ที่รัฐได้ถือเอาแล้วหรือที่จัดหามาใช้สอยหรือได้มาในกิจการของรัฐเท่านั้น เช่น อาวุธยุทโธปกรณ์ โต๊ะ เก้าอี้ เครื่องมือวิทยาศาสตร์ เงินที่เก็บภาษีมาจากประชาชน ฯลฯ ทรัพย์ที่จะถูกลักได้ต้องเป็นของผู้อื่นอย่างน้อยผู้อื่นต้องเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยกับผู้ลัก ถ้าทรัพย์นั้นเป็นของผู้อื่นเอาไปแต่เพียงผู้เดียวแล้ว แม้จะเอาไปจากการครอบครองของผู้อื่น เช่น เจ้าของผู้ให้เช่ารถยนต์เอารถยนต์ไปจากผู้เช่า เจ้าของก็ไม่

มีความผิดฐานลักทรัพย์ แต่ในบางกรณีผู้เอาไปก็มีความผิดฐานอื่นได้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2545 : 203)

ความหมายของคำว่า “เจตนา” มีความหมายตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 59 คือ หมายถึงเจตนาโดยประสงค์ต่อผลและเจตนาย่อมถึงเห็นผล ฉะนั้นสำหรับความผิดฐานลักทรัพย์ เจตนารรรมคดีต้องคลุมถึงเรื่องดังต่อไปนี้

(ก) เจตนารรรมคดีต้องคลุมถึงการเอาไป กล่าวคือ ผู้กระทำความผิดต้องมีเจตนา “เอาไป” ตัวอย่าง ก. ไปรับประทานอาหารที่ภัตตาคาร โดยถอดเสื้อชั้นนอกแขวนไว้ กลับมาที่บ้าน ก. พบว่าในกระเป๋าเสื้อชั้นนอกมีซองบุหรี่ทองคำของคนอื่น จึงทราบว่าตนได้เอาซองบุหรี่ทองคำไปจากเจ้าของโดยการที่ตนใส่เสื้อนอกเดินออกจากภัตตาคาร ก. ได้เอาซองบุหรี่ทองคำไป แต่ ก. ไม่ได้มีเจตนาเอาไปเพราะการที่ ก. ไม่ทราบว่าเจ้าของซองบุหรี่ใส่ซองบุหรี่ผิดกระเป๋าเสื้อไป ก. ก็ไม่ทราบข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบของความผิดตามมาตรา 59 วรรค 3 จะถือว่า ก. ประสงค์ต่อผลหรือยอมถึงเห็นผลของการ “เอาไป” มิได้ ก. จึงไม่มีผิดฐานลักทรัพย์ แต่ถ้าภายหลัง ก. เอาซองบุหรินั้นเป็นของตน ก. ก็มีความผิดฐานลักยอก ตามมาตรา 352

(ข) เจตนารรรมคดีต้องคลุมถึงทรัพย์สินของผู้อื่นหรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย ตัวอย่าง ก. เข้าไปรับประทานอาหารในภัตตาคาร ขากลับได้หยิบหมวกสวมออกมา กลับมาบ้าน จึงทราบว่าหยิบหมวกผิดมา ในกรณีนี้ ก. มีเจตนา “เอาไป” เพราะ ก. มีเจตนาพาเอาหมวกกลับมาบ้านซึ่งเป็นเจตนาเอาหมวกไปจากการครอบครองของเจ้าของหมวกที่นั่งอยู่ในภัตตาคารนั้น แต่ ก. มิได้มีเจตนาจะเอาทรัพย์สินของผู้อื่นไป กล่าวคือ โดยการที่ ก. ไม่ทราบว่าได้หยิบหมวกผิดมาคือไม่ทราบว่าหมวกที่ “เอาไป” เป็นของผู้อื่น ตามมาตรา 59 วรรค 3 จึงถือว่า ก. ประสงค์ต่อผลหรือยอมถึงเห็นผลของการที่เอาหมวก “ของผู้อื่น” ไปมิได้ ก. จึงไม่มีเจตนาเอาทรัพย์สินของผู้อื่นไป และไม่มีผิดฐานลักทรัพย์

ความหมายของคำว่า “ทุจริต” อันเป็นมูลเหตุชักจูงใจ ในการกระทำความผิดฐานลักทรัพย์นั้น นอกจากจะปรากฏว่าผู้กระทำจะต้องมีเจตนารรรมคดีที่จะเอาทรัพย์สินของผู้อื่นหรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยไปแล้ว ยังจะต้องปรากฏด้วยว่าการที่เอาไปนั้นได้เอาไปโดยมีมูลเหตุชักจูงใจ “ทุจริต” จึงจะมีผิดฐานลักทรัพย์

มาตรา 1(1) บัญญัติว่า “โดยทุจริต หมายความว่า เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น” ความหมายของคำว่า “ประโยชน์” นี้ มีความหมายอยู่สองประการ กล่าวคือ

ความเห็นประการที่ 1 “ประโยชน์” หมายความว่าถึงประโยชน์ในทางจิตใจ เช่นความพึงพอใจจากการกระทำต่อทรัพย์สิน เช่น ก. โกรธแค้นเจ้าของรูปภาพ จึงได้เอารูปภาพไปเผาเสีย ถือว่าการกระทำของ ก. เป็นความผิดฐานลักทรัพย์ เพราะ ก. ได้รับความพึงพอใจจากการเผาภาพนั้น ความเห็นนี้เป็นความเห็นของกรรมการผู้สอบกฎหมาย สำนักกฎหมายเนติบัณฑิตยสภาฝ่ายข้างมาก สำหรับผู้ที่ไม่เห็นพ้องด้วยกับความเห็นนี้ คงจะถือว่า ก. มีความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ตามมาตรา 358 เท่านั้น เพราะการเอารูปภาพไปเผาไม่ใช่นำไปเป็นประโยชน์แก่ ก. แต่ประการใด

ความเห็นประการที่ 2 เห็นว่า ประโยชน์ในเรื่อง “ทุจริต” นี้ หมายความว่าถึงประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สินเท่านั้น ซึ่งต้องเป็นอย่างไรอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้คือ

(ก) อยากได้ตัวทรัพย์สินนั้นเอง เพราะทรัพย์สินนั้นอาจมีคุณค่าในทางจิตใจเช่นก้อนหินที่เก็บมาจากยอดภูเขาที่สูงที่สุดในประเทศไทย เพื่อเป็นที่ระลึกในการที่จะขึ้นไปถึงยอดภูเขานั้น

(ข) อยากได้ค่าในทางเศรษฐกิจของทรัพย์สินนั้น เช่น อยากได้ขนมมากิน อยากได้ลูกกระสุนปืนมายิงหรือมาขายต่อไป ทั้งนี้โดยไม่ต้องคำนึงว่าจะเป็นการอยากได้อย่างถาวรหรือชั่วคราว ผู้ที่มีเจตนาจะเอาหมวดของผู้อื่นไปใช้เพียง 20 วัน จะทำลายหมวดนั้นเสียในภายหลัง ย่อมถือว่าเป็นการแสวงหาประโยชน์ เพราะเขาอยากได้ค่าในทางเศรษฐกิจของทรัพย์สินนั้น แม้เขาจะต้องการใช้เพียง 20 วันก็อยู่ในความหมายของคำว่า “ประโยชน์” และเป็นการกระทำโดยทุจริต ผู้กระทำความผิดนี้ ผิดฐานลักทรัพย์ (หยุด แสงอุทัย, 2546:266-267)

ความหมายของคำว่า ในเวลากลางคืน ปราบฎอยู่ในบทนิยาม มาตรา 1 ประมวลกฎหมายอาญา ให้ความหมายไว้ว่า เวลาระหว่างพระอาทิตย์และพระอาทิตย์ขึ้น

สำหรับคำพิพากษาฎีกาที่เกี่ยวข้องมีดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ 18329/2540 การที่จำเลยที่ 1 เอาทรัพย์สินของผู้ตายไปฝังดินไว้ภายหลังจากฆ่าผู้ตายโดยจะขุดมาแบ่งกับพวกเมื่อเรื่องเงียบแล้ว ถือได้ว่าเป็นการเอาทรัพย์สินของผู้อื่นไปโดยทุจริต เป็นการกระทำเพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย สำหรับตนเองหรือผู้อื่นเข้าลักษณะความผิดฐานลักทรัพย์ตาม ป.อ. มาตรา 334 แล้วส่วนจำเลยที่ 1 จะขุดเอาทรัพย์สินดังกล่าวขึ้นมาในภายหลังหรือไม่เป็นดุลพินิจของจำเลยที่ 1 ไม่ทำให้การกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ของจำเลยที่ 1 ที่เสร็จสมบูรณ์แล้วเปลี่ยนแปลงไป จำเลยที่ 1 จึงมีความผิดฐานลักทรัพย์ (สำนักงานส่งเสริมงานตุลาการ, 2540:92)

คำพิพากษาฎีกาที่ 2763/2541 รังนกอีแอ่นในถ้ำเป็นทรัพย์สินไม่มีเจ้าของ แต่บุคคลอาจได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์โดยเข้ายึดถือเอา การที่บริษัท ร.ผู้เสียหายได้รับอนุญาตให้เก็บรังนกอีแอ่นอัน

เป็นการผูกขาดจากรัฐบาล ผู้เสียหายมีสิทธิเพียงว่าถ้าประสงค์จะเก็บรังนกอีแอ่นในถ้าที่ผูกขาดย่อมมีสิทธิที่จะเข้าเก็บเอาได้ ไม่ถูกหวงห้ามเหมือนบุคคลผู้ไม่ได้รับอนุญาตแต่จะมีกรรมสิทธิ์ได้ในรังนกอีแอ่นตามมาตรา 1318 แห่ง ป.พ.พ. ผู้เสียหายจึงยังมีได้เป็นเจ้าของในรังนกทรายพิพาท การเก็บรังนกอีแอ่นดังกล่าวของจำเลยทั้งสามกับพวกจึงไม่มีความผิดฐานร่วมกันลักทรัพย์ของผู้เสียหาย (สำนักงานส่งเสริมงานตุลาการ, 2542:105-106)

คำพิพากษาฎีกาที่ 1880/2542 (ป) คำว่า “โทรศัพท์” สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนอธิบายว่าโทรศัพท์เป็นวิธีแปลงเสียงพูดให้เป็นกระแสไฟฟ้าแล้วส่งกระแสไฟฟ้าให้กลับเป็นเสียงพูดอีกครั้งหนึ่ง สัญญาณโทรศัพท์จึงเป็นกระแสไฟฟ้าที่แปลงมาจากเสียงพูดเคลื่อนที่ไปตามสายลวดตัวนำจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งการที่จำเลยลักเอาสัญญาณโทรศัพท์จากตู้โทรศัพท์แห่งประเทศไทยไปใช้เพื่อประโยชน์ของจำเลยโดยทุจริต จึงเป็นความผิดฐานลักทรัพย์ เช่นเดียวกับการลักกระแสไฟฟ้า (สำนักงานส่งเสริมงานตุลาการ, 2543 : 95)

คำพิพากษาฎีกาที่ 7007/2543 จำเลยนำรถจักรยานยนต์เคลื่อนออกมาจากคอกเก็บรถหลังจากตัดต่อสายไฟสายตรงของสวิสต์กุญแจเปิดเปิดเครื่องยนต์แล้วโดยนำหางออกมาจากคอกเก็บประมาณ 3 เมตร เข้าองค์ประกอบคำว่า “เอาทรัพย์ไป” แล้วการกระทำของจำเลยจึงครบองค์ประกอบความผิดฐานลักทรัพย์ (สำนักงานศาลยุติธรรม, 2544 : 128)

คำพิพากษาฎีกาที่ 200/2544 จำเลยขายรถยนต์และเครื่องนวดข้าวให้โจทก์ โจทก์ชำระเงินแล้วบางส่วนและยังค้างชำระส่วนที่เหลือ หลังจากนั้น 7 เดือนเศษจำเลยกับพวกไปหาโจทก์ที่บ้านแต่ไม่พบ แต่ได้บอกภริยา บุตร และน้องชายโจทก์ว่าจะเอารถยนต์และเครื่องนวดข้าวไป แล้วได้ยี่ครรถยนต์และเครื่องนวดข้าวกลับไปเก็บไว้ที่บ้านจำเลย เพราะโจทก์ยังชำระเงินส่วนที่เหลือไม่ครบ ดังนั้น การกระทำของจำเลยเป็นการใช้อำนาจบังคับตามสิทธิของเจ้าหนี้โดยพลการ มิได้ดำเนินการฟ้องร้องบังคับให้ถูกต้องตามกฎหมาย เป็นการกระทำโดยเจตนาให้โจทก์ถูกหนี้ค่ารถยนต์และเครื่องนวดข้าวที่ค้างชำระเท่านั้นหาได้มีเจตนาลักเอาไปโดยทุจริตไม่ (สำนักงานศาลยุติธรรม, 2545 : 1)

คำพิพากษาฎีกาที่ 9093/2544 โจทก์ร่วมและจำเลยทำสัญญาประนีประนอมยอมความกันในคดีแพ่งที่โจทก์ร่วมฟ้องขับไล่จำเลยจากตึกแถวพิพาท โดยจำเลยตกลงยกเครื่องปรับอากาศจำนวน 2 เครื่องให้เป็นกรรมสิทธิ์ของโจทก์ร่วม ต่อมาเมื่อโจทก์ร่วมได้เลือกเครื่องปรับอากาศจำนวน 2 เครื่องแล้ว เครื่องปรับอากาศทั้งสองเครื่องจึงเป็นกรรมสิทธิ์ของ

โจทก์ร่วม การที่จำเลยได้รื้อเอาไม้กั้นห้อง บานประตู และเครื่องปรับอากาศสองเครื่อง ดังกล่าวไปจากตึกแถวพิพาท จึงเป็นความผิดฐานลักทรัพย์ตาม ป.อ.มาตรา 334 (สำนักงานศาลยุติธรรม, 2545 : 74 - 75)

คำพิพากษาฎีกาที่ 1243/2545 สถานที่เกิดเหตุที่จำเลยเข้าไปลักเอาสายไฟฟ้าของโจทก์ร่วมเป็นสำนักงานประปาสงขลา อันเป็นส่วนงานของการประปาส่วนภูมิภาคซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจมิใช่สถานที่ราชการ จำเลยจึงไม่มีความผิดฐานลักทรัพย์ในสถานที่ราชการ แต่เมื่อจำเลยลักทรัพย์ดังกล่าวในเวลากลางคืนจึงยังคงมีความผิดตาม ป.อ. มาตรา 335(1) วรรคแรก (สำนักงานศาลยุติธรรม, 2546 : 119-120)

คำพิพากษาฎีกาที่ 310/2546 การที่จำเลยที่ 1 ลักเอาบัตร เอ.ที.เอ็ม. ของธนาคาร ก. ซึ่งอยู่ในความครอบครองของผู้เสียหายไปนั้น จำเลยที่ 1 ย่อมทราบดีว่าไม่สามารถเบิกถอนเงินจากบัญชีผู้เสียหายในครั้งเดียวได้หมดเพราะมีข้อจำกัดของธนาคารเกี่ยวกับจำนวนเงินในการเบิกถอน เมื่อปรากฏว่าจำเลยที่ 1 นำบัตรดังกล่าวไปเบิกถอนเงินในวันเวลาและสถานที่ต่าง ๆ กันหลายจังหวัด ย่อมแสดงให้เห็นเจตนาของจำเลยที่ 1 ได้ว่า ต้องการใช้บัตรนั้นเบิกถอนเงินจากบัญชีของผู้เสียหายเป็นคราว ๆ ไป การกระทำของจำเลยที่ 1 จึงเป็นความผิดหลายกรรมต่างกัน เมื่อจำเลยที่ 1 ใช้บัตร เอ.ที.เอ็ม. เบิกถอนเงิน 60 ครั้ง เป็นความผิด 60 กระทั่ง เมื่อรวมกับความผิดฐานลักบัตรดังกล่าวอีก 1 กระทั่ง จำเลยที่ 1 จึงมีความผิดรวม 61 กระทั่ง (สำนักงานศาลยุติธรรม, 2547 : 120)

คำพิพากษาฎีกาที่ 6569/2546 จำเลยเป็นเจ้าหน้าที่ของธนาคารผู้เสียหายมีหน้าที่รับฝากเงินและจ่ายเงินให้แก่ลูกค้าที่มาใช้บริการแทนผู้เสียหาย จำเลยจึงมีอำนาจยึดถือเงินของผู้เสียหายไว้เพื่อผู้เสียหายเพียงชั่วระยะเวลาทำการ การที่จำเลยแก้ไขจำนวนเงินบ้าง กรอกจำนวนเงินบ้างในใบคำขอถอนเงินฝากสะสมทรัพย์ของผู้มีอำนาจถอนเงิน และนำไปดำเนินการด้วยตนเองตามวิธีการทางธนาคารให้มีการจ่ายเงินของผู้เสียหายที่จำเลยยึดถือไว้เพื่อ ผู้เสียหายดังกล่าวตามใบคำขอถอนเงินนั้น แล้วเอาเงินของผู้เสียหายไปโดยไม่มิสิทธิอันเป็นการทุจริต การกระทำของจำเลยจึงเป็นความผิดฐานลักทรัพย์ (สำนักงานศาลยุติธรรม, 2547 : 1)

ตามที่ผู้วิจัยได้นำเสนอให้เห็น ถึงองค์ประกอบความผิดฐานลักทรัพย์ที่ผู้วิจัยประสงค์ทำการศึกษารวมทั้งแนวคำวินิจฉัย วางบรรทัดฐานของศาลฎีกาที่เกี่ยวข้องไปแล้ว เพื่อให้เห็นภาพมาตรฐานการกำหนดโทษ(ยี่ด็อก) ชัดเจนขึ้น ผู้วิจัยจึงได้นำเอาบัญญัติมาตรฐานการกำหนดโทษ(ยี่ด็อก) ของศาลบางศาลที่ใช้อยู่ในปัจจุบันเกี่ยวกับความผิดฐานลักทรัพย์พร้อมคำฟ้อง(ย่อ) คำพิพากษา(ย่อ) มาเป็นตัวอย่างในการศึกษาวิจัยดังนี้

ตาราง : ตัวอย่างที่ 1 บัญชีมาตรฐานการกำหนดโทษ (ยึดถือ) ความผิดฐานลักทรัพย์ ตามประมวล
มาตรา 334

ลำดับ	ประเภทและราคาทรัพย์สิน	อัตราโทษก่อนลดโทษ
1.	รถยนต์	จำคุก 3 ปี
2.	จักรยานยนต์	จำคุก 2-3 ปี
3.	จักรยาน	จำคุก 1-2 ปี
4.	สิ่งของกระเป๋	จำคุก 2 ปี
5.	ลักทรัพย์ในห้างสรรพสินค้า หรือในร้านที่สะดวกซื้อ กรณีอื่นๆ นอกเหนือจาก 1-5	ถือตามข้อ 6-11 เว้นแต่มีพฤติการณ์พิเศษ เช่น เป็นขบวนการ
6.	ทรัพย์สินราคาไม่เกิน 1,000 บาท	จำคุก 2 เดือน ปรับ 2,000 บาท โทษจำรอ 1 ปี และคุมความประพฤติ
7.	ทรัพย์สินราคาเกิน 1,000 บาท ถึง 3,000 บาท	จำคุก 2 เดือน ปรับ 4,000 บาท โทษจำรอ 1 ปี และคุมความประพฤติ
8.	ทรัพย์สินราคาเกิน 3,000 บาท ถึง 5,000 บาท	จำคุก 2 เดือน เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขังแทน
9.	ทรัพย์สินราคาเกิน 5,000 บาท ถึง 10,000 บาท	จำคุก 4 เดือน เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขังแทน
10.	ทรัพย์สินราคาเกิน 10,000 บาท ถึง 50,000 บาท	จำคุก 6 เดือน - 1 ปี
11.	ทรัพย์สินราคาเกิน 50,000 บาท	จำคุก 1 ปี ขึ้นไป

ตาราง : ตัวอย่างที่ 2 บัญชีมาตรฐานการกำหนดโทษ (ยึดถือ) ความผิดฐานลักทรัพย์ ตามประมวล
มาตรา 334 และ มาตรา 335 วรรคแรก

ฐานความผิด	มาตรา	อัตราโทษตามกฎหมาย	อัตราโทษที่วางก่อนลด	หมายเหตุ
1. <u>ลักทรัพย์</u>	334	จำคุกไม่เกิน 3 ปี ปรับไม่เกิน 6,000 บาท	จำคุก 3 ปี จำคุก 2 ปี ให้สั่งสืบเสาะ หากจะรอ ให้คุมประพฤติด้วย จำคุก 4 เดือน	หาก มี พ ฤ ติ การณไม่ร้ายแรง ถ้าจะรอให้สืบ เสาะก่อน
1.1 ลักรถยนต์			จำคุก 3 ปี	
1.2 ลักรถจักรยานยนต์			จำคุก 2 ปี	
1.3 ทรัพย์อื่น ราคาไม่เกิน 500 บาท			ให้สั่งสืบเสาะ หากจะรอ ให้คุมประพฤติด้วย	
1.4 ทรัพย์ราคาไม่เกิน 2,000 บาท			จำคุก 4 เดือน	
1.5 ทรัพย์ราคา 5,000 บาท			จำคุก 6 เดือน	
1.6 ทรัพย์ราคา 10,000 บาท			จำคุก 1 ปี	
2. <u>กระทำความผิดตามมาตรา 335 เดี่ยว</u>	335 วรรค แรก	จำคุก 1 ถึง 5 ปี ปรับ 2,000 บาทถึง 10,000 บาท		
2.1 ลักรถยนต์			จำคุก 4 ปี	
2.2 ลักทรัพย์ในเคหสถาน สถานที่ราชการ			จำคุก 2 ถึง 4 ปี	
2.3 ทรัพย์อื่นราคาไม่เกิน 5,000 บาท			จำคุก 2 ปี	
2.4 ทรัพย์อื่นราคาเกิน 5,000 บาท			จำคุก 3 ปี	
2.5 ทรัพย์อื่นราคาเล็กน้อย ไม่เกิน 5,000 บาท			ให้สั่งสืบเสาะ หากจะรอ ให้ลงโทษจำคุก 1 ปี ปรับ 2,000 บาท และให้ คุมประพฤติด้วย	

ตัวอย่าง : คำฟ้อง – คำพิพากษาคดีลักทรัพย์

คดีลักทรัพย์ของศาลจังหวัดเชียงใหม่

1) โจทก์ฟ้องว่า เมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม 2548 เวลากลางคืนหลังเที่ยงได้มีคนร้ายลักเอาโทรศัพท์มือถือ จำนวน 1 เครื่อง ราคา 3,500 บาทของผู้เสียหาย ต่อมาเจ้าพนักงานจับจำเลยได้พร้อมของกลางทั้งนี้จำเลยอาจเป็นคนลักทรัพย์หรือรับของกลางดังกล่าวไว้จากคนร้ายก็ได้ เหตุเกิดที่ ต.แม่นะ อ.เชียงดาว จ.เชียงใหม่ ขอให้ลงโทษตาม ป.อ.ม. 335, 357

พิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตาม ป.อ.ม.335 (1) วรรคหนึ่ง จำคุก 1 ปี รั้งคดีหนึ่ง คงจำคุก 6 เดือนข้อหาอื่นให้ยก

2) โจทก์ฟ้องว่า เมื่อวันที่ 30 ธันวาคม 2547 เวลากลางคืนหลังเที่ยง ถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2547 เวลากลางวันติดต่อกันตลอดมา วันเวลาใดไม่ปรากฏชัด จำเลยได้ลักเอาโทรศัพท์มือถือยี่ห้อเจียซี จำนวน 1 เครื่อง ราคา 6,800 บาท และกล้องถ่ายรูปยี่ห้อโกดักส์ จำนวน 1 กล้อง ราคา 500 บาท รวมราคา 7,300 บาท ของผู้เสียหายไป แล้วจำเลยได้ทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่าและทำให้ไร้ประโยชน์ ซึ่งเสื้อ กางเกง กระเป๋ ผ้าห่ม ที่นอน แก้ว ประโกรง ครีมนและเครื่องสำอางค์ รวม 8 รายการ รวมราคา 596,500 บาท ของผู้เสียหาย โดยจำเลยใช้วัตถุมีคมกรีดทำลายและทุบทำลายทรัพย์ดังกล่าว เหตุเกิดที่ ต.ศรีภูมิ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ ขอให้ลงโทษตาม ป.อ.ม. 91, 335, 358 ให้จำเลยคืนหรือใช้ราคาทรัพย์จำนวน 7,300 บาท แก่ผู้เสียหาย

พิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตาม ป.อ.ม. 335 (1) วรรคแรก จำคุก 2 ปี ปรับ 2,000 บาท รั้งคดีหนึ่ง ตาม ป.อ.ม. 78 คงจำคุก 1 ปี ปรับ 1,000 บาท โทษจำคุกรอไว้ 2 ปี ตาม ป.อ.ม. 56 ให้จำเลยคืนหรือใช้ราคาทรัพย์จำนวน 7,300 บาท แก่ผู้เสียหาย ไม่ชำระค่าปรับให้จัดการตาม ป.อ.ม. 29, 30

3) โจทก์ฟ้องว่า เมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม 2548 เวลากลางคืนก่อนเที่ยง ได้มีคนร้ายบังอาจลักเอาแผงวงจรไฟฟ้า (ตัวเซอร์คิต) จำนวน 120 ชุด รวมราคา 28,000 บาท ของผู้เสียหาย ซึ่งอยู่ในความครอบครองของผู้อื่นไปโดยทุจริต ต่อมาเจ้าพนักงานจับจำเลยได้พร้อมของกลาง ทั้งนี้จำเลยอาจเป็นคนลักทรัพย์หรือรับของกลางดังกล่าวไว้จากคนร้ายก็ได้ เหตุเกิดที่ ต.สุเทพ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ ขอให้ลงโทษตาม ป.อ.ม. 33 , 335 , 357 รั้งของกลาง

พิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตาม ป.อ.ม. 335 (1) จำคุก 4 ปี รับผิดชอบหนึ่ง ตาม ป.อ.ม. 78 คงจำคุก 2 ปี รับผิดชอบกลาง

4) โจทก์ฟ้องว่า เมื่อระหว่างวันที่ 25 พฤษภาคม 2548 เวลากลางคืนหลังเที่ยง ถึงวันที่ 26 พฤษภาคม 2548 เวลากลางคืนหลังเที่ยง วันและเวลาใดไม่ปรากฏชัด ได้มีคนร้ายบังอาจลักรถจักรยานยนต์ 1 คัน ราคา 25,000 บาท ของผู้เสียหายไป ต่อมาเจ้าพนักงานจับจำเลยได้พร้อมของกลาง ทั้งนี้จำเลยอาจเป็นคนลักทรัพย์หรือรับของกลางดังกล่าวไว้ จากคนร้ายก็ได้ เหตุเกิดที่ ต.ไคไม่ปรากฏชัด อ.ฝาง ต.พระสิงห์และต.ศรีภูมิ จ.เชียงใหม่ ต.แม่ทา อ.แม่ทา จ.ลำพูน เกี่ยวพันกัน ขอให้ลงโทษตาม ป.อ.ม.91 , 335, 357

พิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตาม ป.อ.ม. 335 (1) วรรคหนึ่ง รับผิดชอบหนึ่งตาม ป.อ.ม. 78 คงจำคุก 1 ปี 6 เดือน ข้อหาอื่นให้ยก

5) โจทก์ฟ้องว่า เมื่อระหว่างวันที่ 23 มกราคม 2548 เวลากลางคืนหลังเที่ยง ถึงวันที่ 24 มีนาคม 2548 เวลากลางคืนก่อนเที่ยง เวลาใดไม่ปรากฏชัด ได้มีคนร้ายบังอาจลักเอาโทรศัพท์มือถือจำนวน 1 เครื่อง ราคา 3,000 บาท ของผู้เสียหาย ต่อมาเจ้าพนักงานจับจำเลยได้พร้อมของกลาง ทั้งนี้จำเลยอาจเป็นคนลักทรัพย์หรือรับของกลางดังกล่าวไว้ จากคนร้ายก็ได้ เหตุเกิดที่ ต.ช้างเผือก อ.เมืองเชียงใหม่ จ.เชียงใหม่ ขอให้ลงโทษตาม ป.อ.ม. 335 , 357

พิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตาม ป.อ.ม. 335 (1) วรรคแรก จำคุก 6 เดือน ปรับ 2,000 บาท รับผิดชอบ ตาม ป.อ.ม. 78 จำคุก 3 เดือน ปรับ 1,000 บาท โทษจำคุก 2 ปี ตาม ป.อ.ม. 56 ให้จำเลยรายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติจำนวน 4 ครั้ง ตามที่พนักงานคุมฯ กำหนดภายในระยะ 1 ปี ให้เข้าร่วมกิจกรรมบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์ตามที่พนักงานคุมประพฤติและจำเลยเห็นสมควรเป็นเวลา 12 ชั่วโมง ไม่ชำระค่าปรับให้จัดการตาม ป.อ.ม. 29 , 30 คำขออื่นนอกจากนี้ให้ยก

6) โจทก์ฟ้องว่า เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2548 เวลากลางคืนก่อนเที่ยง จำเลยทั้งสองกับพวก ซึ่งเป็นเยาวชนและแยกดำเนินคดีต่างหากแล้ว ได้บังอาจบุกรุกเข้าไปในบ้านของผู้เสียหายแล้วลักเอาชิ้นส่วนเหล็กจำนวน 10 ชิ้น ราคา 200 บาท ของผู้เสียหายไปโดยทุจริต เหตุเกิดที่ ต.หนองป่าครั่ง อ.เมือง จ.เชียงใหม่ ขอให้ลงโทษตาม ป.อ.ม. 33, 83, 334 ,335 ,336 ทวิฯ รับผิดชอบของกลาง

พิพากษาว่า จำเลยทั้งสองมีความผิดตาม ป.อ.ม. 335 (1) (7) (8) วรรคสอง ประกอบ มาตรา 83, 336 ทวิ จำคุกคนละ 3 ปี ปรับคนละ 14,000 บาท รับสารภาพรับลดกึ่งหนึ่ง ตาม ป.อ.ม. 78 คงจำคุกคนละ 1 ปี 6 เดือน ปรับคนละ 7,000 บาท โทษจำคุกรอไว้ 2 ปี ให้จำเลยทั้งสองไปรายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติ จำนวน 4 ครั้งภายใน 1 ปี ให้ทำงานบริการสังคม จำนวน 12 ชั่วโมง ตาม ป.อ.ม. 56 ไม่ชำระค่าปรับให้จัดการตาม ป.อ.ม. 29, 30 รับผิดชอบยานยนต์พร้อมล้อพวงข้างของกลาง

7) โจทก์ฟ้องว่า เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2548 เวลาากลางคืนหลังเที่ยง จำเลยได้ใช้เครื่องมือจัดซื้อสินค้าเหรียญของตู้โทรศัพท์สาธารณะแล้วลักเอาเหรียญชนิด 10 บาท 5 บาท 1 บาท จำนวนเงินประมาณ 153 บาท ของบริษัท ทศท คอร์ปอเรชั่น จำกัด ของผู้เสียหาย ซึ่งอยู่ภายในความครอบครอง ดูแลของผู้อื่นไป เหตุเกิดที่ ต.วัดเกต อ.เมืองเชียงใหม่ จ.เชียงใหม่ ขอให้ลงโทษตาม ป.อ.ม. 33, 335 รับผิดชอบของกลาง

พิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตาม ป.อ.ม. 335 (1) (3) (9) วรรคสอง จำคุก 1 ปี ปรับ 8,000 บาท รับลดกึ่งหนึ่ง ตาม ป.อ.ม. 78 คงจำคุก 6 เดือน ปรับ 4,000 บาท โทษจำคุกรอไว้ 2 ปี ตาม ป.อ.ม. 56 ไม่ชำระค่าปรับให้จัดการตาม ป.อ.ม. 29, 30 รับผิดชอบของกลาง

คดีลักทรัพย์ของศาลแขวงเชียงใหม่

1) โจทก์ฟ้องว่า เมื่อวันที่ 31 ตุลาคม 2548 เวลากลางวัน จำเลยนี้ได้บังอาจลักทรัพย์เอา กางเกงยืด 3 ตัว ราคา 687 บาท กางเกงยืดขายาว 1 ตัว ราคา 229 บาท กระเป๋าสะพายสีดำ 1 ใบ ราคา 199 บาท เครื่องประดับสตรี จำนวน 4 ชิ้น ราคา 770 บาท รวม 4 รายการ เป็นเงินรวมทั้งสิ้นจำนวน 1,885 บาท ของผู้เสียหายไปโดยทุจริต เหตุเกิดที่ ต.ป่าแดด อ.เมืองเชียงใหม่ จ.เชียงใหม่ ลงโทษตาม ป.อ.ม. 334

พิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตามฟ้อง รับสารภาพลดโทษให้กึ่งหนึ่ง จำคุก 2 เดือน ปรับ 3,000 บาท โทษจำคุกให้รอการลงโทษไว้มีกำหนด 2 ปี ไม่ชำระค่าปรับให้จัดการตาม ป.อ.ม. 29, 30 ให้ส่งตัวจำเลยไปบำบัดรักษาทางจิตที่โรงพยาบาลสวนปรุงเป็นเวลา 3 เดือน ส่วนคำขออื่นให้ยก

2) โจทก์ฟ้องว่า เมื่อวันที่ 23 ตุลาคม 2548 เวลากลางวัน จำเลยนี้ได้บังอาจลักทรัพย์ตาม บัญชีของกลางคดีอาญาแนบท้ายฟ้องจำนวน 18 รายการรวมเป็นเงินทั้งสิ้น 4,016.50 บาท ของผู้เสียหายไปโดยทุจริต เหตุเกิดที่ ต.ป่าแดด อ.หางดง จ.เชียงใหม่ ลงโทษตาม ป.อ.ม. 334

พิพากษาว่า จำเลยผิดตามฟ้อง รับสารภาพลดโทษให้กึ่งหนึ่ง จำคุก 6 เดือน ให้เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขังแทนตาม ป.อ.ม. 23

3) โจทก์ฟ้องว่า เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2548 เวลากลางวัน จำเลยนี้ได้บังอาจลักทรัพย์เอาเสื้อยีนส์ จำนวน 1 ตัว ราคา 259 บาท เสื้อยืด จำนวน 1 ตัว ราคา 229 บาท แปรงสีฟัน จำนวน 1 อัน ราคา 58 บาท แผ่นซีดี จำนวน 5 แผ่น ราคา 205 บาท มีดคัทเตอร์ จำนวน 1 อัน ราคา 25 บาท ปากกาเคมี จำนวน 1 อัน ราคา 20 บาท และกางเกงยีนส์ จำนวน 1 ตัว ราคา 199 บาท รวม 9 รายการ รวมราคา 1,202 บาท ของผู้เสียหายไปโดยทุจริต เหตุเกิดที่ ต.หนองป่าครั่ง อ.เมือง จ.เชียงใหม่ ลงโทษตาม ป.อ.ม. 334

พิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตามฟ้อง รับสารภาพ ลดโทษให้กึ่งหนึ่ง จำคุก 2 เดือน ปรับ 3,000 บาท โทษจำคุกให้รอการลงโทษไว้มีกำหนด 1 ปี ให้จำเลยไปรายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติ จำนวน 3 เดือนต่อครั้ง ภายในระยะเวลา 1 ปี หากจำเลยไม่ชำระค่าปรับให้จัดการตาม ป.อ.ม. 29 , 30 วรรคกลาง

4) โจทก์ฟ้องว่า เมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2548 เวลากลางวัน จำเลยนี้ได้บังอาจลักทรัพย์เอารถจักรยาน 2 ล้อ จำนวน 1 คัน ราคา 300 บาทของผู้เสียหายไปโดยทุจริต เหตุเกิดที่ ต.หนองผึ้ง อ.สารภี จ.เชียงใหม่ ลงโทษตาม ป.อ.ม.334

พิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตามฟ้อง รับสารภาพลดโทษให้กึ่งหนึ่ง จำคุก 2 เดือน ปรับ 2,000 บาท โทษจำคุกให้รอการลงโทษไว้มีกำหนด 1 ปี ให้จำเลยไปรายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติทุก 3 เดือนต่อครั้ง ภายในระยะเวลา 1 ปี หากจำเลยไม่ชำระค่าปรับให้จัดการตาม ป.อ.ม. 29,30

5) โจทก์ฟ้องว่า เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2548 เวลากลางวัน จำเลยนี้ได้บังอาจลักทรัพย์เอากะหล่ำปลี น้ำหนัก 10 กก. ของผู้เสียหายไปโดยทุจริต เหตุเกิดที่ ต.ป่าไผ่ อ.สันทราย จ.เชียงใหม่ ลงโทษตาม ป.อ.ม. 334

พิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตามฟ้อง รับสารภาพ ลดโทษให้กึ่งหนึ่ง จำคุก 1 เดือน ปรับ 2,000 บาท โทษจำคุกให้รอการลงโทษไว้มีกำหนด 1 ปี ให้จำเลยไปรายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติจำนวน 4 ครั้งภายในระยะเวลา 1 ปี หากจำเลยไม่ชำระค่าปรับให้จัดการตาม ป.อ.ม. 29, 30

คดีลักทรัพย์ของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดเชียงใหม่

1) โจทก์ฟ้องว่า เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2546 เวลากลางวัน จำเลยได้ลักเอาแหวนมรกต ล้อมเพชร 1 วง ราคา 300,000 บาท ของผู้เสียหายไปโดยทุจริต เหตุเกิดที่ ต.ช้างม่อย อ.เมือง จ.เชียงใหม่ หรือมิฉะนั้นเมื่อวันที่ 27 ธันวาคม 2546 เวลากลางวัน จำเลยได้รับของโจร โดยช่วยซ่อนเร้น จำหน่าย พาเอาไปเสีย ซื้อมีหรือรับเอาทรัพย์สินดังกล่าวไว้จากคนร้าย โดยจำเลยรู้อยู่แล้วว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาโดยการกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ เหตุเกิดที่ ต.ช้างเผือก ต.ช้างม่อย อ.เมือง จ.เชียงใหม่ ผิดตาม ป.อ.ม. 334, 357 ให้จำเลยคืนหรือชดใช้ราคาทรัพย์สินเป็นเงินสด 300,000 บาท แก่ผู้เสียหาย

พิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตาม ป.อ.ม.334 ขณะทำผิดจำเลยอายุ 17 ปีเศษ อาศัยอำนาจตาม ป.อ.ม. 56 จึงให้รอการกำหนดโทษไว้มีกำหนด 2 ปี โดยวางเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติของจำเลยดังนี้ 1. ให้จำเลยไปรายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติประจำสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดเชียงใหม่ ทุกกระยะ 3 เดือน / ครั้ง มีกำหนด 1 ปี 2. ให้ประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อเป็นกิจจะลักษณะ โดยให้แจ้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับอาชีพหรือนำหลักฐานการเรียนมาแสดง 3. ให้ละเว้นการคบหาสมาคมกับบุคคลที่มีความประพฤติไม่ดี 4. ห้ามเที่ยวเตร่ในเวลากลางคืนหรือเข้าไปในสถานเริงรมย์ทุกประเภท 5. ห้ามดื่มสุรา สูบบุหรี่ สูดดมสารระเหย หรือเกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษทุกชนิด 6. ห้ามเล่นการพนันทุกประเภท 7. ห้ามออกจากที่อยู่อาศัยในเวลากลางคืน เว้นแต่จะมีเหตุจำเป็น หรือได้รับอนุญาตจากผู้ปกครอง 8. ให้จำเลยมาศาลเมื่อศาลจัดโครงการที่เป็นประโยชน์แก่จำเลย 9. ให้จำเลยทำงานบริการสังคมหรือสาธารณะประโยชน์ ตามที่พนักงานคุมประพฤติกำหนด จำนวน 24 ชั่วโมง ภายในระยะเวลา 1 ปี ให้จำเลยคืนหรือชดใช้ราคาทรัพย์สินเป็นเงิน 300,000 บาท แก่ผู้เสียหาย ยกฟ้องข้อหารับของโจร

2) โจทก์ฟ้องว่า เมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2546 เวลากลางวัน จำเลยได้ลักเอาโทรศัพท์มือถือโนเกีย 1 เครื่อง ราคา 3,900 บาท ของผู้เสียหายไปโดยทุจริต หรือมิฉะนั้นเมื่อวันเวลาดังกล่าว จำเลยได้รับของโจร โดยช่วยซ่อนเร้น จำหน่าย พาเอาไปเสีย ซื้อมีหรือรับเอาทรัพย์สินดังกล่าว

ไว้จากคนร้าย โดยจำเลยรู้อยู่แล้วว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาโดยการกระทำผิดฐานลักทรัพย์ เหตุเกิดที่ ต.ช้างม้อย อ.เมือง จ.เชียงใหม่ ผิดตาม ป.อ.ม.334, 357

พิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตาม ป.อ.ม. 334 ขณะทำผิดจำเลยอายุ 16 ปี อาศัยอำนาจตาม ป.อ.ม. 56 จึงให้รอการกำหนดโทษไว้มีกำหนด 2 ปี โดยวางเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติของจำเลย ดังนี้ 1. ให้จำเลยไปรายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติประจำสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดเชียงใหม่ ทุกกระยะ 3 เดือน / ครั้ง มีกำหนด 1 ปี 2. ให้ประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อเป็นกิจจะลักษณะ โดยให้แจ้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับอาชีพหรือนำหลักฐานการเรียนมาแสดง 3. ให้ละเว้นการคบหาสมาคมกับบุคคลที่มีความประพฤติไม่ดี 4. ห้ามเที่ยวเตร่ในเวลากลางคืนหรือเข้าไปในสถานเริงรมย์ทุกประเภท 5. ห้าม คี๋มสุรา สูบบุหรี่ สูดดมสารระเหย หรือเกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษทุกชนิด 6. ห้ามเล่นการพนันทุกประเภท 7. ห้ามออกจากที่อยู่อาศัยในเวลากลางคืน เว้นแต่จะมีเหตุจำเป็นหรือได้รับอนุญาตจากผู้ปกครอง 8. ให้จำเลยมาศาลเมื่อศาลจัดโครงการที่เป็นประโยชน์แก่จำเลย 9. ให้จำเลยทำงานบริการสังคมหรือสาธารณะประโยชน์ ตามที่พนักงานคุมประพฤติกำหนด จำนวน 24 ชั่วโมง ภายในระยะเวลา 1 ปี คำขออื่นนอกจากนี้ให้ยก

3) โจทก์ฟ้องว่า เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2546 เวลากลางวัน จำเลยได้เข้าไปในห้องพักที่ 1 หอพักร่วมบุญเลขที่ 124 ถ.ป่าตันงาม ต.ป่าตัน อ.เมือง จ.เชียงใหม่ ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของผู้อื่น แล้วลักเอาบัตรเอทีเอ็ม ธนาคารกรุงไทย สาขาข่วงสิงห์ จำนวน 1 ใบ ราคา 100 บาท แล้วนำเอทีเอ็มไปกดถอนเงินสด จำนวน 1,500 บาท ของผู้เสียหายไปโดยทุจริต เหตุเกิดที่ ต.ป่าตัน ต.ช้างเผือก อ.เมือง จ.เชียงใหม่ ผิดตาม ป.อ.ม. 335 พรบ.แก้ไขเพิ่มเติม (ฉ.5) พ.ศ. 2525 ม.11 ให้จำเลยคืนหรือใช้ราคาทรัพย์สินจำนวน 1,500 บาท ที่ผู้เสียหายยังไม่ได้รับคืนแก่ผู้เสียหาย

พิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตาม ป.อ.ม. 335 (1) วรรคแรก ขณะทำผิดจำเลยอายุ 15 ปี อาศัยอำนาจตาม ป.อ.ม. 56 จึงให้รอการกำหนดโทษไว้มีกำหนด 1 ปี โดยวางเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติของจำเลย ดังนี้ 1. ให้จำเลยไปรายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติประจำสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดเชียงใหม่ ทุกกระยะ 3 เดือน / ครั้ง มีกำหนด 1 ปี ทุกครั้งที่มารายงานตัวให้ตรวจปัสสาวะของจำเลย หากพบสารเสพติดให้โทษ รายงานให้ศาลทราบ 2. ให้ศึกษาต่อเป็นกิจจะลักษณะ โดยให้นำหลักฐานการศึกษาคือและผลการเรียนมาแสดง ต่อพนักงานคุมประพฤติ ทุกครั้งที่มารายงานตัว หากผลการเรียนต่ำกว่าเดิมให้รายงานศาล 3. ให้ละเว้นการคบหาสมาคมกับบุคคลที่มีความประพฤติไม่ดี 4. ห้ามเที่ยวเตร่ในเวลากลางคืนหรือเข้าไปในสถานเริงรมย์ทุกประเภทหรือเกี่ยวข้องกับหญิงค้าประเวณี 5. ห้าม คี๋มสุรา สูบบุหรี่ สูดดมสารระเหย หรือเกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษทุกชนิด 6. ห้ามเล่นการพนันทุกประเภท 7. ห้ามออกจากที่อยู่อาศัย

ในเวลากลางคืน เว้นแต่จะมีเหตุจำเป็น หรือได้รับอนุญาตจากผู้ปกครอง 8. ให้จำเลยมาศาลเมื่อศาลจัดโครงการที่เป็นประโยชน์แก่จำเลย 9. ให้จำเลยทำงานบริการสังคมหรือสาธารณะประโยชน์ตามที่พนักงานคุมประพฤติกำหนด จำนวน 24 ชั่วโมง ภายในระยะเวลา 1 ปี ให้จำเลยคืนหรือชดใช้ราคาทรัพย์สินเป็นเงิน 1,500 บาท แก่ผู้เสียหาย

4) โจทก์ฟ้องว่า เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2546 เวลากลางวัน จำเลยได้ลักเอาทรัพย์สินจำนวน 9 รายการ รวมราคา 1,134.25 บาท ของผู้อื่นขณะอยู่ในความครอบครองดูแลของผู้เสียหายไปโดยทุจริต เหตุเกิดที่ ต.หนองป่าครั่ง อ.เมือง จ.เชียงใหม่ ผิดตาม ป.อ. ม. 334

พิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตาม ป.อ.ม. 334 ขณะทำผิดจำเลยอายุ 16 ปีเศษ อาศัยอำนาจตาม ป.อ.ม. 56 จึงให้รอการกำหนดโทษไว้ มีกำหนด 1 ปี โดยวางเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติของจำเลยดังนี้ 1. ให้จำเลยไปรายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติประจำสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดเชียงใหม่ ทุกกระยะ 3 เดือน / ครั้ง มีกำหนด 1 ปี ทุกครั้งที่มารายงานตัวให้ตรวจปีสภาวะของจำเลย หากพบสารเสพติดให้โทษ รายงานให้ศาลทราบ 2. ให้ศึกษาต่อเป็นกิจจะลักษณะ โดยให้นำหลักฐานการศึกษาต่อและผลการเรียนมาแสดงทุกครั้งที่มารายงานตัว หากผลการเรียนตกต่ำกว่าเดิมให้รายงานศาล 3. ให้ละเว้นการคบหาสมาคมกับบุคคลที่มีความประพฤติไม่ดี 4. ห้ามเที่ยวเตร่ในเวลากลางคืนหรือเข้าไปในสถานเริงรมย์ทุกประเภทหรือเกี่ยวข้องกับหญิงค้าประเวณี 5. ห้ามดื่มสุรา สูบบุหรี่ สูดดมสารระเหย หรือเกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษทุกชนิด 6. ห้ามเล่นการพนันทุกประเภท 7. ห้ามออกจากที่อยู่อาศัยในเวลากลางคืน เว้นแต่จะมีเหตุจำเป็นหรือได้รับอนุญาตจากผู้ปกครอง 8. ให้จำเลยมาศาลเมื่อศาลจัดโครงการที่เป็นประโยชน์แก่จำเลย 9. ให้จำเลยทำงานบริการสังคมหรือสาธารณะประโยชน์ ตามที่พนักงานคุมประพฤติกำหนด จำนวน 12 ชั่วโมง ภายในระยะเวลา 1 ปี

5) โจทก์ฟ้องว่า เมื่อวันที่ 22 ตุลาคม 2546 กลางคืนหลังเที่ยง จำเลยได้ลักเอาแฮมพูเฮด แอนด์โชว์เดอร์ จำนวน 1 ขวด ราคา 19 บาท ของผู้เสียหายไปโดยทุจริต เหตุเกิดที่ ต.ช้างเผือก อ.เมือง จ.เชียงใหม่ ผิดตาม ป.อ.ม. 335 พรบ.แก้ไขเพิ่มเติม (ฉ.5) พ.ศ. 2525 ม.11

พิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตาม ป.อ.ม. 335 (1) วรรคหนึ่ง ขณะทำผิดจำเลยอายุไม่เกิน 14 ปีเศษ จึงไม่ต้องรับโทษ ศาลได้กล่าวถ่วงดุลใจแล้วมอบให้ผู้ปกครองรับตัวไปดูแลเอง

6) โจทก์ฟ้องว่า เมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม 2546 กลางคืนก่อนเที่ยง จำเลยได้ลักเอาธนบัตร 2 ฉบับ รวมเป็นเงิน 200 บาท ของผู้เสียหายไปโดยทุจริต ทั้งนี้โดยจำเลยได้ลงมือกระทำความผิดไปโดยตลอดแล้ว แต่การกระทำนั้นไม่บรรลุผล เนื่องจากผู้เสียหายพบเห็นการกระทำความผิดของจำเลยเสียก่อน เหตุเกิดที่ ต.ช้างม่วย อ.เมือง จ.เชียงใหม่ ผิดตาม ป.อ.ม. 80 , 335 พรบ.แก้ไขเพิ่มเติม(ฉ.5) พ.ศ. 2525 ม.11

พิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตาม ป.อ.ม. 335 (1) วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา 80 ขณะทำผิดจำเลยอายุ 16 ปีเศษ อาศัยอำนาจตาม ป.อ.ม. 56 จึงให้รอการกำหนดโทษไว้ มีกำหนด 2 ปี โดยวางเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติของจำเลยดังนี้ 1. ให้จำเลยไปรายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติประจำสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดเชียงราย ทุกระยะ 4 เดือน / ครั้ง มีกำหนด 1 ปี 2. ให้ประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อเป็นกิจจะลักษณะ หากผลการเรียนต่ำกว่าเดิมให้รายงานศาล 3. ให้ละเว้นการคบหาสมาคมกับบุคคลที่มีความประพฤติไม่ดี 4. ห้ามเที่ยวเตร่ในเวลากลางคืนหรือเข้าไปในสถานเริงรมย์ทุกประเภทหรือเกี่ยวข้องกับหญิงค้าประเวณี 5. ห้ามดื่มสุรา สูบบุหรี่ สูดดมสารระเหย หรือเกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษทุกชนิด 6. ห้ามเล่นการพนันทุกประเภท 7. ห้ามออกจากที่อยู่อาศัยในเวลากลางคืน เว้นแต่จะมีเหตุจำเป็น หรือได้รับอนุญาตจากผู้ปกครอง 8. ให้จำเลยมาศาลเมื่อศาลจัดโครงการที่เป็นประโยชน์แก่จำเลย 9. ให้จำเลยทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์ ตามที่พนักงานคุมประพฤติกำหนด จำนวน 12 ชั่วโมง ภายในระยะเวลา 1 ปี

7) โจทก์ฟ้องว่า เมื่อวันที่ 30 กันยายน 2546 กลางวัน จำเลยได้ลักรถจักรยานยนต์ฮอนด้า โซนิค ทะเบียน ครจ-728 เชียงใหม่ จำนวน 1 คัน ราคา 28,000 บาท ของผู้เสียหายไปโดยทุจริต เหตุเกิดที่ ต.ป่าตัน อ.เมือง จ.เชียงใหม่ หรือมิฉะนั้น เมื่อวันเวลาดังกล่าว จำเลยได้รับของโจรโดยช่วยซ่อนเร้น จำหน่าย พาเอาไปเสีย ซื่อหรือรับเอาทรัพย์สินดังกล่าวไว้จากคนร้าย โดยจำเลยรู้อยู่แล้วว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาโดยการกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ เหตุเกิดที่ ต.ป่าตัน อ.เมือง จ.เชียงใหม่ ต.ช่วงเปา อ.จอมทอง จ.เชียงใหม่ ผิดตาม ป.อ.ม. 334, 357 พรบ.แก้ไขเพิ่มเติม(ฉ.5) พ.ศ. 2525 ม.11

พิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตาม ป.อ.ม.334 ขณะทำผิดจำเลยอายุ 14 ปีเศษ ลดมาตราส่วนโทษให้กึ่งหนึ่ง ตาม ป.อ.ม. 75 ลงโทษจำคุก 1 ปี จำเลยให้การรับสารภาพลดโทษให้กึ่งหนึ่งตาม ป.อ.ม. 78 คงจำคุก 6 เดือน พิเคราะห์แล้วโทษจำคุกไม่เหมาะสมกับจำเลย จึงให้เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นการส่งตัวจำเลยไปฝึกอบรมที่ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 7 เชียงใหม่ มีกำหนดขั้นต่ำ 1 ปี 6 เดือน ขึ้นสูง 2 ปี ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 มาตรา 104 (2) , 105

คดีลักทรัพย์ของศาลจังหวัดฝาง

1) โจทก์ฟ้องว่า เมื่อวันที่ 5 มีนาคม 2546 เวลากลางวัน จำเลยได้ลักทรัพย์เอาเทปเพลง จำนวน 1 ม้วน ราคา 109 บาท ของผู้เสียหายโดยทุจริต เหตุเกิดที่ ต.เวียง อ.ฝาง จ.เชียงใหม่ ขอให้ลงโทษตาม ป.อาญา ม. 334

พิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตาม ป.อาญา ม.334 ฐานลักทรัพย์ จำคุก 4 เดือน ปรับ 2,000 บาท รับลดกึ่ง คงจำคุก 2 เดือนปรับ 1,000 บาท ไม่ปรากฏว่าจำเลยเคยต้องโทษจำคุกมาก่อน โทษจำคุกให้รอการลงโทษไว้มีกำหนด 1 ปี ไม่ชำระค่าปรับให้กักขังแทน

2) โจทก์ฟ้องว่า เมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน 2547 เวลาประมาณ 18.00 น. จำเลยลักทรัพย์เอาเงินจำนวน 12,000 บาทของผู้เสียหาย ไปโดยทุจริต เหตุเกิดที่ ต.แม่คะ อ.ฝาง จ.เชียงใหม่ ขอให้ลงโทษตาม ป.อาญา ม.334

พิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตาม ป.อาญา ม.334 จำคุก 6 เดือน ปรับ 6,000 บาท รับลดกึ่ง คงจำคุก 3 เดือน ปรับ 3,000 บาท โทษจำคุก 2 ปี ไม่ชำระค่าปรับให้กักขังแทน

3) โจทก์ฟ้องว่า เมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม 2547 เวลากลางวัน จำเลยลักเอาสร้อยคอทองคำลายกิตโป้ง 1 เส้นหนัก 2 บาท ราคา 16,000 บาท ของผู้เสียหายไปโดยทุจริต เหตุเกิดที่ ต.แม่สุ่น อ.ฝาง จ.เชียงใหม่ ขอให้ลงโทษตาม ป.อาญา ม.32, 33, 334 รับสร้อยคอทองคำปลอมของกลาง

พิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตาม ป.อาญา ม.334 จำคุก 8 เดือน รับลดกึ่ง คงจำคุก 4 เดือน รับของกลาง

4) โจทก์ฟ้องว่า เมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2546 เวลากลางวัน ถึงวันที่ 19 มีนาคม 2546 เวลากลางวัน ได้มีคนร้ายลักเอาบัตร ATM ธ.กสิกรไทย จำกัด สาขาฝาง 1 ใบ ของผู้เสียหายไปโดยทุจริต เหตุเกิดที่ ต.แม่สุ่น อ.ฝาง จ.เชียงใหม่ ขอให้ลงโทษตาม ป.อาญา ม.91, 334, 357 ให้จำเลยคืนหรือใช้ราคาบัตรเอทีเอ็ม ธ.กสิกรไทย จำกัด สาขาฝาง 1 ใบ ของผู้เสียหาย ที่ยังไม่ได้คืนแก่ผู้เสียหาย

พิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตาม ป.อาญา ม.334 การกระทำของจำเลยเป็นความผิดหลายกรรม ฐานลักทรัพย์ 2 กระทั่ง จำคุกกระทัณฑ์ละ 1 ปี และปรับ 6,000 บาท รวมจำคุก 2 ปี ปรับ 12,000 บาท รับลดกึ่ง คงจำคุก 1 ปี ปรับ 6,000 บาท ไม่ปรากฏว่าจำเลยเคยต้องโทษจำคุกมาก่อน และจำเลย นำเงิน 49,900 บาท มาชดใช้แก่ผู้เสียหายแล้ว โทษจำคุก 2 ปี ไม่ชำระค่าปรับให้กักขังแทน ให้จำเลยคืนบัตร เอ.ที.เอ็ม สาขาฝาง จำนวน 1 ใบ หรือใช้เงิน 40 บาท แก่ผู้เสียหาย ข้อหาอื่นยก

5) โจทก์ฟ้องว่า เมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม 2548 เวลาประมาณ 18.30 น. จำเลยบังอาจลักทรัพย์เอาบัตรเติมเงินโทรศัพท์มือถือ 9 แผ่น ราคา 1,100 บาท หนังสือ 2 เล่ม 55 บาท ของผู้เสียหาย เหตุเกิดที่ ต.ปงดำ อ.ไชยปราการ จ.เชียงใหม่ ขอให้ลงโทษตาม ปอ.ม.334

พิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตาม ปอ.ม.334 ให้จำคุก 6 เดือน ปรับ 6,000 บาท รับผิดชอบ 3 เดือน ปรับ 3,000 บาท โทษจำคุก 2 ปี ไม่ชำระค่าปรับให้กักขังแทน

6) โจทก์ฟ้องว่า เมื่อวันที่ 31 สิงหาคม 2546 เวลาากลางคืนหลังเที่ยง จำเลยได้เข้าไปบริเวณบ้านพักของผู้เสียหายลักเอาไก่เทศเมีย จำนวน 1 ตัว ราคา 50 บาท ของผู้เสียหาย ไปโดยทุจริต เหตุเกิดที่ ต.แม่ทะลบ อ.ไชยปราการ จ.เชียงใหม่ ขอให้ลงโทษตาม ป.อาญา ม.334 , 335 , 357 คดีของกลางแก่ผู้เสียหาย

พิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตาม ปอ.ม. 335 (1) ,(8) ว.2 จำคุก 1 ปี เพิ่มโทษหนึ่งในสามเป็นจำคุก 1 ปี 4 เดือน รับผิดชอบ 8 เดือน คดีของกลางแก่ผู้เสียหาย

7) โจทก์ฟ้องว่า เมื่อวันที่ 5 สิงหาคม 2548 เวลาากลางคืนหลังเที่ยง มีคนร้ายบังอาจใช้อาวุธมีดจี้คุกแฉกไว้ในบานประตูจนหลุดออก แล้วผ่านไปในเคหสถานที่อยู่ของผู้เสียหาย ลักเครื่องตัดหญ้า จำนวน 1 เครื่อง ต่อมาจำเลยนำไปขาย จำเลยบังอาจรับของโจร ช่วยซ่อนเร้นช่วยจำหน่าย เหตุเกิดที่ ต.ท่าตอน อ.แม่ฮาด จ.เชียงใหม่ ขอให้ลงโทษตาม ปอ.ม.334,335,357

พิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตาม ปอ.ม.335 (1),(3),(8), (12) ว.2 จำคุก 1 ปี รับผิดชอบ 6 เดือน ซื้อหารับของโจรให้ยก

8) โจทก์ฟ้องว่า เมื่อระหว่างวันที่ 25 พฤษภาคม 2548 เวลาากลางคืนหลังเที่ยง ถึงวันที่ 27 พฤษภาคม 2548 เวลากลางวัน วันเวลาใดไม่ปรากฏชัด ได้มีคนร้ายบังอาจเข้าไปในบ้านพักของผู้เสียหาย ลักสร้อยคอทองคำ สร้อยแขนทอง รวม 2 รายการ เหตุเกิดที่ ต.เวียง อ.ฝาง จ.เชียงใหม่ ขอให้ลงโทษตาม ปอ.ม. 334,335,357,83

พิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตาม ป.อาญา มาตรา 335 (1), (7), (8) วรรคสอง ประกอบมาตรา 83 รับผิดชอบ 2 ปี ปรับ 7,000 บาท โทษจำคุก 2 ปี ให้คุมประพฤติจำเลยปีละ 6 ครั้งมีกำหนด 2 ปี และทำกิจกรรมบริการสังคมและสาธารณประโยชน์มีกำหนด 30 ชม.ไม่ชำระค่าปรับให้กักขังแทน

9) โจทก์ฟ้องว่า เมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2548 เวลาากลางคืนหลังเที่ยง จำเลยบังอาจลักทรัพย์เอาเหล็กโครงรถน้ำหนักประมาณ 20 กก. จำนวน 1 อัน ราคา 140 บาท ของผู้เสียหาย เหตุเกิดที่ ต.แม่ข่า อ.ฝาง จ.เชียงใหม่ ขอให้ลงโทษตาม ปอ.ม.335

พิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตาม ปอ.ม.335 (1)ว.แรก จำคุก 1 ปี ปรับ 5,000 บาท รับลดกึ่ง คงจำคุก 6 เดือน ปรับ 2,500 บาท โทษจำคุกรอ 2 ปี ให้คุมประพฤติ 1 ปี ไม่ชำระค่าปรับให้กักขังแทน

10) โจทก์ฟ้องว่า เมื่อวันที่ 9 สิงหาคม 2548 เวลากลางคืนหลังเที่ยง จำเลยทั้งสองบังอาจร่วมกันลักเอาน้ำมันดีเซล บรรจุในแกลอน จำนวน 2 แกลอน รวม 40 ลิตร ราคา 960 บาท ของผู้เสียหาย ได้ใช้รถจักรยานยนต์เป็นพาหนะเพื่อสะดวกแก่การกระทำความผิดหรือเพื่อให้พ้นการจับกุม เหตุเกิดที่ ต.เวียง อ.ฝาง จ.เชียงใหม่ ขอให้ลงโทษตาม ปอ.ม. 83 , 334 , 335 , 336 ทวิ

พิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตาม ปอ.ม. 335 (1), (7) ว.2 , 336 ทวิ ประกอบ ม.83 จำคุกคนละ 1 ปี 6 เดือน รับลดกึ่ง คงจำคุกคนละ 9 เดือน

2.5 ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

นพพร โพธิ์รังสิยากร (2524) ได้กล่าวไว้ในวิทยานิพนธ์เรื่อง การใช้ดุลพินิจของศาลในการลงโทษ ซึ่งสรุปได้ดังนี้ การใช้ดุลพินิจในทางกฎหมายนั้น เป็นสิ่งสำคัญเกี่ยวข้องกับกฎหมายทุกฉบับด้วยเหตุที่กฎหมายทุกฉบับจะต้องมีผลบังคับและการบังคับการตามกฎหมายนี้เองดุลพินิจของผู้ใช้กฎหมายจะมีความสำคัญที่สุดและเป็นสิ่งกำหนดให้ความยุติธรรมตามกฎหมายเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

ในการลงโทษผู้กระทำความผิดอาญาของศาลก็เช่นกัน กฎหมายไทยบัญญัติให้ศาล จะต้องวินิจฉัยข้อเท็จจริงและพิพากษาลงโทษจำเลย ทำให้ผู้พิพากษาจะต้องใช้ดุลพินิจของตนเข้ามาเกี่ยวข้องกับการลงโทษผู้กระทำความผิดอย่างมากมาย ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 3 ส่วนใหญ่ ๆ ก็คือ

1. ดุลพินิจในการวินิจฉัยความผิด การที่ศาลจะลงโทษหรือไม่แก่จำเลยคนใดนั้น สิ่งสำคัญประการแรกเป็นเรื่องที่ศาลจะต้องคำนึงถึง จะเป็นการวินิจฉัยซึ่งนำนักพยาน การใช้ ดุลพินิจของศาลในกรณีนี้ย่อมเป็นไปตามหลักกฎหมายลักษณะพยาน แต่ข้อเท็จจริงที่ปรากฏมีจำนวนไม่น้อยที่ศาลใช้ดุลพินิจผิดพลาด ลงโทษจำเลยผู้บริสุทธิ์ไป อันเป็นการขัดต่อหลักนิติธรรม (rule of law) ปัญหาของการใช้ดุลพินิจของศาลในชั้นนี้จึงอยู่ที่ว่า ศาลจะให้ความยืดหยุ่น และเปิดโอกาสให้มีการพิสูจน์พยานกว้างขวางขึ้นกว่าที่กฎหมายกำหนดมาน้อยเพียงใด

2. ดุลพินิจของศาลในการกำหนดโทษ แม้ว่าจะมีการพิสูจน์ความผิดของจำเลย ได้ความว่ากระทำความผิดจริงตามฟ้องแล้วก็ตาม ปัญหาการใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษผู้กระทำความผิดก็ยังคงต้องติดตามมาอีก กล่าวคือ ประการแรก จะใช้ดุลพินิจกำหนดโทษ เพียงใดแก่ผู้กระทำความผิดที่เหมาะสมกับสภาพของข้อเท็จจริงและลักษณะการกระทำความผิด ประการที่สอง การใช้ดุลพินิจกำหนดโทษลงแก่ผู้กระทำความผิดที่เหมือนกัน แต่ความสูง-ต่ำของอัตราโทษต่างกัน

ปัญหาการใช้ดุลพินิจของศาลในการกำหนดโทษนี้ เป็นปัญหาสำคัญที่สุดอย่างหนึ่ง เพราะเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้รับโทษรู้สึกได้ว่าตนได้รับ “ความยุติธรรม” หรือไม่ปัญหาข้อขัดข้องทั้ง 2 ประการที่กล่าวมานั้น จะหมดสิ้นไป หากศาลได้รับข้อเท็จจริงในการประกอบใช้ดุลพินิจอย่างเพียงพอและสิ่งสำคัญอีกประการก็คือ เมื่อผู้พิพากษาเองยอมรับและนำเอาทฤษฎีการลงโทษผู้กระทำความผิดมาใช้ให้กว้างขวางมากขึ้น

3. ดุลพินิจของศาลในการวินิจฉัยเหตุอื่น ๆ อันเกี่ยวกับการลงโทษ นอกจากที่ศาล จะคำนึงถึงการกำหนดโทษตามทฤษฎีการลงโทษ และสภาพแห่งข้อเท็จจริงแล้ว เหตุอื่น ๆ อันเกี่ยวกับการลงโทษยังเป็นที่ศาลจะต้องพิจารณาอีกด้วย เหตุอื่น ๆ อันเกี่ยวกับการลงโทษนี้มีมากมาย แต่ที่เป็นปัญหาในทางปฏิบัติมากที่สุดก็คือ

- ก. รอคการลงโทษ
- ข. เหตุบรรเทาโทษ
- ค. ละเมิดอำนาจศาล

การใช้ดุลพินิจในการรอกการลงโทษ และการลดโทษเพราะมีเหตุบรรเทาโทษนั้นมี ปัญหาต่อคดีของประชาชนทั่วไปว่า เป็นสาเหตุให้กฎหมายกลายความศักดิ์สิทธิ์ เพราะมีการลดหย่อนโทษและรอกการบังคับการตามโทษไป สิ่งที่จะต้องพิจารณาก็คือข้อกล่าวหาเช่นนั้นเป็นความจริง หรือไม่ อย่างไรก็ดี หากมีการใช้วิธีการรอกการลงโทษและลดโทษในเหตุบรรเทาโทษอย่างเหมาะสมแล้ว จะก่อประโยชน์ให้กับผู้กระทำความผิดในการปรับปรุงแก้ไข ฉะนั้น แม้จะมีการคัดค้านการใช้อำนาจทั้ง 2 ประการนี้อย่างกว้างขวาง แต่ถ้าหากผู้พิพากษาเลือกนำเอาวิธีการทั้ง 2 มาใช้อย่างเหมาะสมแล้วข้อคัดค้านดังกล่าวก็จะหมดไปเอง

เกี่ยวกับการลงโทษฐานละเมิดอำนาจศาล ดุลพินิจของศาลในกรณีนี้ เป็นสิ่งที่ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์อย่างกว้างขวาง เพราะเป็นการใช้ดุลพินิจในการลงโทษที่แตกต่างไปจากการลงโทษอื่น ๆ อย่างสิ้นเชิง กล่าวคืออำนาจการลงโทษในฐานนี้เป็นเด็ดขาดของศาล และมีทฤษฎีการลงโทษ ที่ต่างไปจากการลงโทษอื่น ๆ ที่คำนึงถึงสภาพแห่งข้อเท็จจริงและตัวผู้กระทำความผิด แต่การลงโทษ ฐานละเมิดอำนาจศาล เป็นการลงโทษเพื่อรักษาศักดิ์ศรีและความศักดิ์สิทธิ์เด็ดขาดของศาลเองและ ไม่ว่าการลงโทษฐานละเมิดอำนาจศาลจะได้รับการวิพากษ์วิจารณ์อย่างมากอย่างไรก็ดี อำนาจของศาลประการนี้ก็ต้องคงมีอยู่ต่อไป เพราะเป็นมาตรการสำคัญของศาล ที่จะทำการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีของศาล ดำเนินไปได้โดยเรียบร้อย แต่ศาลเองจะต้องใช้ความระมัดระวังในการใช้ดุลพินิจ ลงโทษฐานละเมิดอำนาจศาลให้มากขึ้นด้วย

ประสพสุข บุญเดช (2540) ได้กล่าวไว้ในบทความเรื่อง คุณพินิจในการกำหนดโทษ ว่า การใช้คุณพินิจในการกำหนดโทษผู้กระทำความผิดเป็นการรวบรวมพัฒนาการทางความคิดและโครงสร้างทางสังคมมาประสมประสานกับทฤษฎีการลงโทษเพื่อกำหนดว่าผู้กระทำความผิดควรรับโทษมากน้อยเท่าใดจึงจะสามารถแก้ไขฟื้นฟูจิตใจ ปรับปรุงแก้ไขความประพฤติให้สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น ในสังคมได้ โดยศาลต้องคำนึงถึงสถิติอาชญากรรมที่เพิ่มสูงขึ้นความแออัดในเรือนจำ วิกฤตการณ์ทางการเงิน ความเสื่อมความเชื่อถือในแบบอย่างของสังคมสิทธิมนุษยชนและความจำเป็นที่จะต้องป้องกันสังคมจากผู้กระทำผิดที่เป็นอันตรายร้ายแรง เมื่อกำหนดโทษแล้วศาลควรต้องให้เหตุผลด้วยว่าเหตุใดจำเลยจึงได้รับโทษสูงกว่าหรือต่ำกว่าหรือเท่ากับโทษตามบัญชีแนวทางการลงโทษตามมาตรฐานกลาง ที่วางไว้ ทั้งนี้เพื่อเป็นหลักประกันว่าอำนาจตุลาการที่ศาลยุติธรรมใช้ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์นั้นจะไม่ถูกใช้ตามอำเภอใจ (arbitrary) โดยปราศจากหลักเกณฑ์และเป็นการปฏิบัติตามหลักนิติธรรม (rules of natural justice) อันเป็นอุดมการณ์ที่สำคัญที่สุดของกระบวนการยุติธรรมของประเทศ ทั้งยังสามารถทำให้ศาลยุติธรรมในเขตอำนาจอื่นทั่วโลกที่ติดต่อดังกันโดยเทคนิคสารสนเทศได้เห็นถึงความโปร่งใสในการลงโทษด้วย

เกียรติภูมิ แสงศศิธร (2545) ได้กล่าวไว้ในวิทยานิพนธ์เรื่อง หลักเกณฑ์การกำหนดโทษ จำเลยในคดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ว่า การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการได้แก่ เพื่อศึกษาข้อบกพร่องอันเกิดจากการ ใช้คุณพินิจกำหนดโทษจำเลยที่กระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์, เพื่อศึกษาความเห็นของ ผู้พิพากษาที่มีต่อหลักเกณฑ์การกำหนดโทษจำเลยที่กระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ในปัจจุบันและเพื่อพัฒนาหลักเกณฑ์การกำหนดโทษจำเลยในคดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ทั้งนี้วิธีดำเนินการวิจัยได้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพควบคู่กับการวิจัยเชิงปริมาณ จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้พบว่า ปัญหาการกำหนดโทษจำเลยในคดีความผิดเกี่ยวกับ ทรัพย์ของศาลไทย มีที่มาจากปัญหาทางกฎหมาย ได้แก่ การไม่มีกฎหมาย หรือระเบียบของ ศาลว่าด้วยหลักเกณฑ์การกำหนดโทษ, ความบกพร่องของประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 ที่ไม่ให้อำนาจศาลทำการสืบเสาะและพินิจในคดีที่ศาลจะลงโทษจำคุกเกิน 2 ปี กับปัญหา ทางปฏิบัติ ได้แก่ การที่บัญชีระดับอัตราโทษมีรายละเอียดไม่ครอบคลุมความผิดเกี่ยวกับ ทรัพย์ทุกลักษณะ, การละเลยการให้เหตุผลในคำพิพากษา, การที่ศาลไม่ทำหน้าที่ค้นหาความจริงในคดีตามที่กฎหมายให้อำนาจไว้, การที่พนักงานอัยการและพนักงานสอบสวนไม่รวบรวม พยานที่เป็นผลดีต่อจำเลยเสนอต่อศาล แนวทางแก้ไขควรเริ่มต้นที่การทำให้หลักเกณฑ์การ กำหนดโทษจำเลยในคดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ปรากฏเป็นรูปธรรมโดยอาจออกเป็นกฎหมาย หรือระเบียบของศาลว่าด้วยหลักเกณฑ์การกำหนดโทษจำเลยในคดีความผิดเกี่ยวกับ

ทรัพย์ นอกจากนี้ควรมีการปรับปรุงบัญชีระดับอัตราโทษให้มีรายละเอียดครบถ้วนครอบคลุมความผิด เกี่ยวกับทรัพย์ทุกลักษณะ ทั้งนี้เพื่อให้การลงโทษเหมาะสมกับความผิดและตัวผู้กระทำผิด

อุทิศ สุภาพ (2545) ได้กล่าวไว้ในวิทยานิพนธ์เรื่อง การนำปรัชญาวิทยามาใช้ในการกำหนดโทษของศาลไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ร้ายและผู้กระทำผิดโดยพลั้งพลาดว่า การกำหนดโทษควรจะต้องให้มีความเหมาะสมกับความผิดและตัวผู้กระทำผิดด้วย สำหรับองค์ประกอบสำคัญในการกำหนดโทษประกอบด้วย (1) ข้อเท็จจริงแห่งคดี (2) หลักทฤษฎี สำหรับข้อเท็จจริงแห่งคดีที่สำคัญได้แก่ พฤติการณ์แห่งคดีและประวัติภูมิหลังของผู้กระทำผิด ส่วนหลักทฤษฎีที่สำคัญได้แก่ทฤษฎีการลงโทษเพื่อทดแทน ทฤษฎีการลงโทษเพื่อป้องกัน ทฤษฎีการลงโทษเพื่อปรับปรุงแก้ไขฟื้นฟู และทฤษฎีการลงโทษเพื่อป้องกันสังคม สำหรับแนวทางในการนำทฤษฎี การลงโทษมาใช้ในการกำหนดโทษนั้น ควรจะต้องนำทฤษฎีการลงโทษมาใช้ร่วมกัน โดยให้ยึดทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่งเป็นหลักและนำทฤษฎีอื่นมาเสริม ซึ่งความผิดที่มีความรุนแรงมากใช้ทฤษฎีการลงโทษเพื่อทดแทนเป็นหลัก สำหรับความผิดที่มีความรุนแรงน้อยใช้ทฤษฎีการลงโทษเพื่อปรับปรุงแก้ไขฟื้นฟู เป็นหลัก ส่วนผู้กระทำผิดซ้ำใช้ทฤษฎีการลงโทษเพื่อป้องกันเป็นหลัก เมื่อนำมาประยุกต์ใช้กับผู้กระทำผิดในแต่ละประเภทได้แก่ผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ร้ายและผู้กระทำผิดโดยพลั้งพลาดแล้วจะได้แนวทางในการกำหนดโทษแตกต่างกันเป็นกรณี ๆ ไป เช่น ผู้กระทำผิดที่มีความรุนแรงมากโดยหลักแล้วควรกำหนดโทษสูง และผู้กระทำผิดที่มีความรุนแรงน้อยโดยหลักแล้วควรกำหนดโทษต่ำตามสัดส่วนของการกระทำความผิด เว้นแต่ผู้กระทำผิดโดยบังเอิญโทษการกำหนดโทษไม่จำเป็นต้องเป็นสัดส่วน กับการกระทำความผิดสำหรับผู้กระทำผิดซ้ำหรือซ้ำซากนั้น โดยหลักควรกำหนดโทษให้สูงกว่าปกติ หรือสูงสุดแล้วแต่กรณีไปเป็นต้น

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยคือ การกำหนดโทษควรพิจารณาถึงมาตรหลักและมาตรการเสริมเพื่อนำมาใช้ให้มีความเหมาะสมกับความผิดและตัวผู้กระทำผิดเป็นกรณี ๆ ไป โดยผู้พิพากษาจะต้องคำนึงถึงข้อเท็จจริงแห่งคดีและหลักทฤษฎีการลงโทษมาประกอบการใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษด้วยเสมอ เพื่อให้การกำหนดโทษมีประสิทธิภาพและมีผลต่อการป้องกันอาชญากรรมได้มากยิ่งขึ้น

ณัฐยา จรรยาชัยเลิศ (2546) ได้กล่าวไว้ในวิทยานิพนธ์เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้ดุลพินิจกำหนดโทษของศาลยุติธรรมซึ่งสรุปได้ดังนี้ การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงหลักเกณฑ์และการใช้ดุลพินิจของผู้พิพากษาในการพิพากษา กำหนดโทษจำเลยในคดีอาญา และศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการใช้ดุลพินิจกำหนดโทษจำเลยในคดีอาญาของผู้พิพากษาศาลยุติธรรม กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้พิพากษาศาลยุติธรรมในเขตกรุงเทพมหานคร

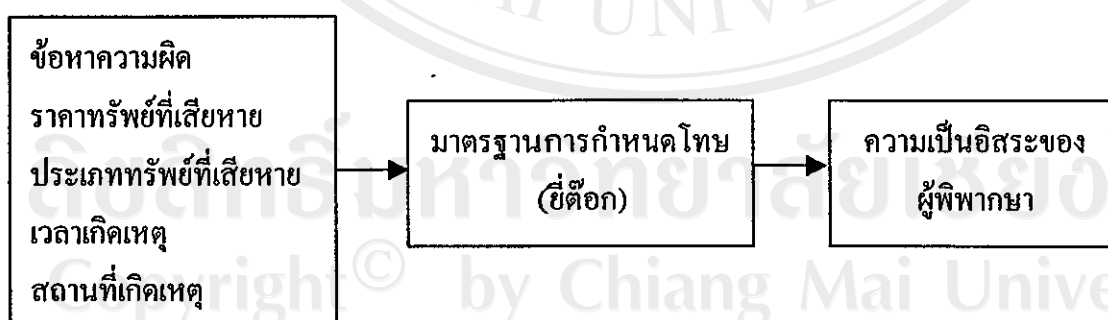
จำนวน 205 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ จำนวน, ร้อยละ, ค่าเฉลี่ย, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และ Chi-square

ผลการศึกษาวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีปัจจัยส่วนบุคคลในด้านประสบการณ์การทำงาน ก่อนเข้ารับราชการเป็นผู้พิพากษาที่แตกต่างกัน มีผลต่อการใช้ดุลพินิจพิพากษากำหนดโทษของ ศาลยุติธรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05, นอกจากนี้ยังพบว่าปัจจัยดำเนินการในด้านการ ใช้บัญชีอัตราโทษ(ยี่ด็อก) ที่แตกต่างกันของกลุ่มตัวอย่าง มีผลต่อการใช้ดุลพินิจพิพากษากำหนด โทษของศาลยุติธรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

โดยภาพรวมของสิ่งที่ผู้พิพากษาคำนึงถึงในการพิพากษากำหนดโทษ ตามลำดับคือ ความร้ายแรงของการกระทำผิด, ประวัติการกระทำผิด, ความเสียหายที่ผู้เสียหายได้รับจากการกระทำ ผิด, วัตถุประสงค์การลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด, บัญชีอัตราโทษ, เหตุเพิ่มโทษหรือลดโทษ ตามที่กฎหมายกำหนด, สภาพท้องถิ่น, และคำพิพากษาศาลฎีกา

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย คือ ควรมีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการกำหนดโทษจำเลยในคดี อาญา, ควรมีการทบทวนหลักเกณฑ์ในการกำหนดคุณสมบัติในด้านลักษณะอาชีพและเงื่อนไขอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องของผู้ที่มีสิทธิสมัครสอบเป็นผู้ช่วยผู้พิพากษา, ควรมีการบัญญัตินโยบายมาตรฐาน ในการกำหนดบัญชีอัตราโทษ(ยี่ด็อก) และการวิจัยศึกษาเกี่ยวกับการลงโทษและหัวข้อที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยขอสนับสนุนให้มีการบัญญัติแนวทางมาตรฐานในการกำหนดบัญชีอัตราโทษ(ยี่ด็อก) ใช้ใน ศาลทั่วประเทศ เพื่อให้มีการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดที่เท่าเทียมกันในความผิดลักษณะเดียวกัน

2.6. กรอบแนวคิด

เกี่ยวกับกรอบแนวคิด เริ่มต้นจาก ข้อหาความผิด ราคาทรัพย์สินที่เสียหาย ประเภททรัพย์สินที่เสียหาย เวลาเกิดเหตุ และสถานที่เกิดเหตุ นำมาสู่ การจัดทำมาตรฐานการกำหนดโทษ(ยี่ด็อก) จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัย ต้องการศึกษาว่า กลไกเหล่านี้ มีผลกระทบต่อความอิสระของผู้พิพากษา หรือไม่ อย่างไร